

KATECHISMUS
KATOLICKÉHO
NÁBOŽENSTVÍ

Th. Dr. František Tomášek

1955

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA

KNIHA POSVÁTNÁ

Gustav Doré: Poslední večeře Páně.

KATECHISMUS katolického náboženství je kniha posvátná, poněvadž nám podává pravdy Boží. Proto je přijímáme s vírou božskou neboli nadpřirozenou. To znamená: S pomocí Boží přijímáme s nejpevnější jistotou všechno, co Bůh oznámil, neboli zjevil a čemu nás učí jeho Církev jako pravdám od Boha zjeveným. I tomu pevně věříme, co nemůžeme poznat z osobní zkušenosti nebo pochopit svým rozumem, protože ty pravdy máme od Boha.

Božskou, nadpřirozenou víru si nemůže nikdo dát sám. Je to veliký dar, neboli milost od Boha. Tento dar božské, nadpřirozené víry jsme dostali s milostí posvěcující. Máme zaň děkovat a také se modlit o to, abychom si jej vždy zachovali, upevňovali a rozmnožovali.

Proto s modlitbou a s touto božskou, nadpřirozenou vírou ber do ruky tuto knihu.

Katechismus katolického náboženství není k tomu, abys pravdy Boží jen poznával. Je hlavně k tomu, abys jim nadpřirozenou vírou radostně věřil, podle nich se řídil ve svém denním životě, podle nich opravdu žil. K tomu ovšem zase potřebuješ Boží pomoci. Proto začinej a ukončuj četbu katechismu vždy modlitbou.

1. NÁŠ VĚČNÝ CÍL: NEBE

1. K čemu jsme na světě?

Jsmo na světě, abychom sloužili Bohu a po smrti se dostali do nebe.

2. Čím sloužíme Bohu?

Bohu sloužíme tím, že 1. věříme v pravdy Boží, 2. žijeme v milosti posvěcující a 3. plníme zákon Boží.

Zamysli se! — Není nikoho, kdo by vždy a upřímně mohl prohlásit: „Jsem tak šťasten, že mi už nic nechybí.“ Bůh to již tak zařídil, abychom zde na světě neulpěli jen na životě pozemském, nýbrž abychom myslili také na věčný život po smrti, na svůj věčný cíl. Svátý Augustin o tom napsal: „Stvořil jsi nás, Bože, pro sebe a nepokojné je srdce naše, dokud nespočine v Tobě.“ (Vyznání I, 1.)

Co pravil Pán Ježíš o našem věčném cíli? — Pán Ježíš pravil o našem věčném cíli: „Co prospěje člověku, i kdyby celý svět získal, ale ztratil život (věčný)?“ (Mat. 16, 26.) „Hleďte tedy nejprve království Boží a jeho spravedlnost, a ostatní všechno bude vám přidáno!“ (Mat. 6, 33.)

*

Važ si této knihy. Chce být tvým dobrým přítelem a vůdcem na cestě životem. Přemýšlej často o tom, co ti praví, vroucně a často se modlivej, abys důsledně podle toho žil. Tak se staneš šťastným nejen jednou na věčnosti, ale už zde na světě, neboť apoštol sv. Pavel praví: „Těm, kdož milují Boha, všechno napomáhá k dobrému.“ (Řím. 8, 28). A Pán Ježíš řekl: „Blažoslavení, kteří slovo Boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28).

ČÁST PRVNÍ

VĚŘ V PRAVDY BOŽÍ

2. BOŽÍ PRAVDY — ZJEVENÍ BOŽÍ

3. Kdo nás učí pravdám Božím?

Pravdám božím nás učí Církev katolická.

4. V čem jsou obsaženy pravdy Boží?

Pravdy Boží jsou obsaženy v Písmě svatém a v ústním podání apoštolů.

5. Co je Písmo svaté?

Písmo svaté je sbírka knih, které byly sepsány z vnuknutí Ducha svatého a uznány od Církve za slovo Boží.

6. Co je ústní podání apoštolů?

Ústní podání apoštolů jsou pravdy Boží, které apoštolové kázali, ale nenapsali.

7. V které modlitbě jsou stručně obsaženy pravdy Boží?

Pravdy Boží jsou stručně obsaženy v modlitbě „Věřím v Boha“.

8. Které jsou pravdy Boží základní?

Pravdy Boží základní jsou: 1. Bůh je jeden. 2. Bůh je nejvyšší spravedlivý. 3. Bůh je ve třech osobách. 4. Bůh Syn se stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil. 5. Duše lidská je nesmrtelná. 6. Milosti Boží je k spáse nevyhnutelně potřeba.

Písmo svaté neboli bible. — Písmu svatému říkáme také bible. Je to z řeckého slova „biblos“ a česky to znamená „knihy“. Písmu svatému se dává toto jméno proto, že ono ze všech knih nejvíce zasluhuje název knihy, neboť je to kniha nejcennější, je to opravdu kniha knih.

Duch svatý tak pomáhal pisatelům bible, že je k tomu povzbuzoval, aby psali, jejich rozum osvěcoval, aby věděli, co mají psát, a tak je při psaní stále vedl, aby napsali bez omylu pravdy, o kte-

rých Bůh chtěl, aby byly věrně lidem zjeveny. Tato stálá pomoc Ducha svatého při sepisování bible se jmenuje biblická inspirace.

Knihy Starého Zákona. — Písmo svaté neboli bibli dělíme na knihy Starého a Nového Zákona. Starý Zákon obsahuje pravdy, které Bůh oznamoval neboli zjevoval skrze patriarchy a proroky. Patriarcha neboli praotec všech lidí je Adam. Patriarchové neboli praotci národa izraelského, který byl vyvolen k uchování zjevených pravd, jsou: Abraham, Izák, Jakub neboli Izrael. Proroci byli svatí mužové, kteří lidem oznamovali to, co jim Bůh uložil. Z vnuknutí Božího také předpovídali o Vykupiteli. Velcí proroci jsou: Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Menší proroci jsou: Oseáš, Joel, Amos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Aggeus, Zachariáš a Malachiáš. Posledním prorokem a zároveň předchůdcem Páně je svatý Jan Křtitel. Starý Zákon má celkem 45 knih (21 dějepisných, 7 naučných a 17 prorockých). Byly napsány většinou jazykem hebrejským.

Knihy Nového Zákona. — Nový Zákon obsahuje pravdy, které Bůh oznamoval neboli zjevoval skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly. Tyto pravdy svěřil Pán Ježíš své Církvi, aby je neporušené zachovávala a všechny lidi jim učila. Nový Zákon má celkem 27 knih (4 evangelia, Skutky apoštolské, 21 listů neboli epištol a 1 knihu prorockou — Apokalypsu neboli Zjevení sv. Jana). Skoro všechny byly napsány jazykem řeckým. Nejdůležitější knihy Nového Zákona jsou čtyři evangelia. Napsali je: sv. Matouš, sv. Marek, sv. Lukáš a sv. Jan. Proto jim říkáme evangelisté. Popisují život, učení, utrpení a oslavení Pána Ježíše. Úryvky z evangelí a z epištol (anebo z knih Starého Zákona) se čtou ve mši svaté a také před kázáním. Těmto úryvkům říkáme perikopy.

Máte doma Písmo svaté? — V každé katolické rodině má být Písmo svaté alespoň Nového Zákona. Katolíkům je však dovoleno číst jen takové Písmo svaté, které je s vysvětlivkami a se schválením církevním. Našemu národu přinesli Písmo svaté v jazyku slovanském apoštolé Slovanů sv. Cyril a sv. Metoděj. — Hlavní příběhy z Písma svatého jsou v knize „Biblické dějiny“.

Ústní podání apoštolů neboli tradice. — Pán Ježíš apoštolům nenařídil, aby jeho učení napsali, nýbrž aby je ústně dále hlásali. Proto jim řekl: „Jděte tedy, učte všechny národy...“ (Mat. 28, 19.) Kdyby apoštolé učení Páně jen napsali, nebyli by je tak rychle rozšířili, vždyť tehdy bylo málo lidí znalých čtení. Apoštolé většinou jen kázali. Bloudil by ve víře, kdo by myslil, že dostačí věřit jen tomu, co je obsaženo v Písmě svatém. — Pravdy, které apoštolové kázali, ale nenapsali, byly napsány od jiných spisovatelů a jsou s pomocí Ducha svatého neporušeně zachovávány Církvi ka-

tolickou. Těmto pravdám říkáme ústní podání apoštolů neboli tradice.

*

Poděkuj Bohu za to, že zjevil svaté pravdy. Z nich poznáváš co máš dělat pro svou spásu. Čím ukážeš nejlépe svou vděčnost? Tím, že budeš Písmo svaté, aspoň Nový Zákon rád a často pročítat a že budeš s pomocí Boží vždy pevně věřit všemu, co Bůh zjevil a čemu učí Církev katolická a podle toho důsledně také žít. V tom ti bude pomáhat katechismus, který obsahuje souhrn zjevených pravd Božích jak z Písma svatého tak z ústního podání apoštolů. Pozorně v něm čítávej a pros Boha, aby ti při tom pomáhal.

3. KDO JE BŮH

9. Z čeho poznáváme, že je Bůh?

Že je Bůh, poznáváme: 1. Z viditelného světa, 2. z hlasu svědomí a 3. zvláště z nadpřirozeného zjevení Božího.

10. Kdo je Bůh?

Bůh je Pán celého světa i vesmíru a náš Otec nebeský.

Že je Bůh, poznáváme z viditelného světa: 1. Z toho, že nic se nemůže udělat samo. Dům má svého stavitele, svět a celý vesmír má svého Stvořitele. — 2. Z pohybu země a ostatních těles ve vesmíru. Nic se nemůže samo od sebe dát do pohybu. Naší zemí a ostatním tělesům ve vesmíru dal pohyb všemohoucí Bůh. — 3. Ze vzniku života na zemi. Z neživé hmoty se nemůže vyvinout vlastní silou živá bytost. Proto první rostliny, první zvířata a první lidi stvořil Bůh a také jim dal zákony, jak se mají dále rozmnožovat. — 4. Ze zákonů přírodních. Všechno v přírodě se řídí podle moudrých zákonů, jež směřují k určitému cíli. Tyto zákony nedali lidé, nýbrž tvůrce přírody — Bůh. On je nejvyšší Zákonodárce. Tak je pro nás svět a celý vesmír přirozeným zjevením Božím.

Že je Bůh, poznáváme z hlasu svědomí. — Každý člověk, pokud není otupělý hříchem, má ve své duši vnitřní hlas a ten mu praví, co je dobré a co je zlé. Konáme-li něco dobrého, chválí nás ten hlas. Konáme-li něco zlého, vyčítá nám to. Tomu hlasu říkáme svědomí. Svědomí jsme si sami nedali, ani je nemůžeme odstranit. Svědomí nám mohl dát jen náš stvořitel — Bůh!

Že je Bůh, poznáváme z nadpřirozeného zjevení Božího. — Celé Písmo svaté Starého i Nového Zákona a také ústní podání nám vypravují o tom, jak Bůh o nás pečuje, abychom mohli dosáhnout věčné spásy. Písmo svaté a ústní podání apoštolů je pro nás nadpřirozeným zjevením Božím.

Kdo je Bůh? — Bůh jakožto Pán celého světa i vesmíru má nej-

dokonalejší rozum a nejdokonalejší svobodnou vůli. Těla nemá, je pouhý duch, ovšem duch nejdokonalejší. To znamená, že není na něm nic hmotného, co by se mohlo smysly postřehnout. Proto jej nemůžeme vidět svýma očima.

*

„Po všechny dny svého života měj na paměti Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a nezanedbal přikázání Hospodina, našeho Boha,“ napomínal Tobiáš svého syna. (Tob. 4, 6.) I ty po všechny dny svého života měj na paměti Boha, neboť jen on je tvůj nejvyšší Pán. On tě bude jednou soudit, až zemřeš. Proto na tom nejvíce záleží, aby on byl s tebou spokojen. Může být s tebou spokojen dnes? — Každý večer, než ulehneš k odpočinku, rozpomínej se, zda mohl být Bůh toho dne s tebou spokojen, lituj svých chyb a hříchů z lásky k němu a umiň si, v čem se chceš na druhý den s jeho pomocí polepsit.

4. JAKÝ JE BŮH

11. Co znamená: Bůh je věčný?

Bůh je věčný, znamená: Bůh vždy byl, je a bude.

12. Co znamená: Bůh je všudypřítomný?

Bůh je všudypřítomný, znamená: Bůh je všudy.

13. Co znamená: Bůh je vševědoucí?

Bůh je vševědoucí, znamená: Bůh ví všechno, co bylo, co je a co bude, zná i naše nejtajnější myšlenky.

14. Co znamená: Bůh je všemohoucí?

Bůh je všemohoucí, znamená: Bůh může všechno, co chce.

Bůh je věčný. — Představ si malého ptáčka, který by měl být tak dlouho živ, až by odnesl ve svém zobáčku po drobném zrníčku všechny pahorky a hory do moře. Jak dlouho by to trvalo? Věčně? Nikoliv. Trvalo by to velmi, velmi dlouho, ale přece byl by s tím jednou hotov. Bůh je však mnohem déle. Vždy byl, je a bude, Bůh je věčný. My jsme zde vždy nebyli. Jednou jsme začali být a proto ani nedovedeme pochopit, jak je to dlouho, co trvá věčně. Jak veliký jsi, věčný Bože!

Bůh je všudypřítomný. — Bůh je ve všem, všechno je v Bohu, a přesto Bůh je větší než všechno! „Kam mohu zajít před tvým duchem, nebo kam utéci před tvou tváří?“ (Žalm 138, 7.) Pořád Bůh je všudy, je také v tobě a právě v tobě je ti nejbliže. Proto, když se chceš k němu modlit, nemusíš ho daleko hledat. Bůh „není daleko od každého z nás. Neboť v něm žijeme a dýcháme i trváme“. (Sk. ap. 17, 27—28.) Nikde nejsi zcela sám, nikde nejsi

opuštěn. I kdyby tě všichni lidé opustili, Bůh tě neopustí nikdy. On je s tebou všude. „I když mi projítí jest údolím smrti, nebojím se zlého, neboť ty se mnou jsi...“ (Žalm 22, 4.)

Zvláštním způsobem je Bůh přítomen v duši, která je v milosti posvěcující. V nejsvětější svátosti oltární je přítomen Syn Boží i se svým oslaveným lidským tělem. V nebi je přítomen Bůh tak, že svatí, patřící na něho, jsou nevýslovně šťastni.

Bůh je vševědoucí. — Kdyby ti někdy napadlo, že jsi sám a proto můžeš dělat, co chceš, vzpomeň si: „Nejsem sám, Bůh je zde a vidí všechno! Jak bych mohl hřešit před Bohem, který všechno vidí?“ Bůh ví dopodrobna všechno, co se děje na světě. Ví, co si myslíme, čeho si přejeme, čeho potřebujeme, co je pro nás nejlepší. Ví, co bude a předpověděl mnoho skrze proroky. Nikdy se v ničem nemýlí a nic nezapomíná.

Bůh je všemohoucí. — Bůh ukazuje svou všemohoucnost zvláště tím, že všechno stvořil, udržuje, řídí a také tím, že činí zázraky. „U Boha není nic nemožného.“ (Luk. 1, 37.) Proto se také říká: „Lékař léčí, ale Bůh uzdravuje.“

*

Vzpomínej často jak mocný a velký je Bůh a jak ty jsi nepatrný. Pokorně se před ním skloň a modli se: „Já jsem ubožák a chudás, Bože, na pomoc mi přispěj.“ (Žalm 69, 6.)

5. BŮH — NEJVÝŠ SPRAVEDLIVÝ, DOBROTIVÝ A MILOSRDNÝ

15. Co znamená: Bůh je nejvyšší spravedlivý?

Bůh je nejvyšší spravedlivý znamená: Bůh všechno dobré odměňuje a všechno zlé trestá.

16. Co znamená: Bůh je nejvyšší dobrotivý?

Bůh je nejvyšší dobrotivý znamená: Bůh pečuje otcovsky o své tvory, všechno dobré máme od něho.

17. Co znamená: Bůh je nejvyšší milosrdný?

Bůh je nejvyšší milosrdný znamená: Bůh odpouští hříchy každému, kdo jich kajlichně lituje.

Bůh je nejvyšší spravedlivý. — Bůh nemusí odměnit nebo potrestat hned na světě, poněvadž nikdo neujde jeho soudu na věčnosti. Říká se: „Mlýny Boží melou pomalu, ale jistě. Bůh nevyplácí každou sobotu, ale nikomu dlužen nezůstává.“

Hříšníkům se vede na světě leckdy dobře a zdají se býti šťastni. Proč? Protože Bůh je nejvyšší spravedlivý, ale i vševědoucí. On ví

dobře, kdo setrvává v hříchu a zemře bez pokání ve svých hříších. Poněvadž nemůže takového člověka odměnit v nebi za jeho dobré skutky, které přece i zlý tu a tam v životě vykonal, proto tím hojněji jej odměňuje již zde na zemi.

Ale o takovém štěstí svatý Augustin řekl: „Jak hrozné je štěstí hříšníka!“ A dodává prosebně: „Zde na světě mne, Pane, řež, bij a pal, jak chceš, ale tam na věčnosti mne ušetři.“ Nedej se proto mýlit zdánlivým štěstím některých hříšníků zde na světě.

Kromě toho pamatujme na to, že na štěstí pozemském mnoho nezáleží, poněvadž zde na světě trvá všechno jen krátce. Nejvíce záleží na tom, jaké to bude po smrti na věčnosti, neboť tam to trvá bez konce, věčně!

Bůh je nejvyšší dobrotivý. — Bůh odívá „lilie polní“ a živí „ptáky nebeské“. (Mat. 6, 26—30.) Oč více pečuje o blaho naše! Děkuješ za všechno modlitbou každé ráno a večer, před jídlem a po jídle? Jdeš mu poděkovat každou neděli a zasvěcený svátek zbožnou účastí na mši svaté?

Bůh je nejvyšší milosrdný. — Smiloval se po hříchu prvotném: „Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 16.) Čeká také na obrácení hříšníka: „Nechci smrti bezbožného, ale, aby se obrátil od své cesty a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.)

Další vlastnosti Boží. — Bůh je nejvyšší moudrý, poněvadž pořádá všechno tak, že vždycky dosahuje svých nejsvětějších úmyslů. — Bůh je nejvyšší svatý, poněvadž je naprosto dokonalý, miluje jen dobro, je vznešený a budí v nás úctu. „Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů.“ (Iz. 6, 3.) — Bůh je nejvyšší pravdomluvný a věrný, protože vše, co mluví, je pravda, vše, co slíbí a čím hrozí, splňuje.

*

Jak dokonalý je Bůh! Hleď se mu co nejvíce podobat i ty! V čem se musíš ještě polepšit, aby ses mu více podobal? „Buďte tedy dokonalí, jak dokonalý jest i váš Otec nebeský.“ (Mat. 5, 48.)

6. BŮH JE TROJJEDINÝ

18. V kolika osobách je Bůh?

Bůh je ve třech osobách. Tři božské osoby jsou: Otec, Syn a Duch svatý.

19. Zač děkujeme jednotlivým božským osobám?

Jednotlivým božským osobám děkujeme za to, že Bůh Otec nás stvořil, Bůh Syn nás vykoupil a Duch svatý nás posvětil.

20. Kterým společným jménem nazýváme tři božské osoby?

Tři božské osoby nazýváme společným jménem trojjediný Bůh nebo nejsvětější Trojice.

Odkud se dovidáme o třech božských osobách? — Z Písma svatého. Na příklad po křtu Páně zjevil se Duch svatý v podobě holubice a zazněl hlas nebeského Otce: „Tento je můj milý Syn, v němž se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17.) Než vstoupil Pán Ježíš na nebesa, řekl apoštolům: „Jděte tedy, učte všechny národy a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.)

Tajemství víry. — Otec nebeský je Bůh, Syn Boží je Bůh a Duch svatý je Bůh. Jsou to tři rozličné osoby, každá z nich je pravý Bůh a přece je Bůh toliko jediný. Tato pravda se nedá pochopit lidským rozumem. Pevně však této pravdě věříme, poněvadž nám ji zjevil sám Syn Boží, který se stal člověkem, Ježíš Kristus. I v přírodě jsou různá tajemství. Na příklad, kdo dovede pochopit, co je život? Učenci uměle sestrojili zrnko obilné, a ono přece nevzklíčilo. Proč nevzklíčilo? Onomu zrnku chyběla klíčivá síla — život. A podobně jsou ještě jiná tajemství v přírodě. Ještě větší tajemství jsou ve svaté víře. A z nich největším tajemstvím je, jakým způsobem je jediný Bůh ve třech osobách.

Svátek nejsvětější Trojice je první neděli po hodu Božím svato-dušním. Tímto svátkem končí u nás doba pro velikonoční svaté přijímání.

Znamení svatého kříže. — Tímto znamením vyznáváme víru v Boha trojjediného a dovoláváme se jeho pomoci. Je to modlitba sice krátká, ale velmi účinná. Udělej proto zbožně svatý kříž hned ráno, když vstáváš, večer, když uléháš, před prací a po práci, v pokušení a v nebezpečí. Zvláště účinné je znamení svatého kříže svěcenou vodou. Matka dělá křížek na čele svému dítěti, dokud se ještě neumí modlit samo. I později mu rodiče dělají křížek na čele, zvláště když se ponejprv chystá k svaté zpovědi a k svatému přijímání, když se s nimi loučí před odchodem z domova, před snatkem a v hodinu smrti. Své požehnání doprovázejí slovy: „Požehnej a opatruj tě od všeho zlého všemohoucí a milosrdný Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“ V každém křesťanském příbytku na čelném místě má být zavěšen posvěcený kříž. Je to posvátný znak naší víry a vděčná vzpomínka na to, že na kříži umřel za nás Pán Ježíš.

*

Častěji poděkuj Bohu Otci za to, že tě stvořil, Bohu Synu za to, že tě vykoupil a Bohu Duchu svatému za to, že tě posvětil. Vděčně se modlivej: „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku i nyní a vždycky až na věky věkův. Amen.“

*

7. BŮH SVĚT STVOŘIL, UDRŽUJE A ŘÍDÍ

21. K čemu stvořil Bůh svět?

Bůh stvořil svět ke své cti a slávě a k naší spáse.

22. Co znamená: Bůh udržuje svět?

Bůh udržuje svět znamená: Bůh působí svou všemohoucností, že celý svět i každý jednotlivý tvor trvá tak dlouho, dokud Bůh chce.

23. Co znamená: Bůh řídí svět?

Bůh řídí svět znamená: Všechno řídí Bůh a nic se neděje bez jeho vůle nebo dopuštění.

24. Proč dopouští Bůh i hříchy?

Bůh dopouští i hříchy, protože nechce brát člověku svobodnou vůli a následky hříchu umí obracet k dobrému.

25. Co praví Písmo svaté o řízení Božím?

O řízení Božím praví Písmo svaté: „Těm, kdož milují Boha, všechno napomáhá k dobrému.“ (Řím. 8, 28.)

Bůh svět a celý vesmír stvořil. — Bohu říkáme „Stvořitel nebe i země“, protože všechno stvořil. Slovo „stvořil“ znamená: Učinil z ničeho. Jen chtěl a stalo se. Tak věříme podle zjevení Božího.

V Písmě svatém se praví, že Bůh svět stvořil v šesti dnech. To však neznamená, že by celý svět byl stvořen za těchto šest dnů podle našeho počítání času. Učenci se domnívají, že biblický „den“ (hebrejsky „jom“) může zde znamenat dobu velmi dlouhou, i několik milionů let. „Jeden den je u Pána jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.“ (II. Petr, 3, 6.) Všechno mimo Boha jmenuje se dohromady tvorstvo, vesmír anebo celý svět.

*

Zde na světě nikdy nedoveďeš dobře pochopit proč to nebo ono Bůh na tebe seslal nebo dopustil. Vždy však pamatuj, že on je tvůj nejlepší Otec, který tě opravdu tak miluje, jako nikdo na světě a chce jen tvoje dobro, chce, abys byl s ním šťasten po celou věčnost. Rozumně tedy jednáš, když se modlíš odevzdaně: „Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.“

8. BUĎ VŮLE TVÁ

26. K čemu Bůh sesílá utrpení?

Bůh sesílá utrpení, aby hříšné potrestal a napravil, dobré pak zdokonalil a v nebi více oblažil.

27. Proč se máme odevzdat do vůle Boží?

Máme se odevzdat do vůle Boží, protože Bůh při všem zamýšlí jen naše dobro.

Cesta utrpení vede ke spáse. — Sám Bůh ti praví: „Což se může zapomenouti matka nad svým dítětem? A byť ona se zapomněla, já se nezapomenu nad tebou.“ (Iz. 49, 14.)

*

Je moudré mít vždy velkou důvěru v Boží prozřetelnost a je nerozumné a hříšné promlouvat proti Božímu řízení. I tehdy tě Bůh miluje, když na tebe dopustí utrpení, nemoc, bolest. On tomu rozumí lépe, než ty, a ví, proč tomu nezabránil. Když v něho opravdu věříš, doufáš a jej miluješ všechno ti nakonec obrátí k dobrému. Ve chvílích bolu řekni odevzdaně s trpělivým Jobem: „Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, jak se Pánu Bohu líbilo, tak se stalo, buďž jméno jeho pochváleno... Když jsme přijímali dobré věci z ruky Boží, proč bychom nepřijímali i zlé?“ — Co sešle Bůh, nes těch a rád, a ptej se, co chce od tebe. Bůh nemíní tě sužovat, on křížem vodí do nebe.

9. ANDĚLÉ

28. Jak se k nám chovají svatí andělé?

Svatí andělé se k nám chovají přátelsky: Ochraňují nás na duši i na těle, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás u Boha.

29. Jak se k nám chovají duchové zlí?

Duchové zlí se k nám chovají nepřátelsky: Pokoušejí nás ke hříchu a hledí nám uškodit na zdraví a na majetku.

Kdo jsou andělé? — Andělé jsou pouzí duchové, kteří mají rozum a svobodnou vůli, ale těla nemají. Když Bůh stvořil anděly, byli zprvu svatí a přirozeně blažení. Bůh je stvořil ke své cti a slávě, k jejich blaženosti a k naší ochraně. Byli svatí, to znamená: Byli obdařeni milostí posvěcující. Měli si ji zachovat a tak si zasloužit nebe. Byli přirozeně blažení, to znamená: Nic jim nechybělo a byli víc než spokojeni. Všichni andělé však nezůstali svatí a blažení. Někteří z nich se dopustili těžkého hříchu tím, že zpysněli. Tak ztratili milost posvěcující a Bůh je zavrhl do pekla. Říkáme jim zlí duchové. Vůdce padlých andělů se jmenuje Lucifer. Velmi mnozí andělé zůstali však svatí. Bůh je za to odměnil věčnou blažeností v nebi.

Svatých andělů je nescíslně mnoho. Mluvíme o devíti sborech neboli kůrech andělů. Jsou to: Andělé, Archandělé, Síly, Mocnosti, Panstva, Knížectva, Trúnové, Cherubini a Serafíni. (Efes. 1, 21; Kolos. 1, 16.) — Z archandělů se uvádějí jménem: Rafael, Gabriel a Michael, jakožto „kníže vojska nebeského“ a vítězný bojovník

proti zlým duchům. (Zjev. 12, 7—9.) — Co víš o zjevení andělů z Biblických dějin? Jak se andělé vyobrazují?

Andělé strážní. — Slovo „anděl“ znamená posel. Bůh posílá anděly, aby nám pomáhali k spáse. „Andělům svým o tobě přikázal, aby tě chránili na všech cestách tvých.“ (Žalm 90, 11.) Anděla strážného dal Bůh každému člověku. To si vděčně připomínáme ve svátek Andělů strážných 2. října. Denně jej vzývej modlitbou a poslouchej jeho hlasu. Napomenutí anděla strážného říkáme „vnuknutí“. Budeš-li dbát vnuknutí svého anděla strážného, poznáš jeho ochranu na duši i na těle. Měj k němu úctu pro jeho blízkost. Chraň se dělat něco hříšného v jeho přítomnosti, neboť je stále a všude s tebou.

Zlí duchové. Jsou to nepřátelé Boží a také nepřátelé naši. Svätý apoštol Petr nás varuje: „Buďte střízliví a bděte, neboť vás protivník ďábel obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltit. Jemu odpírejte silni ve víře.“ (I. Petr 5, 8—9.) Zlý duch hledí nám uškodit především na duši, a to vnukáním špatných myšlenek a žádostí. Jobovi z dopuštění Božího zničil všechno jmění, způsobil smrt jeho dětí a jej samého ranil nemocí. V někom se zlý duch i usídlil. Takový člověk je posedlý zlým duchem. V evangeliu čteme, jak Pán Ježíš vymítal z některých lidí zlé duchy.

*

Denně pros svého anděla strážného o jeho přínulvu u Boha a jeho ochranu. Hleď, aby ses mu co nejvíce podobal: Měj srdce vždy zbožné, čisté, k ostatním lidem buď vždy vlidný a všem pomáhej k dobrému. Nikdy se nepodobej duchům zlým, že bys žil ve hříchu, jiným dával špatný příklad nebo jiné dokonce přímo sváděl ke hříchu. Buď jiným vždy jakoby viditelným andělem strážným!

10. JSEM ČLOVĚK, OBRAZ BOŽÍ

30. Z čeho se skládá člověk?

Člověk se skládá z těla a z duše.

31. Čím se duše lidská podobá Bohu?

Duše lidská se podobá Bohu tím, že má rozum, svobodnou vůli a že je nesmrtelná.

32. Co řekl Pán Ježíš o nesmrtelnosti lidské duše?

O nesmrtelnosti lidské duše řekl Pán Ježíš: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duši však zabít nemohou.“ (Mat. 10,28.)

První lidé. — Z Písma svatého víme, že první lidé byli dva, že oba je stvořil Bůh, že se jmenovali Adam a Eua a že bydleli v ráji.

*

Člověk není nikdy zcela uspokojen, když ukojí jen své tělo, člověk touží ještě po něčem vyšším. „Pro vyšší věci jsem stvořen,“ zní v nitru každého přemýšlejšího člověka, neboť člověk má v sobě něco, co je mnohem víc než pouhá oživená hmota jako u zvířete, má nesmrtelnou duši. Duši věřícího nemůže však plně uspokojit ani věda ani filosofie ani umění ani technický pokrok ani cokoli jiného podobného. Tu může plně uspokojit jen Bůh. Děkuj Bohu za to, že tě učinil k svému obrazu člověkem s nesmrtelnou duší, s rozumem a svobodnou vůli a že ti dal milost posvěcující, kterou se jemu podobáš nejvíce. Tuto svou nejkrásnější podobu s Bohem, milost posvěcující, si vždy zachovej!

11. PRVNÍ LIDÉ A JEJICH PÁD DO OTROCTVÍ HŘÍCHU

33. Jací byli první lidé v ráji?

První lidé v ráji byli svatí, blažení a tělesně nesmrtelní.

34. Čím zhřešili první lidé v ráji?

První lidé v ráji zhřešili tím, že neposlechl Boha a jedli ovoce se stromu zapovězeného.

35. Jací už nebyli první lidé po hříchu prvotném?

Po hříchu prvotném první lidé už nebyli svatí, ani blažení ani tělesně nesmrtelní.

36. Co dědí každý člověk po Adamovi?

Každý člověk dědí po Adamovi hřích s náklonností ke zlému, utrpení a smrt.

37. Co bylo nejhorším následkem dědičného hříchu?

Nejhorším následkem dědičného hříchu bylo, že se žádný člověk nemohl dostat do nebe.

První lidé v ráji. — Byli svatí, to znamená: Dostali milost posvěcující jako svatební roucho pro nebe, takže měli právo na nebe. Byli blažení, to znamená: Měli vše, co potřebovali k pozemskému lidskému štěstí a k tomu bystrý rozum a vůli nakloněnou k dobrému. Nepodléhali nemocem a neznali žádné utrpení. Byli tělesně nesmrtelní, to znamená: Nejenže nic netrpěli, ale neměli ani zemřít a měli jednou s duší i s oslaveným tělem přijít do nebe. To byly velké dary Boží.

Nejvzácnějším darem byla milost posvěcující. Milost posvěcující a všechny ostatní dary měli první lidé uchovat pro sebe i pro nás, své potomky. Bůh dal jim přikázání, aby ukázali svou oddanost, poslušnost a mohli zasloužit nebe pro sebe i pro nás.

Prvotný hřích. — První lidé však byli svedeni zlým duchem a přikázání Boží přestoupili. Tím zhřešili a promarnili všechny tyto dary pro sebe i pro nás. Touto neposlušností ukázali první lidé, že nechtějí uznávat Boha za svého nejvyššího Pána a že mu nevěří. Byl to proto hřích těžký. Nikdo nemůže považovat hřích prvních lidí za pouhou maličkost. Kdyby někdo na příklad potupně pošlapal státní vlajku, byl by velmi přísně potrestán ne proto, že pošlapal kus barevného plátna, nýbrž proto, že tím potupil celý stát. Podobně těžký hřích prvních lidí nebyl jen v tom, že jedli zapovězené ovoce, nýbrž především v tom, že se tím vzepřeli proti Bohu.

Následky prvotného hřichu. — První lidé po hřichu prvotném už nebyli svatí, to znamená: Pozbyli milosti posvěcující, ztratili právo na nebe a zaslouhovali peklo. Už nebyli blaženi, to znamená: Pozbyli své pozemské štěstí, z ráje byli vyhnáni, jejich rozum se zatemnil a jejich vůle se naklonila ke zlému. Už nebyli tělesně nemrtní, to znamená: Měli trpět a zemřít.

Tyto následky přešly i na jejich potomky, na nás. Když otec přijde o svůj majetek, pozbývájí ho s ním i jeho děti. Podobně Adam promarnil svěřené dary Boží nejen sobě, ale i nám. Proto každý člověk přichází na svět bez milosti posvěcující, to je s dědičným hřichem. Následkem hřichu dědičného „srdce lidské se kloní od mladosti k zlému“ (I. Mojž. 8, 21). Kromě toho čeká nás na světě utrpení a nakonec musíme zemřít. Nejhorším následkem hřichu dědičného bylo, že žádný člověk nemohl se dostat do nebe.

Jediná Panna Maria zůstala uchráněna hřichu dědičného. Bůh to způsobil svou zvláštní milostí proto, že byla vyvolena za matku Vykupitele světa. Na památku toho slavíme 8. prosince svátek Neposkvrněného početí Panny Marie. Poněvadž Panna Maria byla uchráněna hřichu dědičného, vyobrazuje se, jak šlape na hlavu pekelného hada, který svedl první lidi k hřichu. Často se modlívej: „Maria, bez hřichu prvotného počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme.“ (300 dní odpustků.)

*

„Hřích bídnými činí národy,“ praví Písmo svaté. (Přisl. 14, 34.) Hřích činí bídným i každého jednotlivého člověka. Chraň se proto každého i nejmenšího hřichu, nejvíce však hřichu těžkého!

12. BŮH SE SMILOVAL A SLÍBIL VYKUPITELE

38. Koho slíbil Bůh po hřichu prvotném?

Po hřichu prvotném slíbil Bůh Vykupitele.

39. Co zvláště předpověděli proroci o Vykupiteli?

Proroci předpověděli o Vykupiteli zvláště: 1. že se narodí v Betlemě a to z panny, 2. že to bude sám Bůh všemohoucí a 3. že umře bolestně za všechny lidi, po smrti však bude oslaven.

Bůh slíbil Vykupitele. — Bůh řekl svůdci hadu-děbloví: „Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejím, ona rozdrtila hlavu tvou!“ (I. Mojž. 3, 15.) Ženou od Boha předpověděnou je Panna Maria, matka Krista Vykupitele. Ona rozdrtila hlavu hada-děbla tím, že se stala matkou Vykupitele světa, který za nás na kříži zemřel a tak nás vyprostil z moci děbloví, abychom mohli do nebe. — Boží slova k hadu-děbloví byla první radostná zvěst o Vykupiteli. Později byly zvěsti Boží o Vykupiteli čím dále četnější a jasnější. Uchovaly se u potomků Abrahamových v národě izraelském a jsou zapsány v Písmě svatém Starého Zákona. Jsou to předobrazy a proroctví o Vykupiteli, Mesiáši.

Předobrazy Vykupitele ve Starém Zákoně byly zvláště tyto: Abel, Melchisedech, Izák, beránek velikonoční, měděný had na poušti, Josef Egyptský a Jonáš. Jasně a zřetelně předpovídali o Vykupiteli proroci.

Co zvláště předpověděli proroci o Vykupiteli? — Narodí se v Betlemě a to z panny: „Ale ty, Betleme Efratský, maličký mezi rody Judovými, z tebe vyjde ten, jenž má býti vladařem v Izraeli.“ (Mich. 5, 2.) „Aj, panna počne a porodí syna, zván bude jménem Emanuel“ (to je Bůh s námi; Iz. 7, 14). — Bude to sám Bůh všemohoucí: „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdy se otevrou oči slepých i uši hluchých odemknou se. Tehdy poskočí chromý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých“ (Iz. 35, 4—6). — Umře bolestně za všechny lidi: „Zbodli ruce i nohy mé. Mohou sčítat všechny moje kosti. Rozdělují sobě roucha moje, o můj oděv metají los“ (Žalm 21, 17—19). — Po smrti však bude oslaven: „Neboť nenecháš duše mé v podsvětí a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení“ (Žalm 15, 10). Všechna tato proroctví se splnila na Ježíši Kristu.

Advent. — Bůh nechal lidi dlouho čekat na Vykupitele. Tak měli poznat, do jaké velké bídy je přivedl hřích a že je může zachránit jen Bůh. To čekání lidstva na Vykupitele se připomíná v adventě.

*

Děkuj Bohu, že se nad námi smiloval a poslal nám Vykupitele. Zvláště na to pamatuj v době adventní a o svátcích vánočních. Čím nejvíce budeš na to pamatovat?

13. KDO JE SLÍBENÝM VYKUPITELEM

40. Kdo nás přišel vykoupit?

Vykoupit nás přišel Ježíš Kristus.

41. Kdo je Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus je jednorozený Syn Boha Otce a zároveň člověk.

42. Čím dokázal Ježíš Kristus své božství?

Své božství dokázal Ježíš Kristus svým učením, životem, zázraky a proroctvími.

Co znamená jméno „Ježíš“ a „Kristus“? — Jméno „Ježíš“ znamená Vykupitel anebo Spasitel. Toto jméno dal svému vtělenému Synu Otec nebeský. Poslal anděla k Panně Marii se vzkazem „a dáš mu jméno Ježíš“ (Luk. 1, 31). Tentýž vzkaz vyřídil anděl později ve snu i sv. Josefovi: „Dáš mu jméno Ježíš, neboť on spasí lid z jeho hříchů“ (Mat. 1, 21).

Jméno „Kristus“ znamená totéž co Mesiáš, to je Pomazaný. Vykupiteli se říkalo Pomazaný, protože ve Starém Zákoně byli kněží a králové k svému úřadu pomazáni olejem. Říkalo se jim „pomazaní Páně“. Vykupitel je však nejvyšším knězem, učitelem a králem a proto ještě více si zaslouhuje názvu „Pomazaný“. Apoštol svatý Pavel píše o Pánu Ježíši, že je „král nad králi a pán nad pány“ (I. Tim. 6, 15).

Kdo je Ježíš Kristus? — Ježíš Kristus je jednorozený Syn Boha Otce a zároveň člověk. Říkáme „jednorozený“, protože Ježíš Kristus je jediný a pravý Syn Boha Otce, kdežto my jsme byli z milosti Boží jen přijati za děti Boží při svatém křtu. V Písmě svatém čteme také o „bratřích Páně“ (Mat. 12, 47). „Bratři Páně“ nebyli skuteční bratři Pána Ježíše, nýbrž jeho příbuzní. Již v Starém Zákoně slovem „bratr“ se označoval nejen rodný bratr, nýbrž i příbuzný a známý. Abraham nazval Lota svým bratrem, ač byl Abraham jeho strýcem. Židé pokládali všechny členy svého národa za jednu velkou rodinu, kde všichni byli bratry a sestrami. Jména tak zvaných „bratří Páně“ jsou: Jakub apoštol, Josef a Šimon. Otcem Jakuba, a tím i jeho bratří, jmenuje Nový Zákon Alfea (Kleofáše); matka jejich Marie se nazývá „sestrou“ (to je příbuznou) Panny Marie.

Říkáme „Bůh a zároveň člověk“, protože Syn Boží je Bůh od věčnosti, ale v čase vzal na sebe také lidskou přirozenost, totiž lidské tělo a lidskou duši, a tak se stal člověkem.

Čím dokázal Ježíš Kristus své božství? — Svým učením. Učení Pána Ježíše je nejvyšší dokonalé a on sám o sobě častěji řekl, že je Syn Boží. Pod přísahou to prohlásil slavnostně u Kaifáše. (Mat. 26, 63—64). — Svým životem. On mohl říci i nepřátelům: „Kdo z vás bude mne vinit z hřichu?“ (Jan 8, 26). — Svými zázraky. Zázrak je takový skutek, který může vykonat vlastní mocí toliko Bůh. Pán Ježíš vlastní mocí proměnil vodu ve víno a dvakrát na-

sytil tisíce lidí několika chleby; vymítal zlé duchy a utiřil bouři na moři; uzdravil pouhým slovem nemocné a křísil mrtvé; sám vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa.

Svými proroctvími. Proroctví je předpovědění takové budoucí věci, kterou může vědět toliko vševědoucí Bůh. Pán Ježíš předpověděl na příklad zradu Jidášovu, zapření Petrovo, své utrpení, smrt, zmrtvýchvstání, nanebevstoupení, seslání Ducha svatého a rozboření Jerusalema. Všechny tyto předpovědi se splnily. Také se splní to, co předpověděl Pán Ježíš o konci světa a posledním soudu.

Jméno Ježíš vyslovuj vždy s největší úctou! Při vyslovení nejsvětějšího jména Ježíš skloň hlavu! Rád používej pozdravu: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Říkej však slova tohoto pozdravu vždy s největší úctou! Ať náležíš celou svou duší i tělem Pánu Ježíši: „Ježíši, Tobě žiji, Ježíši, Tobě umírám, Ježíši, Tvůj jsem živ i mrtev. Amen.“

14. SKRYTÝ ŽIVOT PÁNĚ

43. Co znamená: Ježíš Kristus se počal z Ducha svatého?

Ježíš Kristus se počal z Ducha svatého, znamená: Duch svatý způsobil, že Syn Boží začal být také člověkem.

44. Proč se Panna Maria nazývá „nejsvětější Pannou“?

Panna Marie se nazývá „nejsvětější Pannou“, protože byla uchráněna hříchu dědičného, žila do smrti bez hříchu osobního a zůstala vždy pannou.

45. Proč se Panna Maria nazývá „matkou Boží“?

Panna Maria se nazývá „matkou Boží“, protože se z ní narodil Ježíš Kristus, Bůh a zároveň člověk.

46. Kde se narodil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus se narodil v Betlemě ve chlévě.

Panna Maria je nejsvětější Panna a Matka Boží. — Za matku Vykupitele vyvolil Bůh nejčistší dívku z Nazareta, Pannu Marii. Proto ji uchránil hříchu dědičného, takže Panna Maria byla počata bez hříchu prvotného, přišla na svět svatá, to je v milosti posvěcující. Svátek jejího Neposkvrněného početí je 8. prosince a jejího Narození je 8. září. Zasnoubena byla svatému Josefovi.

Když uslyšela Panna Maria od anděla, že se má stát matkou Vykupitele působením Ducha svatého, přivolila k tomu slovy: „Aj, já služebnice Páně, staniž se mi podle slova tvého“ (Luk. 1, 38).

V té chvíli Duch svatý způsobil, že Panna Maria začala být matkou našeho Vykupitele Ježíše Krista. Proto říkáme, že Panna Maria počala Ježíše Krista z Ducha svatého. „Jenž se počal z Ducha svatého.“ Tehdy upravil Duch svatý pro Syna Božího lidské tělo v lůně Panny Marie a stvořil pro něho lidskou duši. Tak jednorozený Syn Boží se vtělil. Vtělení Syna Božího si vděčně připomínáme svátkem Zvěstování Panny Marie 25. března a modlitbou Anděl Páně.

Panna Maria se stala matkou našeho Vykupitele tak zázračným způsobem, že zůstala zároveň pannou a pannou vždy zůstala. Bylo to předpověděno již ve Starém Zákoně: „Aj, Panna počne a porodí Syna...“ (Iz. 7, 14). Víme to také z ústního podání apoštolů. Od nejstarších dob Církve se proto modlí „jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny“. Tak učili svatí apoštolé první křesťany a křesťané povždy věřili a věří: Panna Maria zůstala vždy pannou.

Svatý Josef. — Ježíš Kristus jako člověk pozemského otce nemá, poněvadž se stal člověkem zázračným působením Ducha svatého. Svátý Josef je proto jen pěstounem Pána Ježíše. Svátek svatého Josefa je 19. března a svátek jeho Ochrany je ve středu po 2. neděli velikonoční. Celý měsíc březen je věnován úctě svatého Josefa. Naši čeští předkové jsou nám vzorem úcty svatého Josefa, neboť si jej zvolili za ochránce české země. Svátý Josef je uctíván jako ochránce rodin a celé Církve. Je také vzorem dělníků, neboť sám byl odkázán na práci svých rukou jako tesař. Také jej uctíváme jako zvláštního ochránce mravní čistoty a vyzýváme ho, aby nám vyprosil šťastnou hodinu smrti. Umíral šťastně, neboť při jeho smrti byl Pán Ježíš a Panna Maria. Přidávej proto každý večer k modlitbě aspoň krátkou prosbu: „Svatý Josefe, vypros mi šťastnou hodinu smrti.“ Jak se svatý Josef vyobrazuje?

Narození Ježíše Krista. — „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi“ (Jan 1, 14). „Slovo“ je druhá božská osoba, jednorozený Syn Boží. Začal viditelně mezi námi přebývat v podobě lidské, když se narodil. Svátek Narození Páně slavíme 25. prosince (Hod Boží vánoční). Obřezání Páně 1. ledna, Zjevení Páně (Sv. tří králů) 6. ledna, Obětování Páně (Hromnic) 2. února. Hlavní události z dětství a mládí Páně si připomínáme v růženci radostném. Pán Ježíš žil životem skrytým v Nazaretě až do svého třicátého roku. Když mu bylo třicet let, začal působit veřejně.

*

Pán Ježíš se narodil dobrovolně v chudobě, aby tím začal pokání za naše hříchy a také aby ukázal, že pravým zlem není chudoba, nýbrž hřích. Právě proto se stal Syn Boží člověkem, aby nás vysvobodil z otroctví hříchu a zasloužil nám nebe. Často o tom uvažuj a také podle toho jednej!

15. VEŘEJNÝ ŽIVOT PÁNĚ

47. Jak působil Pán Ježíš veřejně?

Pán Ježíš působil veřejně takto: Kázal pravdy Boží, posvěcoval věřící a vedl je k zbožnému životu.

48. K čemu si Pán Ježíš vyvolil apoštoly?

Pán Ježíš si vyvolil apoštoly, aby později místo něho kázali pravdy Boží, posvěcovali věřící a vedli je k zbožnému životu.

Veřejné působení Pána Ježíše. — Pán Ježíš kázal pravdy Boží. Co si pamatuješ z jeho kázání? — Které znáš pamětihodné výroky Pána Ježíše? — Pán Ježíš posvěcoval věřící: Často se modlíval a učil jiné se modlit, dětem žehnal, kajícím odpouštěl hříchy, ustanovil mši svatou, svátosti a na kříži se za nás obětoval. — Pán Ježíš vedl věřící k zbožnému životu. Sám na sobě ukazoval, jak mají svatě žít: „Učte se ode mne“ (Mat. 11, 29). „Příklad zajisté dal jsem vám“ (Jan 13, 15). Mimo to výslovně napomínal k dobremu, varoval před zlým, přikazoval plnit zákon Boží a také sám dával přikázání. Tak působil veřejně tři léta. Shromazďoval kolem sebe věřící, vybral si z nich učedníky a z těch si vyvolil dvanáct apoštolů.

*

Pán Ježíš řekl: „Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leda skrze mne.“ (Jan 14, 6.) Hleď proto co nejlépe poznat učení Pána Ježíše. Buď pozorný v náboženském vyučování a také se pilně uč tomu, co je uloženo. Poslouchej pozorně slovo Boží při kázání a křesťanském cvičení. Čítávej rád v Biblických dějinách, v Katechismu a až budeš dospělejší, čítávej také v Písmě svatém, zvláště v Novém Zákoně.

16. UMUČENÍ PÁNĚ

49. Kde zemřel Pán Ježíš?

Pán Ježíš zemřel na hoře Kalvarii u města Jerusalema.

50. K čemu trpěl a zemřel Pán Ježíš?

Pán Ježíš trpěl a zemřel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

Utrpení a smrt Pána Ježíše. — Bůh trpět nemůže. Proto vzal na sebe Syn Boží lidské tělo a lidskou duši, aby mohl za nás trpět, zemřít a tak nás vykoupit a spasit. Pán Ježíš trpěl a zemřel jako člověk, poněvadž jako Bůh nemohl ani trpět ani zemřít. To všechno vzal na sebe dobrovolně a z lásky k nám. „Větší lásky nemá nikdo

nad tu, kterou má ten, kdo dává svůj život za své přátelé“ (Jan 15, 13). „Pozoruj Pána Ježíše na kříži: Hlavu má skloněnu, aby tě políbil, ruce rozpjaty, aby tě objal, srdce otevřeno, aby tě ukryl a chránil“ (svatý Augustin).

Pán Ježíš trpěl a zemřel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil. Slovo „vykoupil“ znamená: Vykoupil nás z otroctví hříchu, dal náhradu za lidské hříchy, a tak nás vysvobodil od věčného zavržení. Tím nás spasil, to znamená: Zasloužil nám opět milost posvěčující a právo na nebe. Dobrovolná smrt Pána Ježíše na kříži je obět Nového Zákona. Tuto obět denně nekrvavým způsobem nám tajemně předvádí mše svatá.

„*Beránek Boží*“. — Obětování beránka nařídil Hospodin Izraelským, než vyšli z Egypta (II. Mojž. 12, 3—13). Na památku toho obětovali každoročně beránka velikonočního. O Kristu Vykupiteli předpověděl prorok Izaiáš, že svou smrtí bude se obětovat za naše hříchy, jako beránek (Iz. 53, 6—7). A Pán Ježíš obětoval se tak na kříži skutečně: „Náš velikonoční beránek, Kristus byl obětován“ (I. Kor. 5, 7). „Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa“ (Jan 1, 29). — To, co za nás Pán Ježíš trpěl, je krátce obsaženo v růženci bolestném.

Svatý kříž vidíš v kostele, na věži, na hřbitově, u cest, v domácnosti a jinde. Vděčně pozdravuj toto svaté znamení spásy. Hoši a mužové mají smeknout, dívky a ženy mají udělat kříž anebo alespoň se uklonit. Je krásné při tom pozdravit svatý kříž také slovy: „Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, neboť svatým křížem svým svět jsi vykoupil.“ V pátek odpoledne ve tři hodiny se pomodli pětkrát Otčenáš, Zdravas a jednou Věřím v Boha, abys poděkoval Pánu Ježíši za to, že za tebe zemřel a tak tě vykoupil. „Poděkujme Kristu Pánu za všelikou jeho svatou ránu! Pro jeho my umučení na věky jsme s Bohem usmířeni.“

17. JEŽÍŠ KRISTUS VSTAL Z MRTVÝCH

51. Co znamenají slova: „Sestoupil do pekel“?

Slova „*sestoupil do pekel*“ znamenají, že duše Páně po jeho smrti sestoupila do předpekli.

52. Co znamenají slova: „Vstal z mrtvých“?

Slova „*vstal z mrtvých*“ znamenají, že Pán Ježíš vlastní mocí spojil svou duši opět s tělem a vyšel neviditelně z hrobu zavrženého.

53. Čemu nás učí zmrtvýchvstání Páně?

Zmrtvýchvstání Páně nás učí, že Pán Ježíš je nejen člověk, ale zároveň Bůh a že i naše těla budou jednou vzkříšena z mrtvých.

Sestoupil do pekel. — Když Pán Ježíš zemřel na kříži, odloučila se jeho duše od těla. Jeho božství však zůstalo dále spojeno s jeho tělem i s jeho duší. Hned po smrti „sestoupil do pekel“, to je do předpekli. Je to místo, kde duše svatých, zemřelých před Kristem, pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele. Duše Pána Ježíše tam zvěstovala svatým, že jsou vykoupeni a spaseni. S nimi tam zůstala až do třetího dne. To si připomínáme na Bílou sobotu. Zároveň je Bílá sobota památným dnem odpočinku mrtvého těla Páně v hrobě.

Vstal z mrtvých. — Pán Ježíš několikrát určitě předpověděl, že v hrobě nezůstane. Řekl na příklad: „Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej vystavím.“ Tu řekli Židé: „Šestačtyřicet let byl stavěn tento chrám, a ty jej vystavíš ve třech dnech?“ On však to pravil o chrámu svého těla (Jan 2, 20—21). Pán Ježíš z mrtvých vstal. Apoštol svatý Pavel napsal: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je kázání naše, marná je i víra vaše... Avšak Kristus vstal z mrtvých jako prvotina těch, kdož zesnuli“ (I. Kor. 15, 14—20). V Apoštolském vyznání víry se modlí Církev od nejstarších dob: „Třetího dne vstal z mrtvých.“

Od svého vzkříšení má Pán Ježíš tělo oslavené. Proto přišel k svým učedníkům zavřenými dveřmi, vznesl se do výše, nemůže už trpět ani zemřít, je pro nás neviditelný a je přítomen mezi námi ve svaté hostii.

Čemu nás učí zmrtvýchvstání Páně? — Že Kristus sebe vzkřísil, je v dějinách světa největší zázrak. Svým slavným zmrtvýchvstáním dokázal Kristus nezvratně, že je nejen člověk, ale zároveň Bůh a že celé jeho učení je naprosto pravdivé. Zejména je jisté, že také my kdysi budeme vzkříšeni z mrtvých. Zárukou, že i my jednou budeme vzkříšeni z mrtvých s tělem oslaveným, je nám zvláště hodné svaté přijímání. Pán Ježíš slíbil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední“ (Jan 6, 55). Proto v čase velikonočním volá Církev všechny katolické křesťany k sv. přijímání. Ukládá to jako velmi důležitou povinnost ve čtvrtém přikázání církevním.

Zmrtvýchvstání Páně nám slavnostně připomíná Hod Boží velikonoční, svice velikonoční s odznaky pěti oslavených ran (paškál) a zpěv „Aleluja“, to je: „Chvalte Pána!“ Zvláštní oslava jeho zmrtvýchvstání je na Bílou sobotu při slavnosti vzkříšení. Rodičku Boží oslavujeme v čase velikonočním chvalozpěvem „Raduj se nebes Královno!“ — Hlavní události z oslavení Páně a Panny Marie si krátce připomínáme v růženci slavném.

Každý z vás si může říci s apoštolem svatým Pavlem: „Vím, komu jsem uvěřil, a jsem přesvědčen...“ (II. Tim. 1, 12.) Ano, vím a jsem pevně pře-

svědčen, že Ježíš Kristus je nejen člověk, ale zároveň všemohoucí Bůh, že je všechno pravda, čemu učil a čemu učí svatá Církev katolická. V této víře chci se pilně vzdělávat a posilovat modlitbou, mší svatou, svatým přijímáním, podle té víry chci žít až do smrti. abych jednou byl vzkříšen nikoliv k svému zahánění, nýbrž k věčné slávě a radosti u Spasitele.

18. JEŽÍŠ KRISTUS VSTOUPIL NA NEBESA

54. Ve který den vstoupil Pán Ježíš na nebesa?

Pán Ježíš vstoupil na nebesa ve čtvrtek, čtyřicátý den po svém zmrtvýchvstání.

55. Co znamenají slova: „Sedí na pravici Boha Otce všemohoucího?“

Slova: „Sedí na pravici Boha Otce všemohoucího“ znamenají, že Pán Ježíš i jako člověk panuje s Bohem Otcem celému světu.

Vstoupil na nebesa. — Po svém zmrtvýchvstání zjevoval se Pán Ježíš apoštolům čtyřicet dní a učil je o království Božím. Potom vstoupil na nebesa s hory Olivetské svou vlastní mocí, s tělem i s duší, před očima svých učedníků. Vstoupil do nebe první z lidí. „V domě Otce mého je příbytků mnoho . . . Jdu, abych vám připravil místo“ (Jan 13, 2). Do nebe vzal s sebou duše z předpekli. S námi zůstává Pán Ježíš v nejsvětější svátosti oltářní.

Svátek Nanebevstoupení Páně slavíme proto čtyřicátého dne po neděli velikonoční. Před svátkem Nanebevstoupení Páně jsou Křížové dni s prosebnými průvody. Měmo jiné se při tom modlíme: „Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil, abys myslí naše k nebeským žádostem pozdvihnouti ráčil, prosíme tě, ulyš nás!“ „Hleďte to, co je s hůry, kde Kristus sedí na pravici Boží!“ (Kol. 1, 1).

Sedí na pravici Boha Otce všemohoucího. — Bůh je pouhý duch a proto nemá ani pravici ani levici. Slova: „Seděti na pravici Boží“ znamenají mít čest, moc a slávu, rovnou Bohu. Pánu Ježíši i jako člověku se dostalo v nebi nejvyšší pocty, moci a slávy, proto říkáme: „Sedí na pravici Boha Otce všemohoucího.“ S Bohem Otcem v jednotě s Duchem svatým žije a kraluje Kristus na věky. To nám připomíná svátek Krista Krále v poslední neděli říjnovou.

*

Máme pracovat o to, aby Kristus kraloval v srdcích všech lidí. Máme pracovat zvláště modlitbou, osobními obětmi, sebezapřením, dobrým příkladem, dobrým slovem. Této práci říkáme apoštolát. Pán Ježíš je náš nejvyšší Král. Modlí se: „Přijď království tvé“ a také pracuj pro království Kristovo.

19. VĚŘÍM V DUCHA SVATÉHO

56. Kdo je Duch svatý?

Duch svatý je třetí božská osoba, Utěšitel a Učitel, kterého seslal Pán Ježíš apoštolům a Církvi.

57. V který den seslal Pán Ježíš apoštolům Ducha svatého?

Pán Ježíš seslal apoštolům Ducha svatého v neděli, desátý den po svém nanebevstoupení.

58. Co zvláště způsobil Duch svatý v apoštolech?

Duch svatý způsobil v apoštolech zvláště, že je osvětil, posilnil a posvětil.

59. Co působí Duch svatý v celé Církvi?

Duch svatý působí v celé Církvi, že ji zachovává, řídí a rozdává skrze ni své milosti, které nám Pán Ježíš zasloužil svou smrtí na kříži.

60. Co působí Duch svatý v nás?

Duch svatý působí v nás, že nás posvěcuje milostí posvěcující a pomáhá nám milostí pomáhající.

61. Co vlévá Duch svatý do naší duše s milostí posvěcující?

S milostí posvěcující vlévá Duch svatý do naší duše: Tři božské ctnosti — víru, naději a lásku, sedm svých darů a ctnosti mravní.

62. Jak se jmenuje sedm darů Ducha svatého?

Sedm darů Ducha svatého se jmenuje: Dar moudrosti, rozumu, rady, síly, umění, dětinné důvěry v Boha a bázně Boží.

Sestoupení Ducha svatého na apoštoly. — Duch svatý sestoupil na apoštoly v den letnic, to je padesátý den po hlavním velikonočním svátku. Letnice se slavily na památku, že Bůh dal na hoře Sinaj desatero přikázání padesátý den po východu Izraelitů z Egypta. Slavnost trvala pouze jeden den. V Jerusalemě bylo tehdy hodně Židů i z dalekých krajin. — My slavíme den letnic na památku seslání Ducha svatého — to je Hod Boží svatodušní.

Dary Ducha svatého. — Duch svatý používá v nás svých sedmi darů k tomu, aby nás mimořádně mocně osvětil, povzbudil a posilil.

Tak na příklad darem moudrosti nám pomáhá Duch svatý, abychom jasněji poznávali pravdy Boží, poctivovali nevýslovnou radost z jejich velikosti a krásy a aby nám byly světlem k utvoření pevných zásad životních. V tom je pravá životní moudrost, tak se stáváme opravdu moudřími.

Darem rozumu nám pomáhá Duch svatý, abychom správně rozuměli pravdám Božím. — Darem rady nám pomáhá Duch svatý, abychom se zvláště ve spleťtých případech správně rozhodovali vždy pro to, co je ke cti a slávě Boží a k naší spáse. — Darem síly (statečnosti) nám pomáhá Duch svatý, abychom měli vždy odvahu a sílu vykonat přes všechny překážky to, co Bůh po nás žádá. — Darem umění nám pomáhá Duch svatý, abychom uměli ve věcech stvořených vždy víc a více poznávat Boha-Stvořitele, svého nejvyššího Pána a tak se naučili správně číst v knize přírody.

Darem dětinné důvěry v Boha (pobožnosti) nám pomáhá Duch svatý, abychom jako šťastné děti Boží měli vždy bezmeznou, dětinnou důvěru v Boha a proto se k němu modlili vždy rádi, upřímně, s největší důvěrou a co nejčastěji. — Darem bázně Boží nám pomáhá Duch svatý, abychom se na světě nebáli ničeho, kromě hříchu, neboť hřích je největší nevděk k Bohu nejvyšší dobroživému a zároveň největší neštěstí pro člověka.

*

Denně pros Ducha svatého: „Přiď, Duchu svatý, naplň srdce v tebe věřících a zapal v nich oheň své lásky!“

20. ZALOŽENÍ A POČÁTKY CÍRKVE

63. Co je Církev obecná neboli katolická?

Církev obecná neboli katolická je viditelná společnost všech pokřtěných, kteří mají pravou víru a uznávají papeže za svou viditelnou hlavu.

64. Kdo založil Církev?

Církev založil Pán Ježíš.

65. Jak založil Pán Ježíš Církev?

Pán Ježíš založil Církev takto: 1. odevzdal apoštolům moc hlásat pravdy Boží, posvěcovat věřící a vést je k zbožnému životu; 2. ustanovil apoštola Petra za viditelnou hlavu Církve a 3. slíbil, že zůstane její hlavou neviditelnou.

66. Kterými slovy slíbil Pán Ježíš apoštolu Petrovi nejvyšší moc v Církvi?

Pán Ježíš slíbil apoštolu Petrovi nejvyšší moc v Církvi těmito slovy: „Ty jsi Petr (to je skála) a na té skále založím Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče od království nebeského: Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mat. 16, 18).

67. Kterými slovy ustanovil Pán Ježíš apoštola Petra za viditelnou hlavu Církve?

Pán Ježíš ustanovil apoštola Petra za viditelnou hlavu Církve těmito slovy: „Pas beránky mé! . . . Pas ovce mé!“ (Jan 21, 15—17).

68. Kterými slovy Pán Ježíš slíbil, že zůstane neviditelnou hlavou Církve?

Pán Ježíš slíbil, že zůstane neviditelnou hlavou Církve, těmito slovy: „Já s vámi jsem po všechny dny až do konce světa“ (Mat. 28, 20).

Apoštolové místo Pána Ježíše. — Pán Ježíš odevzdal apoštolům moc hlásat pravdy Boží, posvěcovat věřící a vést je k zbožnému životu těmito slovy: „Dána je mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy, učte všechny národy a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého! A učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já s vámi jsem po všechny dny až do konce světa“ (Mat. 28, 18—20). Těmito slovy Pán Ježíš zároveň slíbil, že bude pečovat o svou Církev až do konce světa, že zůstane její hlavou neviditelnou.

Apoštol sv. Petr, první viditelná hlava Církve. — Apoštol sv. Petr se původně jmenoval Šimon, syn Janův. Pán Ježíš mu dal nové jméno, aby ukázal, že mu dá nový a velký úkol, vysoký úřad. „Petr“ znamená česky „skála“. To mělo apoštolu Petrovi připomenout, že má být jako skála pevným základem Církve. — Pán Ježíš slíbil své Církvi: „Brány pekelné ji nepřemohou.“ To znamená, že žádní nepřátelé nepřemohou jeho Církev. Apoštolu Petrovi slíbil Pán Ježíš: „Tobě dám klíče od království nebeského.“ To znamená, slíbil apoštolu Petrovi nejvyšší moc nad všemi ostatními údy Církve ve věcech spásy a také slíbil, že jej učiní svým zástupcem, neboť pán domu odevzdává klíče jen svému zástupci.

Dále řekl Pán Ježíš apoštolu Petrovi: „Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Slovo „svázat“ znamená někoho k něčemu zavázat, něco mu nařídít. Proto svatý Petr a jeho nástupci obdrželi právo něco

nařídít, co by uznali k spáse za vhodné nebo potřebné. Také ovšem svatý Petr a jeho nástupci obdrželi právo „rozvazovat“. To znamená, že mají právo některá církevní nařízení (církevní příkázání) změnit, zrušit nebo z důležitých příčin prominout. Takovému církevnímu prominutí říkáme dispens. Příkázání Boží však zrušit nemůže nikdo, ani apoštol svatý Petr, ani jeho nástupci.

Do svaté katolické Církve byl jsi přijat svatým křtem. Poděkuj za tu velikou milost a slib svaté Církvi věrnost: „Děkuji ti, trojjediný Bože, že jsi mne přijal do svaté katolické Církve. Jsem tomu upřímně rád, jen pomáhej mi, abych ji zůstal vždy věrným a podle jejích příkázání také žil.“

21. NÁSTUPCOVÉ APOŠTOLŮ

69. Kdo je od smrti apoštola Petra viditelnou hlavou Církve?

Od smrti apoštola Petra je viditelnou hlavou Církve jeho nástupce, biskup města Říma, jemuž říkáme Svatý otec nebo papež.

70. Kdo jsou nástupci apoštolů?

Nástupci apoštolů jsou biskupové platně vysvěceni a s papežem sjednoceni.

Apoštol svatý Petr a jeho nástupci. — Apoštol svatý Petr sídlil nejprve v městě Jerusalemě, později v Antiochii a naposledy v Římě jako první římský biskup. Za císaře Nerona byl apoštol svatý Petr přibit na kříž hlavou dolů a zemřel jako mučedník roku 67. V Římě byl také pohřben. Svátek svatého Petra (a svatého Pavla) je 29. června. Nad jeho hrobem je postaven vechrám svatého Petra. Je 187 m dlouhý, 137 m široký, 117 m vysoký a vejde se do něho asi 54.000 lidí. (Do chrámu sv. Víta v Praze se vejde asi 8.000 lidí.)

Prvním nástupcem svatého Petra byl sv. Linus, pak svatý Kletus, svatý Klement atd. Papež Pius XII. je 262. nástupcem svatého Petra. Slovo „papež“ pochází z řeckého slova „pappas“, to je otec. Papeži říkáme Svatý otec, poněvadž vykonává svatý úřad a je duchovním otcem všech věřících. Na památku toho, že dostal od Pána Ježíše jakožto viditelná hlava Církve jiné jméno, Petr, dává si každý zvolený papež jiné jméno a jen tímto jménem se od té doby v dějinách označuje.

Jen biskup města Říma je nástupcem svatého Petra, poněvadž svatý Petr byl až do své smrti biskupem města Říma a zároveň viditelnou hlavou Církve. Papežským sídlem v Římě je skupina budov s vechrámem svatého Petra — zvaná Vatikán, který s okolním

územím (44 ha rozlohy) tvoří samostatný stát „Město Vatikán“. Papežskému úřadu říkáme „Svatá stolice“. Jako rádce a pomocníky má papež 70 kardinálů. Po smrti papežové kardinálové mají právo volit papeže nového. Čestným odznakem papeže je tiara neboli trojkoruna, na znamení, že má v Církvi nejvyšší úřad učitelství, kněžský a pastýřský a pak dva skřížené klíče, na znamení jeho nejvyšší moci v Církvi. Papežský prapor je barvy zlatostříbrné (žlutobílé).

Nástupci apoštolů. — Jsou to biskupové platně vysvěceni a s papežem sjednoceni. Ta část Církve, kterou dal papež pod správu biskupa, se jmenuje biskupství neboli diecése. Přední biskup v zemi se jmenuje arcibiskup neboli metropolita. Jeho biskupství se nazývá arcibiskupství nebo arcidiecése.

Biskupům pomáhají kněží svátostně vysvěceni a k vykonávání kněžského úřadu zplnomocnění. O naši spásu pečuje duchovní správce biskupem ustanovený, kterému říkáme farář. My jsme jeho farníci, patříme k jeho farní osadě neboli k farnosti. Faráři pomáhá v duchovní správě kooperátor, kaplan. Do které farnosti patříš ty? Jménem biskupa dozírá na několik farností kněz k tomu od biskupa ustanovený. V zemi moravskoslezské se mu říká děkan a v zemi české vikář. Každé děkanství nebo vikariát tvoří určitý počet farností. Do které diecése a děkanství (vikariátu) patří farnost tvoje?

Svatý otec, biskupové a kněží pečují o to, aby Církev dobře vedli. Uvažuj, čím ty jim můžeš pomáhat, aby Církev vždy více vzkvétala. Čím můžeš k tomu pomáhat zvláště ve své farnosti?

22. ZNAKY JEDINÉ A PRAVÉ CÍRKVE JEŽÍŠE KRISTA

71. Odkud víme, že Pán Ježíš založil jen jednu Církev?

Že Pán Ježíš založil jen jednu Církev, víme z jeho slov: „Ty jsi Petr (to je skála) a na té skále založím Církev svou...“ (Mat. 16, 18).

72. Které znaky dal Pán Ježíš své Církvi?

Pán Ježíš dal své Církvi tyto znaky: Jeho Církev je jednotná, svatá, obecná neboli katolická a apoštolská.

73. Z čeho poznáváme, že naše Církev je jednotná?

Že naše Církev je jednotná, poznáváme z toho: Na celém světě má jedno učení, jedny svátosti a jednu viditelnou hlavu.

Církev Pána Ježíše je toliko jediná! — Pán Ježíš řekl jasně a určitě: „Založím Církev svou...“ Kdyby řekl: „Založím církev své“, pak by jich založil ovšem více. On však mluvil toliko o Církvi jediné! A jindy řekl: „Bude jeden ovčinec a jeden pastýř“ (Jan 10, 16). Tak věřili i apoštolé: „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest“ (Efes. 4, 5).

Znaky pravé Církve Pána Ježíše. — Nejedna náboženská společnost bývá nazývána „církví“ a pokládána od svých příslušníků za tu Církev, kterou založil Pán Ježíš. Avšak znaky pravé Církve jsou: Církev Pána Ježíše je jednotná, svatá, obecná neboli katolická a apoštolská. Tyto všechny znaky má jediná Církev římskokatolická. Již na církevním sněmu v Cařihradě (r. 381) bylo prohlášeno: „Věřím v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou Církev.“ Toto vyznání víry (Krédo) se modlí kněz ve mši svaté každou neděli a o mnohých svátcích.

Církev Pána Ježíše je jednotná, neboť má jedno učení, jedny svátosti a jednu viditelnou hlavu. Ostatní náboženské společnosti, které se odštěpily od Církve, nejsou jednotné ani v učení, ani ve svátostech, ani ve viditelné hlavě.

Pán Ježíš se modlil při poslední večeři: „Aby všichni jedno byli jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě“ (Jan 17, 21). Od starodávna snažili se papežové přivésti všechny zbloudilé křesťany k jednotě svaté víry v pravé Církvi.

23. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA JE SVATÁ

74. Z čeho poznáváme, že naše Církev je svatá?

Že naše Církev je svatá, poznáváme z toho: Má svaté učení, prostředky k svátému životu a mnoho svatých, které Bůh oslavil zázraky.

75. Čím se hlavně jeví svatost učedníků Páně?

Svatost učedníků Páně se jeví hlavně vzájemnou láskou podle příkazu Pána Ježíše: „Přikázání nové vám dávám, abyste se navzájem milovali, jako já jsem miloval vás... Podle toho poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 34—35).

Církev Pána Ježíše je svatá. — Každý člen Církve může a má být svatým. Již zde na zemi je svatým každý, kdo žije v milosti posvěcující. Ale o takových svatých, kteří ještě nezemřeli, obyčejně nemluvíme jako o svatých. Mluvíme-li o svatých, mluvíme obyčejně o těch svatých, kteří jsou již v nebi a které ctíme a vzýváme. Ta-

kové svaté, kteří zde na zemi vynikali svatostí života a na jejichž přímluvu se staly aspoň čtyři zázraky, prohlašuje Církev obyčejně veřejně za svaté. Když se na přímluvu někoho staly zázraky dva, takového prohlašuje Církev za blahoslaveného. To jsou ovšem jen ti nejslavnější svatí. Ale kromě těch je v nebi ještě mnoho milionů svatých, o kterých ví jediné Bůh. Naše Církev má tedy svaté, které Bůh oslavil zázraky.

*
Pán Ježíš vyprávěl jednou podobnoství o koukolu mezi pšenici (Mat. 13, 25). Koukol se ukázal hned mezi dvanácti apoštoly a mezi prvními věřícími v Jerusalemě (Sk. ap. 5, 2). Podobně byli a jsou v Církvi někteří členové nehodní, protože nežijí podle toho, čemu Církev učí, co k posvěcení života nabízí a co přikazuje. Daleko více však než koukolu hříchu bylo a je v Církvi vzácné úrody pšeničné. Každý z nás kéž se podobá vždy pšenici a nikdy koukolu, Bůh napomíná v Písmě svatém: „Buďte svatí, neboť já svatý jsem“ (III. Mojž. 11, 44).

24. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA JE OBECNÁ NEBOLI KATOLICKÁ A APOŠTOLSKÁ

76. Z čeho poznáváme, že naše Církev je obecná neboli katolická?

Že naše Církev je obecná neboli katolická poznáváme z toho, že Pán Ježíš ji založil pro všechny národy a doby až do skonání světa.

77. Z čeho poznáváme, že naše Církev je apoštolská?

Že naše Církev je apoštolská, poznáváme z toho, že její představení jsou nástupci apoštolů a také její učení a svátosti jsou z doby apoštolů.

78. Kdo je údem Církve katolické?

Údem Církve katolické je každý pokřtěný, který se od ní dobrovolně neodloučil ani z ní nebyl vyloučen.

Církev Pána Ježíše je obecná neboli katolická. — Je obecná neboli katolická, to je všeobecná, neboť ji Pán Ježíš založil pro všechny národy a doby až do skonání světa. Proto poručil apoštolům: „Jděte tedy, učte všechny národy...“ (Mat. 28, 19). Národní „církve“ proto nemůže být Církvi Kristovou. Národní a jiné „církve“ nejsou všeobecné, poněvadž vznikly až později po Kristu a nejsou ani schopny se rozšířit mezi všechny národy. Poněvadž Církev katolická je všeobecná, posílá své kněze-misionáře do všech zemí a ke všem národům.

Církev Pána Ježíše je apoštolská. — Pro svou Církev vyvolil, vysvětil a ustanovil Pán Ježíš apoštoly v čele se svatým Petrem.

Apoštolé vysvětili za své nástupce biskupy. Ti působili pod vedením nástupce svatého Petra. Nástupcové těch biskupů vysvětili dnešní biskupy Církve katolické. Každý z nich je tedy platně, to je apoštolsky vysvěcen, když byl před tím od papeže, nástupce apoštola svatého Petra, nejprve jmenován. Římský papež a biskupové takto vysvěceni a s papežem sjednoceni jsou tedy řádnými nástupci apoštolů.

Údy Církve. — Církev Kristova není pouhý spolek, do kterého se přihlašujeme jen jako členové. Církev Kristova je jeho tajemné tělo a my jako členové Církve jsme údy tohoto tajemného těla. Říkáme tajemné neboli mystické tělo, poněvadž Církev nemá zevnější podoby těla Kristova. „Jako totiž v jednom těle máme mnoho údů, ale všechny údy nemají stejnou službu, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu . . .“ (Řím. 12, 4—5).

*

Často o tom přemýšlej, že nejsi pouhým členem Církve jako nějakého spolku, nýbrž údem tajemného (mystického) těla Kristova — vždyť Církev je jeho tajemné tělo a my katoličtí křesťané jeho údy. Podle toho také se chovej k ostatním údům Církve vždy s dobrotivou a obětavou láskou, která se projevuje zvláště tím, že se jeden za druhého modlí a jeden druhému, pokud může, ochotně pomáhá.

25. ÚKOL CÍRKVE

79. K čemu založil Pán Ježíš Církev?

Pán Ježíš založil Církev, aby místo něho učila pravdám Božím, posvěcovala věřící a vedla je k zbožnému životu.

80. Může se Církev v učení o víře a mravech mýlit?

V učení o víře a mravech Církev se mýlit nemůže, poněvadž jí Pán Ježíš udělil dar neomylnosti.

81. Komu v Církví přísluší dar neomylnosti?

Dar neomylnosti přísluší v Církví papeži, když buďto sám anebo spolu s biskupy ohlašuje pro celou Církev závazné rozhodnutí o víře a mravech.

V čem je dar neomylnosti? — Dobře rozeznávej! Papež není neomylný ve svém vědění světském, ani když o některé náboženské pravdě se vyslovuje scukromě. Je neomylný jenom tehdy, když slavnostně jako nejvyšší učitel a pastýř pro celou Církev závazně a jednou pro vždy rozhoduje, v kterou pravdu máme věřit nebo co máme konat pro svou spásu. V tu chvíli ho chrání Duch svatý

od omylu. Taktéž neomylně rozhoduje o víře a mravech obecný sněm církevní, papežem svolaný a potvrzený.

Neomylný neznamená bezhříšný. Pán Ježíš neslibil ani svatému Petrovi, ani jeho nástupcům bezhříšnost.

Církev „je sloup a základ pravdy“ (I. Tim. 3, 15). Tak se věřilo v Církví od starodávna. „Řím promluvil, spor ukončil“ (sv. Augustin, zemřel r. 430). Na církevním sněmu vatikánském r. 1870 byla neomylnost Církve prohlášena výslovně za článek víry.

Odkud víme, že Pán Ježíš udělil Církví dar neomylnosti. — Že Pán Ježíš udělil Církví dar neomylnosti, víme z jeho slov, jimiž přislíbil Církví ustavičnou pomoc svou a pomoc Ducha svatého. Ustavičnou pomoc svou slíbil Pán Ježíš Církví těmito slovy: „Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa“ (Mat. 28, 20). To znamená, že skrze Církev učí sám Pán Ježíš a on se mýlit nemůže. Apoštolu svatému Petrovi slíbil: „Já jsem prosil za tebe, aby tvá víra nepřestala, a ty jedncu po svém obrácení posiluj bratry své“ (Luk. 22, 32). Toto zaslíbení platí i pro nástupce svatého Petra, římského papeže. — Ustavičnou pomoc Ducha svatého slíbil Pán Ježíš Církví těmito slovy: „Já budu prositi Otce a dá vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy“ (Jan 14, 16).

*

Raduj se z toho, že jsi údem katolické Církve, kterou založil Pán Ježíš na nerozborné skále — na jejím neomylném učitelském úřadě. Hrdě se k ní hlas nejen svým jménem, svým slovem ale i celým svým životem. S apoštolem svatým Pavlem můžeš si klidně říci: „Vím, komu jsem uvěřil a jsem přesvědčen!“ (II. Tim. 1, 12).

26. POVINNOSTI K CÍRKVI KATOLICKÉ

82. Které povinnosti máme k Církví katolické?

K Církví katolické máme tyto povinnosti: Máme k ní náležet, ji milovat, věřit čemu učí, konat co přikazuje a také ji šířit a hájit.

83. Může být spasen, kdo není v Církví katolické vlastní vinou?

Kdo není v Církví katolické vlastní vinou, těžce hřeší, a proto nemůže být spasen.

84. Může být spasen, kdo není v Církví katolické bez vlastní viny?

Kdo není v Církví katolické bez vlastní viny, může být spasen, když hledá upřímně pravdu, plní svědomitě vůli Boží a je posvěcen milostí Boží.

Církev katolická je samospasitelná. — Slovo „samospasitelná“ neznámá: Jistojistě bude každý spasen, kdo náleží do Církve katolické, anebo zavřen, kdo žije mimo Církev katolickou. Slovo „samospasitelná“ znamená: Nemůže být spasen, kdo do Církve katolické nenáleží vlastní vinou. Tak je třeba rozumět větám: „Nemůže Boha mít za otce, kdo by neměl Církev za matku“ (svatý Cyprián, biskup-mučedník, zemřel roku 258). „Kdo se odlučuje od Církve, odlučuje se od Krista“ (IV. sněm Lateránský, r. 1215).

Kdo může být spasen mimo Církev katolickou? Mimo Církev katolickou může být spasen, kdo žije mimo ní bez vlastní viny, hledá však upřímně pravdu, plní svědomitě vůli Boží, jak ji poznává a je posvěcen milostí Boží. Tak může být spasen jinověrec, ano i člověk nepokřtěný. Hřích dědičný může mu být odpuštěn křtem krve nebo křtem žádosti (čl. 40). Těžký hřích osobní může tomuto i onomu být odpuštěn dokonalou lítostí (to je lítostí z lásky k Pánu Bohu). Všem těmto však chybí mnoho prostředků, aby došli spásy snáze a jistěji.

*

Je povinností naší lásky k bližnímu, abychom jiným pomáhali ke vstupu do Církve katolické. Máme se proto k nim chovat snášenlivě a zdržovat se všeho, co by je právem zarmucovalo, uráželo a tím více odpuzovalo. Zvláště pak máme se za ně mnoho modlit, obětovat mše svaté, sv. přijímání a přinášet za ně různé oběti, abychom jim vyprosili milost pravé víry.

27. VĚŘÍM V OBCOVÁNÍ SVATÝCH

85. Co je obcování svatých?

Obcování svatých je duchovní spojení, které je mezi věřícími na zemi, dušemi v očištcích a svatými v nebi.

86. V čem je duchovní spojení mezi věřícími na zemi?

Duchovní spojení mezi věřícími na zemi je v tom, že všichni máme užitek ze mší svatých, modliteb a jiných dobrých skutků celé Církve.

87. V čem je naše duchovní spojení s dušemi v očištcích?

Naše duchovní spojení s dušemi v očištcích je v tom, že jim pomáháme.

88. V čem je naše duchovní spojení se svatými v nebi?

Naše duchovní spojení se svatými v nebi je v tom, že je uctíváme, vzýváme a oni za nás prosí u Boha.

Obcování svatých. — Svatý je, kdo je v nebi nebo v očištcích, nebo kdo je v posvěcující milosti na zemi. Ale i každý jiný úd Církve katolické je v tom smyslu svatý, že je k svatému životu povolán. Všichni patříme k sobě jako údy jednoho těla a tím tělem je Církev jakožto tajemné tělo Kristovo. Jsme jako členové jedné rodiny, jedné společnosti, jedné obce. Tomu říkáme „obcování svatých“. Zasluky dobrých skutků, které konají členové Církve, jsou jakoby společným majetkem, z něhož má částečný užitek každý člen.

*

Raduj se z toho, že můžeš mít užitek z tolika mší svatých, z modliteb a dobrých skutků celé Církve. Větší užitek z nich má však ten, kdo je v milosti posvěcující. Žij proto vždy v milosti posvěcující! Modli se denně za ostatní, zvláště za své nejbližší, kteří potřebují tvé pomoci buď na zemi nebo v očištcích. Denně ráno a večer vzývej svaté v nebi, zvláště Pannu Marii, svatého Josefa a svého křestního patrona, aby ti vyprošovali ochranu pro duši i tělo.

28. UCTÍVÁNÍ A VZÝVÁNÍ SVATÝCH

89. Proč máme ctít a vzývat svaté v nebi?

Máme ctít a vzývat svaté v nebi, protože jsou Bohem oslaveni a také našimi pomocníky.

90. Proč máme nad ostatní svaté ctít a vzývat Pannu Marii?

Nad ostatní svaté máme ctít a vzývat Pannu Marii, protože je pomocnicí v díle vykoupení, matkou Boží, ze všech nejsvětější a svou přímlovou nejmocnější.

Svatí v nebi jsou našimi vzory. Poněvadž jsou našimi vzory, máme je následovat v jejich životě. Je proto velmi prospěšné číst životopisy svatých, abychom se jejich příkladem povzbudili k dobrému. Kterou knihu znáš o životě svatých? Znáš životopis alespoň svého křestního patrona (patronky)? Čím více svaté následujeme, ctíme a vzýváme, tím účinněji za nás prosí u Boha neboli orodují. Někdy se na jejich přímlovu dějí i zázraky.

Svatí v nebi jsou našimi pomocníky. — Svatí milovali své bližní za živa na zemi. Ještě více milují nás nyní v nebi. Zvláště pamatují na nás oni svatí, kteří jsou nám blízcí jako apoštolé naší vlasti, jako krajané, jako patronové (farního kostela, křestní, biřmovací) a jako příbuzní. Některé svaté vzýváme jako pomocníky ve zvláštních potřebách. — Úcta svatých není proti počtě Boží, poněvadž jim nevzdáváme poctu nejvyšší jako Bohu, nýbrž toliko je prosíme o přímlovu u Boha.

Královnou všech svatých je Panna Maria. — Její přímluva u Boha je nejmocnější. Proto jí říkáme „Panno mocná... Uzdravení nemocných... Potěšení zarmoucených... Útočiště hříšníků... Bráno nebeská...“ Panna Maria je prostřednicí všech milostí. — Za druhé světové války zasvětil Svätý otec r. 1942 lidi celého světa Neposkvrněnému srdci Panny Marie a určil svátek jejího Neposkvrněného srdce na 22. srpen. Které znáš svátky Panny Marie? V týdnu je zasvěcena Panně Marii sobota. Z měsíců zvláště květen (májové pobožnosti) a říjen (svatý růženec). Co víš o živém růženci?

Kříže, sochy a obrazy Pána Ježíše a svatých. — Kříže, sochy a obrazy Pána Ježíše a svatých máme také v úctě. Úcta jim prokazovaná se ovšem vztahuje na příslušné osoby v nebi, které kříž, socha nebo obraz představuje. Zvláště zasluhují naši úcty obrazy a sochy posvěcené. Jsou to většinou cenné památky dějinné anebo díla umělecká. Některé obrazy oslavil Bůh zázraky a zvláštním vyslyšením modlitby. Pěkný kříž a pěkné obrazy Pána Ježíše, Panny Marie a svatých jsou důstojnou a vhodnou ozdobou katolického příbytku.

Ostatky svatých. — Jsou to pozůstatky z těl svatých. Máme je v úctě, poněvadž těla svatých byla chrámem Ducha svatého, nástrojem jejich ctností a jednou budou slavně vzkříšena z mrtvých. Mnohé z ostatků svatých Bůh oslavil zázraky. Když na příklad do hrobu proroka Elizea položili jiného mrtvého, ten ožil, sotva se mrtvé tělo dotklo kostí Elizeových (IV. Král. 13, 21). Také máme v úctě ty předměty, které byly v blízkém styku s Pánem Ježíšem a se svatými. Zvláště máme v úctě dřevo z kříže Pána Ježíše, neboť na něm jsme byli vykoupeni. Ostatky z kříže Pána Ježíše se dávají k políbení zvláště v pátek a po pobožnosti křížové cesty.

*

Máš v úctě fotografie svých rodičů, neboť ti připomínají jejich lásku a dobrotu. Podobně měj v úctě kříže, obrazy a sochy Pána Ježíše, Panny Marie a svatých, neboť i oni tě mají rádi, svým životem jsou ti nejlepším vzorem, jsou tvými pomocníky a připomínají ti tolik lásky a dobrodiní!

29. SMRT A SOUD SOUKROMÝ

91. Co je smrt?

Smrt je odloučení duše od těla.

92. Co řekl Pán Ježíš o hodině smrti?

O hodině smrti řekl Pán Ježíš: „Buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte!“ (Luk. 12, 40.)

93. Kam odchází duše hned po smrti?

Hned po smrti odchází duše před Boží soud.

Smrt. — V ráji nebylo smrti. Prvotným hříchem však Adam a Eva pozbyli tělesné nesmrtnosti nejen pro sebe, ale i pro nás, pro své potomky. Proto čteme v Písmě svatém: „Jest určeno lidem jednou zemřít!“ (Žid. 9, 27). „Proto jako skrze jednoho člověka přišel hřích na tento svět a skrze hřích smrt, tak na všechny lidi přišla smrt, poněvadž všichni zhřešili“ (Řím. 5, 12). Smrt je nejhorší a také nejzřejmější tělesný následek hříchu a jeho marnosti. Smrt je odloučení duše od těla.

Buď připraven! — „Buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte!“ (Luk. 12, 40.) Jindy řekl Pán Ježíš: „Bděte tedy, neboť neznáte den ani hodinu!“ (Mat. 26, 13.) Neznáš den ani hodinu své smrti a přece na této chvíli závisí celá tvoje věčnost! Šťastná smrt, šťastná věčnost! Nešťastná smrt, nešťastná věčnost! Buď proto stále připraven!

Na smrt je připraven, kdo je v milosti posvěcující a žije křesťansky. Takový přemáhá pokušení, a když pochybil, pak se z hříchu očisťuje: Každý večer zpytuje svědomí, vzbuzuje dokonalou lítost a pokud možno každý měsíc, nebo i každou neděli a zasvěcený svátek, ba denně přistupuje k svatému přijímání. — Poslední přípravou na smrt je sv. zpověď pokud možno životní, svaté přijímání, poslední pomazání a papežské požehnání spojené s plnomocnými odpustky pro chvíli smrti. — Opatrný dá zavčas do pořádku své věci pozemské a udělá poslední vůli neboli závět' buď ústně anebo ještě lépe písemně. „Spořádej dům svůj, neboť umřeš“ (IV. Král. 20, 1).

Umírajícímu dáme do rukou rozžatou posvěcenou svíci (hromničku), kterou mu podržíme, pokropíme jej občas svěcenou vodou a modlíme se hlasitě, aby umírající mohl v duchu se modlit s námi: „Pane Ježíši, já tě miluji, svých hříchů lituji. Buď milostiv mně hříšnému... Můj Ježíši milosrdenství, slitování, odpuštění... Ježíši, v tebe věřím, Ježíši, v tebe doufám, Ježíši, tebe nade všecko miluji... Pane Ježíši, přijmi duši mou... Ježíši, Maria, Josefe, vám věnuji srdce své i duši svou. Stůjte při mně v posledním boji. S vámi ať odejde duše má v pokoji.“

O smrti spravedlivých praví Písmo svaté: „Blahoslavení mrtví, kteří umírají v Pánu! Od té chvíle mají, jak praví Duch, odpočinutí od svých námah, neboť jejich skutky jdou za nimi“ (Zjev. 14, 13). Avšak: „Smrt hříšníků je hrozná“ (Zalm 33, 22).

Smrtí končí jen náš život pozemský. Pevně však věříme, že smrt není ukončením všeho, nýbrž přechodem duše do života věčného.

To nám zaručuje Pán Ježíš celým svým učením a zvláště svým slavným zmrtvýchvstáním a to nám zaručuje i jeho Církev. Proto ve mši svaté za zemřelé kněz se modlí: „Tvým věrným Pane život se mění, nikoliv odnímá a když se rozpadne dům tohoto pozemského přebývání, věčný příbytek v nebesích připraven bývá.“ Ten bude pak šťastný nebo nešťastný, podle toho, jaký si kdo zasloužil.

Soud soukromý. — Po smrti odchází duše každého člověka před Boží soud. Písmo svaté o tom praví: „Jest určeno lidem jednou zemřít a potom (následuje) soud...“ (Žid. 17, 27). Boží soud je dvojitý: 1. Soukromý neboli tajný, hned po smrti a 2. Veřejný neboli poslední na konci světa. — Při soudu soukromém je souzena jen duše, a sice každá zvlášť. Při soudu veřejném neboli posledním bude souzena každá duše ve svém vzkříšeném těle, a to veřejně před všemi lidmi. Po soudu soukromém přijde duše ihned buď do očištěnce, do nebe nebo do pekla. Smrt, soud, nebe nebo peklo jsou čtyři „poslední věci člověka“.

*

Má-li kdo dělat důležitou zkoušku, připravuje se dlouho a svědomitě, aby ji dobře vykonal a nepropadl. Kdyby snad u té zkoušky přece propadl, bylo by to pro něj sice velmi nepříjemné, ale neměl by všechno ztraceno. Mohl by se připravit lépe a ke zkoušce by se mohl přihlásit znovu s nadějí, že se mu podaří přece ji udělat. Ale pozor! Ke zkoušce smrti a soudu Božího můžeš být povolán kdykoliv, i tehdy, kdy to čekáš snad nejméně. A tuto zkoušku můžeš dělat jen jednou! Podle toho, jak tato zkouška dopadne, bude vypadat celá tvoje věčnost! Kdo by propadl u zkoušky smrti a soudu Božího, nemohl by to napravit již nikdy! Chvilu tvé smrti a soudu Božího je nejdůležitější zkouška tvého života.

Na tuto zkoušku musíš být připraven stále, v každé chvíli, neboť nevíš kdy, kde a jak zemřeš. Je velmi užitečné, když si určíš jeden den v každém měsíci, kdy se zvlášť budeš připravovat na šťastnou smrt a věčnost. Tuto přípravu spojíš se svatou zpovědí, kterou vykonáš tak, jako poslední ve svém životě. Také přistoupíš ke stolu Páně a přijmeš Pána Ježíše s největší pokorou, láskou, důvěrou a s prosbou, aby ti byl soudcem milosrdným.

Písmo svaté ti připomíná: „Ve všech svých skutečích pamatuj na poslední své věci, a na věky nezhrěšíš“ (Sir. 7, 40). Zvláště vzpomeň na svou smrt každý den při večerní modlitbě, potom zpytuj svědomí, lituj svých hříchů z lásky k Pánu Ježíši, umiň si, v čem zvláště chceš se s pomocí Boží polepšit, vykonej duchovní svaté přijímání a pomodli se za šťastnou smrt.

30. CÍRKEVNÍ POHŘEB, HROB A HŘBITOV

Zemřelý v rakvi. — Zemřelému se zvoní umíráčkem. Umíráček oznamuje jeho smrt a prosí o modlitbu. Mrtvé tělo bylo příbytkem duše, živým chrámem Božím a je určeno k slavnému vzkříšení. Proto zasluhuje naši úcty. Tělo svátečně oděné položí se do rakve. Do rukou se vloží křížek. Křížek připomíná: Dokud zemřelý žil, měl

rád Pána Ježíše. Opravdu ho měl rád, kdo těžce nehřešil, nebo aspoň se smířil s Pánem Bohem dobrou svatou zpovědí anebo při náhlém úmrtí alespoň litoval svých hříchů z lásky k Bohu s touhou po svaté zpovědi.

Ruce se ovinou růžencem. Ovinutý růženec všem připomíná: Rád se modli a měj rád Pannu Marii. Ber do rukou růženec, dokud jsi zdrav a rád se jej modlívej, aby ti jej po tvé smrti mohli bez rozpaků ovinout kolem tvých ztuhlých rukou.

U rakve hoří svíce jako by pobízela k modlitbě: „A světlo věčné ať mu svítí!“ A jak by chtěla říci: „Nezhaslo mu světlo víry a milosti posvěcující, a proto se může radovat ve světle věčném — u Pána Boha.“ K rakvi se postaví také nádobka se svícenou vodou; do ní se vloží větvička k pokropení zemřelého, aby modlitby Církyv prospěly jeho duši. Do rakve klademe obrázky Pána Ježíše, Panny Marie a svatých. Tak přejeme jeho duši, aby se dostala k Pánu Ježíši a mezi svaté do nebe.

Církevní pohřeb. — Kněz kropí zesnulého svícenou vodou. Při tom říká: „Rosou nebeskou kéž občerství duši tvou Bůh Otec, Syn a Duch svatý!“ Rosou nebeskou rozumíme Boží smilování. — Jménem zesnulého se zpívá kající žalm: „Smiluj se nade mnou, Bože!“ Hořící svíce neseme při pohřbu na znamení, že zemřelému vyprošujeme světlo věčné blaženosti. — Jako vonný dým kadidla má ze srdce stoupat k nebi naše přímluvná modlitba. — Mši svaté za zemřelé říkáme zádušní mše svatá (za duši zemřelého) neboli „Rekviem“, protože začíná tímto latinským slovem. (Odpočinití věčné dej jim, Pane!) — Zúčastnit se zbožně pohřbu je skutek milosrdný prokázaný jak zemřelému tak pozůstalým.

Hrob. — Mrtvé tělo katolického křesťana se pohřbívá do země. Tam se rozkládá v prach a to způsobem nikoli násilným a viditelným, nýbrž přirozeně a skrytě. Do hrobu byli pohřbeni Pán Ježíš, Panna Maria i první křesťané. Při tomto způsobu pohřbívání do země zůstává Církev podnes. Zakazuje přísně svým členům dát se po smrti spálit. Neuposlechnout v této důležité věci by znamenalo chtít umřít v těžkém hříchu a nechtít církevní pohřeb. Takovým se proto odpírá po smrti církevní pohřeb.

Hřbitov. — Za prvních dob křesťanských se pochovávalo tam, kde se věřící scházeli na služby Boží. Bylo to v době pronásledování v podzemních chodbách, v katakombách. Později se pohřbívávalo kolem kostela, neboť věřící toužili být i po smrti co nejbližší oltáři. A živí chtěli své zesulé mít stále blízko, aby na ně při službách Božích tím více pamatovali.

*

Chodívej rád na hřbitov, zvláště v neděli. Vykonaš skutek milosrdný, když se tam za zemřelé pomodlíš. Myšlenka na mrtvé ti připomene i tvé poslední věci. Mrtví nám připomínají: „Co jste vy, byli jsme my. Co jsme my, budete vy.“

31. OČISTEC

94. Kdo přijde do očistce?

Do očistce přijde, kdo zemře v milosti posvěcující, ale má ještě trpět za hříchy.

95. Čím se očisťují duše v očistci?

Duše v očistci se očisťují velkým tesknem po Pánu Bohu a rozličnými tresty časnými.

96. Čím pomáháme duším v očistci?

Duším v očistci pomáháme modlitbou a jinými dobrými skutky, zvláště obětí mše svaté.

Očistec je! — Již ve Starém Zákoně se za mrtvé modlili a přinášeli oběti: „Svatá a spasitelná je myšlenka za mrtvé se modlití, aby hříchů zproštění byli“ (II. Mach. 12, 46). — V Novém Zákoně věřila Církev v očistec od počátku. Komu po smrti zbývají časné tresty za hříchy, ten si je musí ještě vytrpět v očistci, neboť o nebi praví Písmo svaté: „Nic poskvrněného do nebe nevejde...“ (Zjev. 21, 27). Svatá Monika (zemř. r. 387), matka svatého Augustina, prosila před smrtí: „Pochovejte tělo mé kam chcete, jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně.“

Čím se očisťují duše v očistci? — Duše při soudu soukromém poznaly, že jsou za trest na čas odloučeny od Boha, bytosti nejdokonalější a nejkrásnější. To duše mrzí a naplňuje velkou tesknou po Bohu. — Tresty, které duše v očistci trpí, jsou velmi bolestné, větší nebo menší, delší nebo kratší, podle toho, kolik která duše zasloužila. Duše v očistci jsou ubohé a zaslouhují naší účinné lásky; proto jim něžně říkáme „dušičky“. Tresty v očistci trvají nikoli věčně, nýbrž nějaký čas. Proto jim říkáme tresty časné. Když si duše své tresty vytrpí a tak se očistí, pak se dostávají z očistce do nebe. Poslední vyjdou z očistce v den posledního soudu.

Čím můžeme pomáhat duším v očistci? — Duším v očistci můžeme pomáhat modlitbou a jinými dobrými skutky, zvláště obětí mše svaté. Duším v očistci věnujeme také svá utrpení, svou pomoc potřebným a odpustky, které jim Církev přivlastňuje. Od doby první světové války (1914—1918) může každý kněz na den Dušiček

(2. listopadu) obětovat tři mše svaté. Tím Církev připomíná také všem věřícím, aby plnili svou povinnost lásky k trpícím duším zemřelých.

Večer před památkou Dušiček se rozsvěcují světla na hrobech. Tím navenek projevujeme svou prosbu, aby Bůh duším zemřelých rozsvítil světlo věčné radosti v nebi. Hroby zdobíme květinami, neboť přejeme duším, aby jim bylo jako v nejkrásnější zahradě. Tou zahradou bude pro ně nejkrásnější zahrada Boží — nebe. Na zemřelé nás upomínají také pomníky. Kříže připomínají víru zemřelého v Ježíše Krista, jenž i za zemřelého trpěl, umřel, ale vstal z mrtvých. Také my zemřeme, ale i my budeme vzkříšeni z mrtvých v den posledního soudu.

Duše zemřelých nemohou mít ovšem žádného užitku jen z ozdobného hrobu. Mají jej však z modliteb, ze mše svaté, z různých dobrých skutků a z utrpení, jež jim věnujeme.

*

Duše v očistci prosí: „Smilujte se nade mnou alespoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne!“ (Job 19, 21). Modlí se proto za ně, pomoz potřebnému, odepři si něco, věnuj jim svaté přijímání, odpustky a zvláště mši svatou se svatým přijímáním. „Kdykoliv se slouží mše svatá, spěchají andělé otevřít žalář očistcov“ (Svatý Jan Zlatoústý). Obětuj to všechno hlavně za zemřelé členy rodiny a příbuzné, zejména ve výroční den úmrtí a v den jmenin zemřelého. „Na dušičky vzpomínejme, z očistce jim pomáhejme, budou na nás vzpomínat, až my budem umírat...“

32. PEKLO

97. Kdo přijde do pekla?

Do pekla přijde, kdo zemře v těžkém hříchu.

98. Co trápí zavržené v pekle?

Zavržené v pekle trápí odloučení od Boha navždy a oheň věčný.

Peklo je! — První se dostali do pekla pyšní andělé. Z lidí se tam dostane, kdo zemře v těžkém hříchu, i kdyby to byl jediný těžký hřích. Proč? Těžkým hříchem se člověk úplně odvrací od Boha. Když v tom odvrácení setrvá a nekajícně umírá, zůstává od Boha odvrácen a od něho odloučen po celou věčnost a to vlastní vinou!

Písmo svaté vypravuje, jak ven do tmy byl vyhozen člověk, který na hostině neměl „roucha svatebního“ (Mat. 22, 12—13). Podobně do tmy pekelné bude uvržen, kdo zemře bez „svatebního roucha“ pro nebe, bez milosti posvěcující, v hříchu těžkém, smrtelném. — „Každý strom, který nerodí dobré ovoce, bývá vytažen a hozen do ohně“ (Mat. 7, 19). Do ohně se hází „suchá ratolešť“ (Jan 15, 6).

Kdo se podobá suché ratolesti? — V den posledního soudu dostanou se s dušemi zavržených do pekla i jejich těla.

Co trápí zavržené v pekle? — Jakmile se duše od těla odloučí, míří k Bohu jako k svému jedinému a nutnému cíli, jako k nejvyšší Pravdě, Dobru a Kráse. Je to větší touha, než touha po nápoji u člověka zmirajícího žízní, než touha po pokrmu u člověka hladem zemdlého. Tak spěchá duše odloučená od těla k Bohu. Ale v tom si duše ve hříchu těžkém uvědomuje svou ošklivost a klesá před ním do temnoty pekelného ohně — navždy a trvale — vlastní vinou! A to je právě největším trestem pro zavržené v pekle.

Pán Ježíš řekl o pekle, že je tam temno, pláč a skřipění zubů (Mat. 22, 13) a že „červ jejich neumírá a oheň nehasne“ (Mar. 9, 43). Temnem se rozumí odloučení od Boha „světla věčného“. Pláčem a skřipěním zubů se rozumí pozdě probuzené poznání. — Při posledním soudu řekne Pán Ježíš zavrženým: „Pryč ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven d'áblu a andělům jeho!“ (Mat. 25, 41). Jakého druhu tento oheň je, nevíme. Tolik je však jisté, že je to oheň skutečný, není však totožný s ohněm, který známe ze své zkušenosti.

Trápení zavržených v pekle nebude pro všechny stejné. Čím více kdo hřešil, tím větší trest ho stihne. Avšak i to nejmenší utrpení v pekle je mnohem větší, než nejhroznější utrpení a bolesti na světě. V pekle nesmíme vidět osud, jemuž člověk neočekávaně propadá, nýbrž úděl, jež si zavržení plně zavíní sami a není jim pomoci žádné! „Ať nás nezže věčný plamen, uchovej nás, Jezu Kriste. Amen!“ Od ohně věčného vysvobod' nás Pane!

*

Dokud jsme na světě, musíme používat všech vhodných prostředků, abychom se do pekla nedostali a také ostatní před peklem zachránili. Vzpomínej, kterých prostředků budeš zvlášť používat, abys nepřišel do pekla? A koho zvláště z těch, kteří jsou tobě blízcí, musíš před peklem zachránit? Denně se modlivej: „Ó můj Ježíši, odpusť nám naše hříchy, uchraň nás pekelného ohně, přiveď do nebe všechny duše, především ty, které tvého milosrdenství nejvíce potřebují.“ Tuto prosbu vkládej také mezi jednotlivé desátky růžence po „Sláva Otci...“.

33. NEBE

99. Kdo přijde do nebe?

Do nebe přijde, kdo zemře v milosti posvěcující a nemá co trpět za hříchy.

100. Co blaží svaté v nebi?

Svaté v nebi blaží patření na Boha a radost věčná.

Nebe je. — Pán Ježíš častěji mluvil o nebi. Proto: „Radujte se a plesajte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích“ (Mat. 5, 12). První se do nebe dostali dobří andělé a potom duše svatých z předpekli, které vzal s sebou Pán Ježíš, když vstupoval na nebesa. Hned po smrti přijde do nebe duše toho, kdo zemřel v křestní nevinosti nebo kdo zemřel v milosti posvěcující a už na zemi si vytrpěl časné tresty za hříchy anebo se vykoupil z trestů očišcových dobrými skutky a odpustky. Duše těch, kteří zemřeli v milosti posvěcující, ale mají ještě trpět za hříchy, přijdou do nebe přes očistec. V den posledního soudu dostanou se k duším svatých do nebe i jejich těla.

Co blaží svaté v nebi? — Apoštol svatý Pavel napsal: „Co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani lidskou mysl nenapadlo, to Bůh připravil těm, kdož ho milují“ (I. Kor. 2, 9). Vzpomeň, co krásného můžeme zde na světě vidět, slyšet nebo si přát, a přece, to všechno dohromady je jako nic proti tomu, co nám Bůh připravil v nebi. — Jako na obloze všechny hvězdy nezáří stejně, podobně i v nebi nebude stejná radost pro všechny. Čím více kdo na světě Boha miloval a čím více dobrého vykonal, tím větší radost bude mít v nebi. „Každý dostane odplatu sobě příslušnou podle námahy“ (I. Kor. 3, 8). „Kdo rozsévá skoupě, skoupě bude také žnouti, kdo však bohatě rozsévá, bohatě bude také žnouti“ (II. Kor. 9, 6).

*

Pamatuj, že na světě i to nejkrásnější a nejradostnější je pouhým stínem toho, co ti Bůh připravil v nebi. Proto nenechej se ničím zlákat k hříchu a říkej si: „Nebe za nic na světě nedám!“ Každé utrpení obětuj ve spojení s utrpením a smrtí Pána Ježíše rád jako pokání za své hříchy, abys už na světě dal za ně Bohu pinou náhradu. Potom můžeš se dostat po smrti hned do nebe.

34. SOUDNÝ DEN

101. Co učil Pán Ježíš o soudném dni?

O soudném dni učil Pán Ježíš, že vzkřísí všechny mrtvé, přijde viditelně s nebe na zem a bude nás veřejně soudit.

Vzkříšení našich těl. — Naše těla zůstanou mrtva až do dne, kdy bude poslední soud. Tehdy Pán Ježíš naše těla vzkřísí, spojí je navždy s duší a přijde viditelně s nebe na zem, aby nás všechny veřejně soudil. To bude poslední soud. O vzkříšení našich těl a o posledním soudu řekl Pán Ježíš: „Přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a půjdou ti, kdož dobré skutky činili, na vzkříšení k životu; ti, kdož zlé skutky páchali, na vzkříšení k soudu“ (Jan 5, 28—29). „Na vzkříšení k životu“ znamená, že dobří budou vzkříšení pro život věčný v nebi. „Na vzkříšení k soudu“

znamená, že zlí budou vzkříšeni pro věčné odsouzení v pekle. Tělo pak bude mít trvalou účast na odměně nebo trestu duše, poněvadž na světě s ní spolupůsobilo ve skutcích dobrých nebo zlých. Proto budou vzkříšeni všichni lidé, dobří i zlí.

Jaká budou těla vzkříšených? — Těla vzkříšených nebudou potřebovat ani pokrmu, ani nápoje, ani spánku. Těla vzkříšených pro nebe budou udržována v blaženosti patřením na Boha. V tomto ohledu budou podle slov Pána Ježíše žít jako andělé Boží. Naše duše i tělo bude žít účastí na nejplnějším životě trojjediného Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Zároveň bude žít v blaživém přátelství s Pannou Marií, se všemi anděly a svatými v nebi.

Těla blažených budou velmi krásná a budou podobna oslavenému tělu Pána Ježíše. Budou zbavena všech nedostatků pozemských, na příklad kulhání, slepoty, zmrzačení, ale přece si zachovají svou přirozenou podobu. Proto každý pozná svého známého na věčnosti. Všechna těla však nebudou stejně krásná. Stupeň jejich krásy bude záviset od toho, kolik si člověk získal zásluh pro nebe.

Těla zavržených budou ohyzdná. Každý si připravuje svým životem své vzkříšení buď šťastné nebo nešťastné. Připravuj si vzkříšení šťastné a krásné!

Poslední soud. — „Odtud přijde soudit živé i mrtvé.“ „Živé“, to znamená ty, kteří jsou v milosti posvěcující a tím určeni pro život věčný v nebi. „Mrtvé“, to znamená ty, kteří jsou bez milosti posvěcující, a proto mrtví pro nebe. Jako pastýř odděluje ovce od kozlů, tak budou odděleni dobří od zlých. Dobří budou na pravici Pána Ježíše a zlí na jeho levici.

Tehdy řekne Pán Ježíš těm, kteří budou po jeho pravici: „Pojďte požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, připraveným pro vás od ustanovení světa! Neboť jsem lačněl a dali jste mi jísti; žíznil jsem a dali jste mi pítí; pocestný jsem byl, a přijali jste mě; nahý jsem byl a oděli jste mě; nemocen jsem byl, a navštívili jste mě; v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně.“

Tu se ho otáží, spravedliví: „Pane, kdy jsme tě viděli lačného, a nakrmili jsme tě, nebo žíznivého, a napojili jsme tě? Kdy jsme tě viděli jako pocestného, a přijali jsme tě, nebo nahého, a oděli jsme tě? A kdy jsme tě viděli nemocného nebo v žaláři, a přišli jsme k tobě?“ A Pán Ježíš jim odpoví: „Vpravdě pravím vám: Co jste učinili jednomu z nejmenších těchto mých bratří, mně jste to učinili.“

Potom řekne i těm, kteří budou po levici: „Pryč ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven d'áblu a jeho andělům! Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi pítí; pocestný jsem byl, a nepřijali jste mě; nahý jsem byl, a neoděli jste mě; nemocen a v žaláři jsem byl, a nenavštívili jste mě.“

Tu se ho také oni otáží: „Pane, kdy jsme tě viděli lačného nebo žíznivého nebo jako pocestného nebo nahého nebo nemocného nebo v žaláři, a neposloužili jsme ti?“ Tehdy jim odpoví: „Vpravdě pravím vám: Co jste tak neučinili jednomu z těchto nejmenších, ani mně jste to neučinili! I půjdou tito do věčného trápení, spravedliví pak do života věčného“ (Mat. 25, 31—46).

Budeme souzeni hlavně podle toho, jak jsme plnili největší přikázání lásky k Bohu a k bližnímu. Zde vypočítává Písmo svaté jen skutky tělesného milosrdenství, jako část úkonů lásky k bližnímu. Tím ovšem není řečeno, že jen tak a ne jinak bude mluvit věčný soudce při posledním soudu a že právě tak mu budou souzení odpovídat. Tím se naznačuje jen to, že při posledním soudu každý si uvědomí jasně a dokonale příčinu své věčné slávy nebo svého věčného odsouzení.

Po soudu posledním přestane očištěc a zůstane jen věčně šťastný život v nebi nebo věčné trápení v pekle, jak si to kdo zasloužil. —

Kdy bude konec světa? — Na to odpovídá Písmo svaté takto: „O tom dni však a o té hodině neví nikdo, ani nebesí andělé, toliko Otec sám . . . Bďte tedy, poněvadž nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde“ (Mat. 24, 36—42).

Apoštolské vyznání víry se končí slovem „Amen!“ Tímto slovem, které znamená „Tak jest“, potvrzujeme, že z celého srdce svého věříme všem pravdám, obsaženým v Apoštolském vyznání víry.

*

Suď sám sebe přísně každý večer při zpytování svědomí a pokud možno každý měsíc při svaté zpovědi a nemusíš se bát soudu Božího.

ŽIJ V MILOSTI POSVĚCJÍCÍ

35. MILOST BOŽÍ

102. Jak je potřeba milosti Boží k spáse?

Milosti Boží je potřeba k spáse nevyhnutelně. Pán Ježíš řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leda skrze mne“ (Jan 14, 6).

Co je milost Boží? — Do nebe se dostane jen ten, koho Duch svatý pro nebe posvětil. Tomu posvěcení od Ducha svatého říkáme milost posvěcující. Po prvé nás Duch svatý posvětil při svatém křtu. — Duch svatý nám také pomáhá varovat se hříchů a činit dobré skutky. Této pomoci od Ducha svatého říkáme milost pomáhající.

Tomuto posvěcení a této pomoci od Ducha svatého říkáme milost, poněvadž je to dar, daný nám Bohem z milosti. Tohoto daru nemůžeme si nijak zasloužit. Dává nám jej Bůh, poněvadž nás miluje. On „chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy“ (I. Tim. 2, 4). — Poněvadž je to dar s nebe a k nebi nás vede, říkáme mu dar nadzemský, nadpřirozený. Tento dar se uděluje naší duši, a proto mu říkáme vnitřní. Milost Boží je vnitřní nadpřirozený dar, daný od Boha naší duši k naší spáse. Milost Boží je dvojí: Milost posvěcující a milost pomáhající.

Z dějin milosti Boží. — První dostali milost posvěcující andělé. Někteří z nich ztratili milost posvěcující hříchem pýchy a byli zahrženi do pekla. Andělé, kteří si milost posvěcující zachovali, byli odměněni věčnou blažeností v nebi. Milost posvěcující dostali také Adam a Eva. Měli ji zachovat pro sebe i pro všechny své potomky. Oni však se dopustili také těžkého hříchu a tím pozbyli milosti posvěcující nejen pro sebe, ale i pro nás, pro své potomky. Znovu nám zasloužil milost Boží Pán Ježíš svou smrtí na kříži a Duch svatý ji rozdává. Proto po hříchu prvotném jak ve Starém tak v Novém Zákoně lze dostat milost Boží jen pro zásluhy Pána Ježíše.

*

Děkuj Pánu Ježíši za to, že ti zasloužil milost Boží. Pohlížej vděčně na kříž a vyslovuj jméno Ježíš vždy uctivě. Buď vděčný Duchu svatému, že ti milost Boží uděluje, jak milost posvěcující, tak milost pomáhající. Modlivej se často: „Přijď, ó Duchu přesvatý, světla svého bohatý paprsek rač na nás lit! Přijď, Otče ubohých, Dárce darů přemnohých, rač nám srdce osvitit!“

36. MILOST POSVĚCJÍCÍ

103. Jak nás Duch svatý posvěcuje milostí posvěcující?

Duch svatý nás posvěcuje milostí posvěcující tak, že nás očisťuje z hříchů a činí nás svatými, Bohu zvláště milými a k věčné blaženosti oprávněnými.

104. Kdy v nás Duch svatý milost posvěcující rozmnožuje?

Duch svatý v nás milost posvěcující rozmnožuje, když se modlíme, chodíme na mši svatou, přijímáme svátosti a konáme dobré skutky.

105. Čím se pozbývá milosti posvěcující?

Milosti posvěcující se pozbývá těžkým hříchem.

106. Čím lze znovu získat milost posvěcující?

Milost posvěcující lze znovu získat svátostí pokání a mimořádně též dokonalou lítostí.

Co je milost posvěcující? — Milost posvěcující je největší dar Boží. Člověk, který je v milosti posvěcující, žije nejen životem lidským, ale zároveň i životem Božím! To je nejčennější, co vůbec může získat.

Otec nebeský miluje všechny lidi, ale jednorozeného Syna svého miluje zvláštní láskou a nejvíce. Podobně člověk v milosti posvěcující je Božím přítelem, ba „miláčkem Božím“ (Jan 15, 15, a Řím. 1, 7), je Bohu zvlášť milý. Host oděný rouchem svatebním měl se účastnit královské hostiny (Mat. 22, 12). Podobně člověk v posvěcující milosti má jakožto přijaté svaté dítě Boží právo na nebeskou blaženost (I. Jan 3, 1).

Kdo je v milosti posvěcující, je schopen konat skutky pro nebe záslužné. — Duše v posvěcující milosti žije novým životem. Podobá se živé ratolesti na živém kmeni Pána Ježíše a může nést „ovoce mnoho“ (Jan 15, 5). Tím ovocem jsou takové skutky, za které si zasluhujeme odměny v nebi, skutky pro nebe záslužné. — Tyto skutky jsou na příklad modlitba, sebezapření, obět, utrpení, jinému pomáhat a činit dobře. Když jsi v milosti posvěcující, můžeš jmi získat pro sebe nejen vyšší stupeň věčné slávy, ale můžeš jimi také vyvážit časné tresty Boží za sebe i za jiné a vyprosit sobě i jiným mnoho milostí od Boha. — Abychom skutečně také konali skutky pro nebe záslužné, k tomu nám Duch svatý pomáhá milostí pomáhající.

Kdo milost posvěcující ztratil těžkým hříchem, je jako „marnotratný syn“. — Utratil nebeskou krásu své duše, zmařil svatební roucho pro nebe, je pro nebe jako mrtev, pozbyl všech zásluh pro

nebe, podobá se suché ratolesti. Kdyby tak zemřel, byl by na věky zavržen. — Kdo byl tak nešťasten, že ztratil milost posvěcující, má hledět ihned ji získat zase nazpět! Proto má svého hříchu ihned litovat z lásky k Pánu Bohu a co nejdříve se vyzpovídat.

*

Největší bohatství — milost posvěcující! Má větší cenu, než peníze, majetek, zdraví a život. Aby Pán Ježíš tuto milost nám získal, zemřel za nás na kříži. Jen ten se může dostat do nebe, kdo umře v milosti posvěcující. Proto si ji vždy zachovej! Také pečuj o to aby ti milosti posvěcující přibývalo. I nejmenší růst v milosti posvěcující znamená větší čest a slávu Boží i větší radost v nebi po celou věčnost a to má cenu větší, než všechno ostatní na světě! Proto: „Kdo je svatý, posvěť se ještě!“ (Zjev. 22, 11). Každý večer při zpovědi svědomí vzpomeň, zdali ten den jsi mohl vyrůst v milosti posvěcující.

37. MILOST POMÁHAJÍCÍ

107. Jak nám Duch svatý pomáhá milostí pomáhaající?

Duch svatý nám pomáhá milostí pomáhaající tak, že nás osvěcuje, povzbuzuje a posiluje, abychom dobré konali a zlého se varovali.

108. Jen komu pomůže milost pomáhaající?

Milost pomáhaající pomůže jen tomu, kdo ji ochotně přijímá a s ní věrně spolupůsobí.

Duch svatý nám pomáhá. — Hříchem prvotným se rozum lidský zatemnil a vůle se naklonila k zlému. Duch svatý tě osvěcuje a povzbuzuje hlasem svědomí, napomenutím rodičů, slovem Božím, dobrou knihou, dobrým příkladem bližního, výstražnou příhodou. Co ti při tom vlivem Ducha svatého dobrého napadne a k čemu pocítíš chuť, k tomu ti Duch svatý dává sílu. „Neboť Bůh je to, jenž působí ve vás, jak se mu líbí, že chcete i konáte“ (Filip. 2, 13). „Vše mohu skrze toho, jenž mě posiluje“ (Fil. p. 4, 13). Bez milosti pomáhaající bys nemohl ani v Boha věřit, ani jeho přikázání zachovávat, ani svých hříchů litovat.

Kdo je ve hříchu těžkém, nemůže bez milosti pomáhaající svého hříchu litovat a dosáhnout odpuštění. — Kdo je v milosti posvěcující, nemůže bez milosti pomáhaající vykonat dobrý skutek pro nebe záslužný. Je to podobné jak s okem. I kdyby bylo oko sebe bystřejší, nemůže vidět bez světla. Milost posvěcující je jako oko a milost pomáhaající je jako světlo, které oko k vidění potřebuje.

Kdo je v milosti posvěcující, potřebuje milosti pomáhaající také k tomu, aby mohl přemoci velké pokušení k hříchu. Bez milosti pomáhaající by nikdo dlouho nevytrval v milosti posvěcující. Aby nám Bůh dával vždy tolik potřebnou milost pomáhaající, musíme se o ni často a vytrvale modlit a na ten úmysl konat různé dobré skutky. Pak ji také dostaneme a v dobrém vytrváme.

Duch svatý pomáhá každému. — Duch svatý uděluje každému tolik milosti pomáhaající, kolik ji k spáse potřebuje. „Pojď za mnou“, uslyšel celník Levi, a z tohoto celníka se stal apoštol svatý Matouš. Totéž slovo řečené bohatému jinochovi zůstalo bez účinku (Mat. 9, 9, a 19, 21). Proč? — Oběma lotrům nabízel milost Duch svatý, když na kříži umírali blízko Pána Ježíše. Jeden se obrátil, druhý však té milosti nepřijal. Jestliže zůstal v nekajivosti a zemřel ve svých hříších, pak byl zavržen vlastní vinou. Odpírat vědomě milosti Boží je hřích proti Duchu svatému. „Jerusaleme, Jerusaleme! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti jako shromáždí slepice pod křídla kuřátka svá. Ale tys nechť!“ (Mat. 23, 37). „Stále se protivíte Duchu svatému“, vytýkal zatvrzelým židům jáhen svatý Štěpán (Sk. ap. 7, 51). „Bratři, napomínám vás, abyste milosti Boží nepřijímali nadarmo“ (II. Kor. 6, 1).

*

Častěji uvaž: Milost Boží je darem nadzemským, nadpřirozeným, nejvzácnějším! Na první milost pomáhaající nemáš práva, ani si ji nemůžeš zasloužit žádným sebelepším skutkem. Buď tedy Pánu Bohu za jeho milost vděčný a važ si jí nade všechno! Další potřebnou milost pomáhaající si můžeš vyprositi zvláště dobrou, častou modlitbou, zbožnou účastí na mši svaté, přijímáním svátostí, svátostinami a každým dobrým skutkem. Modli se denně o milost pomáhaající a také dělej to k čemu tě milost pomáhaající vede. Sám Bůh ti praví: „He, stojím u dveří a tluku (totiž milostí pomáhaající). Jestliže kdo uslyší hlas můj a dveře mi otevře (to je spolupůsobí s milostí pomáhaající), vejdu k němu (totiž milostí posvěcující) a budu večereti s ním a on se mnou“ (Zjev. 3, 20).

38. SVÁTOSTI A SVÁTOSTINY

109. Co jsou svátosti?

Svátosti jsou posvátné úkony, které ustanovil Pán Ježíš k našemu posvěcení.

110. Kolik věcí náleží ke každé svátosti?

Ke každé svátosti náležejí tři věci: 1. ustanovení od Pána Ježíše; 2. posvátný úkon a 3. milost Boží.

111. Jak se jmenuje sedmero svátostí?

Sedmero svátostí se jmenuje: Křest, bířmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a svátost manželství.

112. Co jsou svátostiny?

Svátostiny jsou posvátné úkony a věci, kterými nás Církev doporučuje ochraně Boží.

Které svátosti lze přijmout jen jednou za celý život? — Jen jednou za celý život lze přijmout křest, biřmování a svěcení kněžstva, protože tyto tři svátosti udělují duši na věky zvláštní trvalou hodnost neboli vtiskují nezrušitelné znamení. Křest činí člověka katolickým křesťanem, biřmování bojovníkem Pána Ježíše a svěcení kněžstva knězem Kristovým. Kdo je pokřtěn, má na duši znamení katolického křesťana, kdo přijal svaté biřmování, má na duši znamení bojovníka Pána Ježíše a kdo přijal svěcení kněžstva, má na duši znamení kněze Kristova. Tato znamení dávají duši zvláštní hodnost a zůstávají v ní trvale buď k větší oslavě, když se nositel té hodnosti dostane do nebe, anebo k většímu zahanbení, když se dostane do pekla.

Svátosti duchovně mrtvých a svátosti duchovně živých. — Křest a svátost pokání se jmenují svátosti duchovně mrtvých, poněvadž udělují milost posvěcující těm, kteří ji do té doby neměli a proto byli pro nebe mrtví. Svátosti duchovně živých jsou: Biřmování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a svátost manželství. Říkáme jim svátosti duchovně živých, poněvadž k jejich hodnému přijetí se vyžaduje, aby ten, kdo je přijímá, už byl v milosti posvěcující. — Svátosti duchovně živých rozmnožují v duši milost posvěcující a dávají nárok na zvláštní milost pomáhající.

Svátostiny. — Ony posvátné úkony, kterými nás Církev doporučuje ochraně Boží, jsou různá svěcení a žehnání. Věci, kterými nás Církev doporučuje ochraně Boží, jsou: Svěcená voda a různé jiné posvěcené předměty. Svátosti ustanovil Pán Ježíš a je jich sedm, svátostiny ustanovila Církev a je jich více.

Pro službu Boží se světí na příklad osoby řeholní, kostel, oltář, mešní roucho, kalich, zvon, hřbitov, křestní voda, olej křtěnců, nemocných, křížmo a popel. Pro věřící se světí na příklad: Kříž, medaile, růženec, socha, obraz, prsten, voda, křída, hromnice, ratolesti na Květnou neděli, pokrmý a jiné. Při svěcení těchto věcí se kněz modlí, aby Bůh chránil od všeho zlého na duši i na těle ty, kteří budou zbožně používat posvěcených věcí.

K úkonům žehnání náleží také žehnání s Největší svátostí oltářní, požehnání kněžské, požehnání svatoblažejské a úvod křesťanské matky.

*

Svátosti jsou posvátné prostředky spásy. Proto se k nim také náležitě připravuj! Kdo by vědomě přijal některou svátost nehodně, dopustil by se tím velmi těžkého hříchu — svatokrádeže! Používej s důvěrou a s úctou také svátostin. Zvláště se žehnej svěcenou vodou každý den ráno a večer. Nosívej posvěcený růženec, posvěcenou medajlku nebo křížek. Přijdeš-li do styku s knězem a je-li k tomu vhodná příležitost, popros ho, aby ti dal své požehnání.

39. KŘEST — SVÁTOST ZNOVUZROZENÍ PRO NEBE

113. Co je křest?

Křest je svátost, kterou člověk dosud nepokřtěný se stává dítětem Božím a údem Církve katolické.

114. Odkud víme, že Pán Ježíš ustanovil křest?

Že Pán Ježíš ustanovil křest, víme z těchto jeho slov: „Jděte, učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ (Mat. 28, 19).

115. Co musí činit, kdo křtí?

Kdo křtí, musí mít úmysl křtít, musí lít vodu na hlavu křtěnce a zároveň říkat slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

116. Co působí křest?

Křest působí toto: 1. odpouští dědičný hřích a uděluje milost posvěcující; 2. činí pokřtěného dítětem Božím a údem Církve katolické; 3. vtiskuje duši pokřtěného nezrušitelné znamení křesťana.

Co působí křest? — Dospělému se odpouští křtem svatým nejen hřích dědičný, ale i všechny hříchy osobní a tresty za hříchy; musí však mít aspoň lítost nedokonalou nad svými hříchy. Proto přistupuje dospělý po svatém křtu bez svaté zpovědi k sv. přijímání. Před křtem má dospělý náležitě být poučen o svaté víře.

S milostí posvěcující vlévá Duch svatý do duše také tři božské ctnosti (víru, naději a lásku), sedmero svých darů a ctnosti mravní. — Křest je jako nové narození, narození z Boha a ne z rodičů, narození ne pro život pozemský, ale pro nebe. Proto řekl Pán Ježíš: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3, 5). Den tvého křtu je opravdu nej památnějším dnem tvého života. Víš, kdy a kde jsi byl pokřtěn?

Poněvadž křest vtiskuje duši pokřtěného nezrušitelné znamení katolického křesťana, proto nesmí být nikdo křtěn po druhé. Pouze není-li u někoho jisté, že byl pokřtěn platně, jak je tomu skoro vždy u nekatolíků — bývá nutno při jejich vstupu do katolické Církve křest opakovat pod podmínkou: „Nejsi-li dosud pokřtěn, já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Křest v prvních dobách Církve. — Za prvních dob Církve byli křtěni hlavně dospělí. Ke křtu se připravovali delší dobu. Říkalo se jim katechumeni. Slavný křest dospělých býval udělován hromadně

v den před svátkem Zjevení Páně, na Bílou sobotu a v sobotu před Svátým Duchem. Na památku toho světí se podnes v tyto dvě soboty křestní voda.

*

Vzpomínej, který je nejpamátnejší den tvého života. Je to den tvého křtu! Tehdy tě přijal Otec nebeský za své dítě a dal ti právo na největší dědictví — nebe! To je mnohem více, než kdyby ti patřil celý svět! Proto buď po celý svůj život vděčný za svatý křest. Kdybys nebyl pokřtěn, nebyl bys dítětem Božím a neměl bys právo na nebe. Svou vděčnost ukážeš nejlépe tím, že budeš vždy jako dítě Boží žít a budeš pomáhat také jiným, aby byli pokřtěni. Uvažuj, komu bys tak mohl pomoci.

40. KŘEST JE SVÁTOST NEJPOTŘEBNĚJŠÍ

117. Proč je křest ze všech svátostí nejpotřebnější?

Křest je ze všech svátostí nejpotřebnější, protože bez křtu nikdo nemůže být spasen a nemůže přijmout ani ostatní svátosti.

118. Co jsme slíbili při křtu ústy kmotrů?

Při křtu ústy kmotrů jsme slíbili, že se navždy odřikáme ďábla, že zůstaneme věrni víře katolické a že podle té víry budeme žít až do smrti.

119. K čemu mají pokřtění kmotry?

Pokřtění mají kmotry k tomu, aby jednali jejich jménem při křestních obřadech a pečovali s rodiči o jejich křesťanskou výchovu.

Svátost první a ze všech nejpotřebnější. — Pán Ježíš řekl o křtu: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3, 5). Dítě má být pokřtěno co nejdříve, ještě během prvního týdne po narození. Bylo by velmi těžkým hříchem křest dítěte znemožnit anebo zanedbat. Zemřelé nepokřtěné děti se pohřbívají bez církevního doprovodu v zemi neposvěcené, neboť nebyly křtem přijaty do Církve. Poněvadž zemřely v hříchu dědičném, tedy bez milosti posvěčující, jejich duše se nemohou dostat do nebe. Nedopustily se však žádného hříchu osobního (ani lehkého ani těžkého) a proto nepřijdou ani do očistce ani do pekla. Jejich duše se dostanou do předpekli, které je určeno pro duše dětí nepokřtěných, které zemřely před užíváním rozumu. Jsou tam sice bez utrpení, v jakési blaženosti jen přirozené, ale nemohou patřit na Boha v radosti věčné.

Je proto velmi důležité, aby dítě bylo pokřtěno co nejdříve po narození. Kdyby mu hrozilo nebezpečí, že zemře, má být doma ihned pokřtěno. Takovému křtu se říká křest z nouze.

Když někdo bez vlastní viny nebyl pokřtěn, může být spasen křtem žádosti (touhy) anebo křtem krve. Křtem žádosti (touhy) je pokřtěn, kdo se snaží konat dobře to, co poznává jako zákon Boží a svých hříchů lituje z lásky k Bohu, ale nemá možnost dát se pokřtít. Křtem krve je pokřtěn, kdo ještě nebyl pokřtěn vodou, a umírá jako mučedník za Pána Ježíše.

Křest slavný a křest z nouze. — Právo slavně křtít, to je se všemi obřady, má katolický duchovní správce (farář) nebo jiný kněz v jeho zastoupení. Platně. by ovšem pokřtil i ten, kdo není knězem. Avšak takovému je dovoleno křtít jen v nutné potřebě, když někdo nepokřtěný je v nebezpečí smrti a není tam kněze, který by takového mohl pokřtít. V takovém nutném případě smí křtít každý člověk, i nekatolík, ano i nepokřtěný. Musí však mít úmysl činit to, co činí Církev a při křtu lít vodu na hlavu křtěnce a zároveň říkat tato předepsaná slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ Je-li někdo křtěn z nouze (to je v nebezpečí smrti), pak stačí jen toto. Když takový nezemře, potom kněz jen doplní onen křest ostatními křestními obřady. Když uděluje kněz křest slavně, vykonává při něm krásné křestní obřady, ustanovené Církví. K platnosti křtu stačí obyčejná (přirozená) voda. K slavnému křtu se používá vody křestní.

Křestní slib. — Za nemluvně skládají křestní slib kmotři. Jsme povinni plnit tento slib, který za nás učinili kmotrové, poněvadž slíbili jen to, co je potřebné každému člověku k spáse. Jakmile dítě dospěje k užívání rozumu, pak má samo za sebe častěji obnovit křestní slib. Má tak učinit zvláště v den svých narozenin, ve výročí svého křtu, v den jmenin, každou neděli v kostele, po svatém přijímání a při svatém biřmování.

Nezapomínej, co ti bylo řečeno při svatém křtu: „Přijmi roucho bílé a př. nes je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný.“

Kmotrové. — Jsou jakoby duchovními rodiči pokřtěného. Proto s ním nemohou vstoupit v manželství. Jsou spolu s rodiči povinni pečovat o katolickou výchovu dítěte, zvláště kdyby osiřelo nebo kdyby jeho rodiče o tu výchovu nedbali. Proto směji býti kmotry jen řádní katolíci křesťané, a to věkem dospělejší. Rodiče sami svému dítěti za kmotry býti nemohou.

*

Opatruj světlo milosti posvěčující, které rozžal Duch svatý ve tvé duši při svatém křtu. Zachovej vždy čisté roucho křestní nevinnosti, které jsi tehdy obdržel. Každý den při večerní modlitbě se podívej do své duše, máš-li tam jasné světlo milosti posvěčující a čisté roucho křestní nevinnosti. Častěji, alespoň každou neděli se modlivej obnovu křestního slibu,

41. BÍRMOVÁNÍ — SVÁTOST POSILNĚNÍ VE VÍŘE

120. Co je bířmování?

Bířmování je svátost, kterou pokřtěný člověk je od Ducha svatého posilňován ve víře, aby podle ní žil, ji šířil, statečně vyznával a proti nepřátelům spásy zmužile bojoval.

121. Odkud víme, že Pán Ježíš ustanovil bířmování?

Že Pán Ježíš ustanovil bířmování, víme z Písma svatého a z nepřetržitého podání Církve.

122. Kdo uděluje bířmování?

Bířmování uděluje pravidelně jen biskup a výjimečně také kněz, kterého papež k tomu zplnomocnil.

123. Jak uděluje biskup bířmování?

Biskup uděluje bířmování takto: 1. vztahuje ruce nad všechny bířmovance a vyprošuje jim sedm darů Ducha svatého; 2. klade svou pravici na hlavu každého bířmovance zvlášť, maže ho na čele křížem a říká při tom: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížem spásy ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého; 3. dotýká se tváře bířmovancovy; 4. modlí se na konec nad všemi bířmovanci a uděluje jim své požehnání.

124. Co působí bířmování?

Bířmování působí toto: 1. rozmnožuje v duši bířmovance milost posvěcující a naplňuje ji zvlášť sedmi dary Ducha svatého; 2. dává mu nárok na zvláštní milosti, aby byl posilňován ve víře, podle ní žil, ji šířil, statečně vyznával a proti nepřátelům spásy zmužile bojoval; 3. vtiskuje duši nezrušitelné znamení bojovníka Kristova.

Bířmování ustanovil Pán Ježíš. — Písmo svaté vypravuje, že apoštolé svatý Petr a svatý Jan v Samaři a apoštol svatý Pavel v Efesu vkládáním rukou a modlitbou udělovali věřícím Ducha svatého (Sk. ap. 8, 14—17; 19, 6). Apoštolé to mohli činit jen proto, že měli k tomu moc a rozkaz od Pána Ježíše.

Tak se udělovalo bířmování již od dob apoštolských a sice hned po svatém křtu. Památkou na to je mazání svatých křížem při udělování svatého křtu. Moc bířmovati přešla od apoštolů na biskupy platně vysvěcené. Proto bířmování uděluje biskup. U nás může udělit bířmování duchovní správce (farář) v případě, že z jeho farníků nebezpečně onemocní někdo, kdo ještě nebyl bířmován a povolati k němu biskupa není snadné.

Význam obrádů při bířmování. — Vkládání ruky biskupovy znamená, že na bířmovance sestupuje Duch svatý a že bířmovanec se stává bojovníkem Kristovým. Křížmo je smíšenina oleje olivového a balzámu. Křížmo světí biskup na Zelený čtvrtek s ostatními svatými oleji. Olej olivový naznačuje milost Ducha svatého, kterou bířmovanec bude posilněn k boji proti nepřátelům spásy. Balzám naznačuje, že se bířmovanci uděluje milost, aby se uchoval čistým od hniloby hříchu a aby zbožným životem šířil vůni ctností. Znamení kříže na čele povzbuzuje bířmovance, aby bez bázně vyznával svou víru v Ježíše Krista ukřižovaného. Biskup se dotýká rukou tváře bířmovancovy, aby naznačil, že má být ochoten pro Pána Ježíše trpět i potupu a pronásledování.

Poněvadž bířmování vtiskuje duši nezrušitelné znamení, může se přijmout jen jednou v životě. Bířmování není nezbytně nutné k spáse. Hřešil by však, kdo by tuto svátost nepřijal z nedbalosti.

Celý život na to pamatuj, že svatým bířmováním se ti dostalo od Ducha svatého zvláštní posily ve víře a stal ses bojovníkem Kristovým. Buď za to Duchu svatému vděčný! Zvlášť mu za to děkuj ve výroční den přijetí bířmování a na Hod Boží svatodušní. Hlas se hrdě k Pánu Ježíši, k jeho Církvi a statečně se braň proti svodům těla, světa a ďábla. „Vždyť Bůh nám nedal Ducha bojácnosti, nýbrž Ducha moci, lásky a rozvážnosti“ (II. Tim. 1, 7—8).

42. PŘÍPRAVA K BÍRMOVÁNÍ

125. Čeho je třeba k hodnému přijetí bířmování?

K hodnému přijetí bířmování je třeba: 1. aby byl bířmovanec poučen o víře a zvlášť o bířmování; 2. aby byl v posvěcující milosti a 3. aby se připravil modlitbou.

126. K čemu mají bířmovanci kmotry?

Bířmovanci mají kmotry k tomu, aby jim pomáhali podle víry žít, ji šířit, statečně vyznávat a proti nepřátelům spásy zmužile bojovat.

Příprava k bířmování. — Poučení o víře a zvlášť o bířmování se dostává bířmovanci v náboženském vyučování, v kostele a v poučení rodičů. — Aby měl bířmovanec jistotu, že je v milosti posvěcující, jde před bířmováním k svatě zpovědi a k svatému přijímání. — Bířmovanec se připravuje na bířmování zbožnou modlitbou. Před příchodem Ducha svatého modlili se apoštolé s Pannou Marií devět dní. Podobně má vykonat bířmovanec před bířmováním devítidenní pobožnost k Duchu svatému. (Může se modlit devět dní desátek svatého růžence „Který Ducha svatého seslal“ a k tomu sedmkrát Otčenáš a Zdravas za sedm darů Ducha svatého.)

Den svatého bířmování má se prožít svatě. „Nezarmucujte svatého Ducha Božího, neboť jím jste byli poznamenáni pro den vykoupení“ (Efes. 4, 30).

Kmotrové. — Na znamení, že kmotr chce pomáhat svému svěťenci podle víry žít, ji šíř.t, statečně vyznávat a proti hříchu zmužile bojovat, položí svou pravici na pravé rameno bířmovance ve chvíli, kdy jej maže biskup na čele svatým olejem. Kmotrem při bířmování smí být jen řádný katolík, věkem dospělejší, sám už bířmovaný a stejného pohlaví s bířmovancem. Nemá to být kmotr křestní ani žádný z rodičů bířmovancových. Nemůže-li kmotr k bířmování přijít osobně, může jej někdo zastoupit. Avšak i bez kmotra možno přijmout bířmování.

*

Stal-li ses křtem jakoby stavebním kamenem v budově Církeve. pak bířmováním stal ses jakoby stavitelem. To znamená, že máš pomáhat Církev dále rozšiřovat jako posvátnou budovu Boží. Přemýšlej, co můžeš udělat, abys někoho získal pro Pána Ježíše a pro jeho Církev.

43. PÁN JEŽÍŠ USTANOVIL SVÁTOST OLTÁŘNÍ

127. Co je svátost oltářní?

Svátost oltářní je tělo a krev Pána Ježíše pod způsobami chleba a vína.

128. Jak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní?

Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní takto: Při poslední večeři vzal chléb, požehnal jej, lámal a podával svým učedníkům se slovy: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ — Podobně vzal kalich s vínem, požehnal jej a podával svým učedníkům se slovy: „Vezměte a pijte, toto jest krev má, která se za vás vylévá. To číňte na mou památku!“

129. Co učinil Pán Ježíš slovy: „Toto jest tělo mé a toto jest krev má?“

Slovy: „Toto jest tělo mé“ proměnil Pán Ježíš chléb ve své tělo a slovy: „Toto jest krev má“ proměnil víno ve svou krev, ale tak, že způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny.

130. Kterou moc dal Pán Ježíš apoštolům rozkazem: „To číňte na mou památku!“?

Rozkazem: „To číňte na mou památku“ dal Pán Ježíš apoštolům moc proměňovat chléb v jeho tělo a víno v jeho krev.

131. Na koho přešla od apoštolů moc proměňovat chléb v tělo a víno v krev Pána Ježíše?

Moc proměňovat chléb v tělo a víno v krev Pána Ježíše přešla od apoštolů na biskupy a kněze platně vysvěcené.

132. Kdy proměňují biskupové a kněží chléb v tělo a víno v krev Pána Ježíše?

Biskupové a kněží proměňují chléb v tělo a víno v krev Pána Ježíše při mši svaté.

133. K čemu ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní?

Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní: 1. aby se ve mši svaté za nás obětoval; 2. aby byl pokrmem naší duše a 3. aby mezi námi ustavičně přebýval nejen jako Bůh, nýbrž i jako člověk.

Svátost oltářní. — Svátost oltářní je nejen svátost, ale také oběť. Této svátosti se říká „oltářní“, protože se na oltáři koná a v něm ve svatostánku přechovává. Říkáme svátost „nejsvětější“, protože je v ní přítomen sám Pán Ježíš, který je nejvyšší svatý. Jinak říkáme svátosti oltářní: Svatá hostie, chléb nebeský, chléb andělský, eucharistie (díkučinění). Že je ve svátosti oltářní přítomen živý Pán Ježíš, víme ze zaslíbení a z ustanovení této svátosti.

Zaslíbení svátosti oltářní. — Pán Ježíš slíbil svátost oltářní těmito slovy: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, je mé tělo (které dám) za život světa... Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední. Neboť tělo mé je pravý pokrm a krev má je pravý nápoj“ (Jan 6, 51—52, 54—56). — Toto zaslíbení učinil Pán Ježíš v městě Kafarnaum, druhý den po zázračném nasycení 5.000 mužů na poušti. Zaslíbení splnil Pán Ježíš při poslední večeři, když ustanovil svátost oltářní.

Ustanovení svátosti oltářní. — Pán Ježíš proměnil při poslední večeři chléb ve své tělo a víno ve svou krev tak, že způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny. Způsobami chleba a vína rozumíme vnější podobu, barvu, chuť, vůni chleba a vína. Ustanovení svátosti oltářní si připomínáme na Zelený čtvrtek a zvláště slavnostně ještě na Boží Tělo.

*

Otec a matka dávají před svou smrtí dětem požehnání, odkazují jim svůj majetek, zanechávají svůj obraz. Pán Ježíš nám odkázal před svou smrtí mnohem více: Sebe samého! Více zanechat nemohl. V nejsvětější svátosti

oltární je opravdový, živý Pán Ježíš. Proto nejsvětější Eucharistie je středem života celé Církve i každého jednotlivého katolického křesťana. — Važ si toho vzácného odkazu. Rád proto pospíchej k Pánu Ježíši do kostela i ve všední den aspoň na krátkou návštěvu. Zvláště rád chodívej na mši svatou a posiluj se svatým přijímáním.

44. VE SVÁTOSTI OLTÁRNÍ JE PŘÍTOMEN PÁN JEŽÍŠ

134. Jak je Pán Ježíš ve svátosti oltární přítomen?

Pán Ježíš je ve svátosti oltární přítomen takto: 1. pod způsobou chleba je přítomno jeho živé tělo, tedy i jeho krev a duše; 2. pod způsobou vína je přítomna jeho živá krev, tedy i jeho tělo a duše; 3. pod každou způsobou, a to i v nejmenší části každé způsoby, je přítomen celý jako Bůh i jako člověk.

135. Jak dlouho je Pán Ježíš přítomen pod způsobami chleba a vína?

Pán Ježíš je přítomen pod způsobami chleba a vína tak dlouho, pokud jsou neporušeny.

136. Jaká úcta náleží Pánu Ježíši ve svátosti oltární?

Pánu Ježíši ve svátosti oltární náleží úcta nejvyšší, totiž klanění se mu jako Bohu.

Důležité pravdy. Kdo přijímá svatou hostii, přijímá nejen tělo, nýbrž i krev Pána Ježíše. Kdo přijímá částku svaté hostie, přijímá celého Pána Ježíše. „Způsob se jenom láme, ale svátost celou máme.“

Před svatostánkem. — Svátost oltární se uchovává ve svatostánku ve dvou nádobách: V monstranci — v nádobě zasklené, bohatě zdobené, a v ciboriu — v kalichu s víčkem, zakrytém rouškou, z něhož se uděluje svaté přijímání. Před oltářem, v jehož svatostánku je svátostný Spasitel, hoří ve dne v noci věčné světlo.

Před svatostánkem, v němž přebývá svátostný Spasitel, poklekní vždy na pravé koleno. Když je nejsvětější svátost vystavena na oltáři, pak poklekní na obě kolena a skloň hlavu. Zvláště pak se klaněj na kolenou svému Spasiteli, když kněz ve mši svaté svátost oltární pozdvihuje, když je vystavena v Božím hrobě, když ji nese kněz nemocnému, když je nesená v slavnostním průvodu na Vzkříšení, o Božím Těle, při svátostném požehnání a při svatém přijímání. K počtě svátosti oltární bývají adorační pobožnosti (vystavení nejsvětější svátosti oltární) s promluvou a modlitbami.

*

Navštěvuj často a rád Pána Ježíše v kostele, kde tě očekává v nejsvětější svátosti oltární. Je tam přítomen kvůli tobě. Chodívej nejen na mši svatou, ale také na svátostné požehnání. Když jdeš kolem kostela, zastav se u svého nejlepšího Přítelce ve svatostánku. On je tam a čeká tě. Je-li kostel zavřený, pozdrav aspoň krátce: „Chválena a velebena buď bez ustání nejsvětější svátost oltární.“

45. OBĚŤ NOVÉHO ZÁKONA

137. Co je oběť?

Oběť je viditelný dar, který přinášíme Bohu jako svému nejvyššímu Pánu.

138. Která je oběť Nového Zákona?

Oběť Nového Zákona je sám Pán Ježíš, který se za nás svou smrtí na kříži obětoval a v každé mši svaté tu oběť na oltáři zpřítomňuje.

Oběti ve Starém Zákoně. — Od nejstarších dob lidé se k Bohu nejen modlili, ale také mu přinášeli oběti. Vzpomeň, co obětoval Abel, Kain, Noe, Abraham, Melchisedech. Ve Starém Zákoně Bůh oběti nařídil. Obětní dary (zvířata, chléb, víno) byly Bohu nejen přineseny, ale také zničeny spálením nebo vyjitím. Mělo se tím naznačit, že Bůh, dárce života i plodin, je nejvyšším Pánem těchto darů i jejich dárců.

Lidé obětovali ty dary místo sebe. Chtěli vyznat, že jejich život i majetek patří Bohu, že jsou odhodláni dát sebe Bohu z lásky k němu i na odčinění svých hříchů. Proto vkládali obětující své ruce na hlavu dobytčete, které dávali Bohu místo sebe. Při tom vyznávali své hříchy a přednášeli Bohu své prosby. Tak vzbuzovali úmysl, na který Bohu obětují.

Starozákonní oběti byly ovšem nedokonalé, ale Bůh je přijímal, neboť viděl v obětovaných darech náznak nejdražšího daru, jímž je Vykupitel, jeho nejmilejší Syn, Beránek Boží, který vzal na sebe hříchy celého světa. Tak naznačovaly neboli předobrazovaly starozákonní oběti oběť Pána Ježíše na kříži, při níž byl nejdokonalejší obětník — Bůh a zároveň člověk — i nejdokonalejší dar — opět Bůh a zároveň člověk.

Zvláštním předobrazem Vykupitele byl beránek, obětovaný každodenně v jeruzalémském chrámě, a beránek velikonoční. Předobrazem mše svaté byly zvláště obětní dary, které přinesl Bohu Melchisedech, totiž chléb a víno (I. Mojž. 14, 18).

Oběť Nového Zákona. — Oběti ve Starém Zákoně lidem později

zevšedněly. Dávali sice Bohu obětní dary, ale zapomínali obětovat sebe, neměli pokorného obětního smýšlení. Proto ohlásil Bůh ústy proroka Malachiáše: „Nemám zalíbení ve vás — praví Hospodin zástupů — a oběti nepřijmu z ruky vaší. Neboť od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy; na každém místě bude obětována a podávána bude jménu mému oběť čistá“ (Mal. 1, 10—11). Oběti Starého Zákona přestaly úplně, když byla přinesena a ustanovena oběť Nového Zákona, kterou oběti starozákonní jen naznačovaly, předobrazovaly. Přestaly tehdy, když se za všechny obětoval Vykupitel na kříži. Na znamení toho při jeho smrti se opona ve chrámu jerusalemském roztrhla.

Na kříži se obětoval Pán Ježíš způsobem krvavým, neboť byl zabít jako obětní beránek za naše hříchy. Tím se obětoval, že dobrovolně, z lásky k nám se dal přibít na kříž. V každé mši svaté se tato oběť Pána Ježíše zpřítomňuje. To znamená: Je to stejná oběť jako na kříži, jenže nekrvavá. Můžeme mít proto takový užitek z každé mše svaté, jako bychom byli přítomni krvavé oběti Pána Ježíše na kříži. Při mši svaté se obětuje Pán Ježíš způsobem nekrvavým, totiž tak, že znovu netrpí a neumírá. Pán Ježíš za nás krvácel a umíral jednou, totiž na kříži, na hoře Kalvarii. Na kříži se obětoval Pán Ježíš sám, při mši svaté se obětuje prostřednictvím kněze.

*

Když jdeš na mši svatou, je to zrovna tak, jako bys šel na Kalvarii pod kříž, na kterém umírá za tebe Pán Ježíš. Rád, s úctou a se svatou bázni pospíchej proto na mši svatou nejen v neděle a zasvěcené svátky, kdy jsi k tomu povinen pod těžkým hříchem, ale i dobrovolně ve všední den! Ať se nikdy svým chováním při mši svaté nepodobáš vojákům a židům pod křížem. Měj při mši svaté podobnou úctu, zbožnost a lásku, jakou měla pod křížem Panna Maria, apoštol svatý Jan, svatá Maří Magdalena a ostatní svaté ženy. Pěstuj v sobě takové obětní smýšlení, aby ses co nejvíce přiblížil obětnímu smýšlení samého Pána Ježíše. Vytrvale se o to modli. Jen tak se staneš dokonalejším vyznavačem Krista, dokonalejším křesťanem.

46. UŽITKY MŠE SVATÉ

139. Kolikeré jsou užitky mše svaté?

Užitky mše svaté jsou dvoji: Obecné a zvláštní.

140. Komu se dostává obecných užitků mše svaté?

Obecných užitků mše svaté se dostává všem lidem, zvláště katolickým křesťanům na zemi a duším v očistci.

141. Komu se dostává zvláštních užitků mše svaté?

Zvláštních užitků mše svaté se dostává knězi, který ji obětuje, těm, za které ji kněz obětuje výslovně, a těm, kteří jsou na ní zbožně přítomni.

142. Čeho nabýváme obětí mše svaté?

Obětí mše svaté nabýváme milosti k zbožnému životu, odpuštění časných trestů a pomoci Boží v pozemských potřebách.

Cena mše svaté. — Modlitby a pobožnosti všech svatých celého světa dohromady nemají takovou cenu, jako jedna mše svatá. Proč? Jsou to modlitby pouhých lidí. Při mši svaté však sám Pán Ježíš Otce nebeského chválí, jemu děkuje, ho usmíruje a prosí jménem našim a zvláště jménem těch, kteří jsou zbožně přítomni mši svaté. Můžeme tedy mši svatou Boha opravdu v nejvyšší míře chválit, jemu děkovat, ho usmířovat a prosit.

Proto má Bůh ze mše svaté oslavu největší. Žádnou modlitbou, ani ničím jiným nemůžeme Boha tak oslavit, jako mši svatou. Mše svatá je nejen největší oslavou Boží, ale i pro nás má užitek nesmírný.

Užitky mše svaté. — Mši svatou se dostává rozumu světla a vůli síly, aby člověk hříchu zanechal a žil ctnostně. Kdo je přítomen mši svaté v milosti posvěcující a zbožně, tomu se odpouští část trestů časných. I duším v očistci lze vyprosit toto odpuštění. Proto si toužebně přála svatá Monika před svou smrtí, aby na ni pamatovali při oltáři Páně, až bude její tělo v hrobě.

Při mši svaté můžeme si vyprosit nejen to, co potřebujeme pro věčnou spásu, nýbrž i to, co potřebujeme pro svůj život pozemský. Jdi proto na mši svatou, když si chceš něco důležitého vyprosit, co potřebuješ pro svůj život, zvláště před důležitým rozhodnutím. Kež z každé rodiny jde denně někdo na mši svatou, aby přinesl Boží pomoc a požeňání ze mše svaté do celého domu.

Když si někdo přeje, aby kněz obětoval mši svatou výslovně na jeho úmysl, musí kněze o to požádat. Duchovní správce (farář) obětuje mši svatou za své farníky každou neděli a zasvěcený svátek a sídelní biskup za své diecesány. Bud' při mši svaté pozorný a zbožný, abys měl z ní co největší užitek. Každý katolický hoch pokládá za čest, smí-li knězi přísluhovat při mši svaté. Český kníže svatý Václav je v tom všem hochům a mladým mužům krásným vzorem. Podobně je ctí konat službu kostelníka, zvoníka, varhaníka a zpívat v chrámovém sboru dětí nebo dospělých.

*

Až na věčnosti pochopíš, jak nesmírnou cenu má i jediná mše svatá. Proto dokud jsi živ a zdrav, použij každé příležitosti, aby ses mohl dostat na mši svatou nejen v neděli a zasvěcené svátky, ale i ve všední den.

47. HLAVNÍ ČÁSTI MŠE SVATÉ

143. Které jsou hlavní části mše svaté?

Hlavní části mše svaté jsou: Obětování, proměňování a přijímání.

Hlavní části mše svaté. — Obětování, proměňování a přijímání byly již v první mši svaté při poslední večeři. Pán Ježíš vzal chléb a víno, proměnil je ve své tělo a ve svou krev a podával apoštolům. Církev přidala k těmto hlavním částem ještě některé obřady. Tyto obřady jsou prastaré a mají hluboký význam.

Obřadní řeč. — Při mši svaté je v obřadu římském řeč latinská. Mezi různými národy se používá řeči mezinárodní. Podobně i Církev má svou řeč mezinárodní a tou je latina. Je to řeč ze staré doby křesťanské, řeč statisíců mučedníků. Buď na tuto řeč hrdý a hled se naučit z této řeči, čeho je třeba, abys rozuměl aspoň některým částem zpívané mše svaté. Latina je jazykem mrtvým. Žádný národ jím totiž už nemluví. Všechny národy se musejí tomu jazyku naučit a proto není žárlivosti pro používání latinského jazyka. Jedním jazykem se naznačuje, posiluje a utvrzuje jednota Církve na celém světě. Tím jazykem se také naznačuje, že jsou v naší svaté víře tajemství.

Jazyk tento se již nemění, kdežto všechny živé jazyky se stále vyvíjejí a mění. Proto mohou zůstat slova posvátných obřadních knih stále táž i po mnoho staletí. Katolík může být kdekoli na světě na mši svaté a všude se cítí jako doma. V krajích jazykově smíšených se tím předchází sporům. Každý se může modlit při mši svaté spolu s knězem všechny modlitby v řeči mateřské, neboť kniha ke mši svaté (misál) je přeložena téměř do každého jazyka.

Většinu modliteb se modlí kněz tiše, zvláště modlitby důležité. Může být tedy věřícím lhostejno, v jakém jazyku se je kněz modlí, zvláště když důvody pro mrtvý latinský jazyk obřadní jsou tak závažné. Víš-li co je mše svatá, budeš také hledět poznat důkladně všechno, co náleží ke mši svaté.

*

Věřící mají přispívat k tomu, aby všechno bylo v kostele ke mši svaté co nejkrásnější. Je to pro Pána Ježíše, pro něho jen to nejkrásnější. Podle výzdoby kostela se poznává láska věřících k Pánu Ježíši. Hoši mohou přispívat k zvelebení bohoslužeb zbožným přísluhováním jako ministranti a dívky opět péčí o květinovou výzdobu oltářů, případně o prádlo ke mši svaté.

48. MEŠNÍ OBŘADY: PŘÍPRAVNÁ ČÁST MŠE SVATÉ, NEBOLI MŠE SVATÁ KŘTĚNCŮ (KATECHUMENŮ)

144. Co máme činit při modlitbě stupňové?

Při modlitbě stupňové řekneme úmysl, na který chceme mši svatou s knězem obětovat, uděláme kříž a vzbudíme lítost nad hříchy.

145. Co máme činit při evangeliu?

Při evangeliu máme povstat a udělat křížek na čele, na ústech a na prsou na znamení, že chceme učení Pána Ježíše poznávat, vyznávat a zachovávat.

Jak tomu bylo dříve? — Před hlavními částmi mše svaté je nejprve část přípravná. Říkáme jí také mše svatá křtěnců neboli katechumenů, neboť v prvních dobách křesťanských mohli být na této části mše svaté i křtění (katechumeni), kteří byli připravováni na svatý křest. Hlavním částem mše svaté s ostatními obřady říkáme mše svatá věřících, poněvadž v prvních dobách křesťanských na těchto částech mše svaté směli být jen věřící, tedy již pokřtění.

1. *Modlitba stupňová.* — Kněz udělá kříž před stupni oltáře, řekne „Přistoupím k oltáři Božímu“ a modlí se střídavě s ministrantem žalm 42. Potom hluboce skloněn vzbuzuje lítost nad hříchy modlitbou „Konfiteor“ (to je „Vyznávám se...“).

Při modlitbě stupňové řekneme úmysl, na který chceme mši svatou s knězem obětovat, uděláme kříž a vzbudíme lítost nad hříchy.

2. *Introit (vstup).* — Po modlitbě stupňové kněz vystoupí k oltáři, políbí jej uprostřed a na levé straně oltáře modlí se to, co za starých časů zpívali zpěváci, když biskup v průvodu kněží anebo kněz vcházel k oltáři. Proto se říká této části introit neboli vstup.

3. *Kyrie eleison a Christe eleison.* — Uprostřed oltáře říká kněz s ministrantem prosbu o smilování: Kyrie eleison — Pane, smiluj se (třikrát), Christe eleison — Kriste, smiluj se (třikrát), Kyrie eleison — Pane, smiluj se (třikrát). — Totéž se modlí s knězem i ty!

4. *Gloria.* — Po Kyrie eleison kněz se modlí každodenně, mimo dny bez svátku, dny kající, smutku a prosebné „Gloria in excelsis Deo“ (to je „Sláva na výsostech Bohu“). Pomodlí se při tom aspoň krátký chvalozpěv: „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen“ anebo přivej příslušnou sloku mešní písně.

5. *Oremus!* — Po Gloria obrací se kněz k lidem a pozdraví je slovy: „Dominus vobiscum“ (Pán s vámi). Odpovídá se: „Et cum spiritu tuo“ (I s duchem tvým). Pak jde kněz k mešní knize a říká: „Oremus“ (Modleme se) a modlí se za všeobecné potřeby Církve.

Odpovídá se: „Amen“ (Staň se). Modli se za své záležitosti a za celou církev.

6. *Epištola*. — Epištola (list, dopis) je úryvek z Písma svatého Nového Zákona, nejčastěji z listů svatých apoštolů. Někdy místo epištoly je čtení ze Starého Zákona. Za přečtené slovo Boží se děkuje slovy: „Deo gracias!“ (Bohu díky). Poněvadž se čtou epištoly na levé straně oltáře, říká se této straně „epistolní“. Potom říká kněz Graduale (to je stupňový zpěv před evangeliem).

7. *Evangelium*. — Po epištole ministrant přenesse mešní knihu na stranu pravou a tam čte kněz evangelium. Proto se říká pravé straně oltáře „evangelní“. Evangelium je radostná zvěst o tom, jak Pán Ježíš žil, učil, za nás trpěl a byl oslaven. Při mši svaté čte kněz úryvek z evangelia buď svatého Matouše, svatého Marka, svatého Lukáše nebo svatého Jana.

Při evangeliu máme povstat a udělat křížek na čele, na ústech a na prsou na znamení, že chceme učení Pána Ježíše poznávat, vyznávat a zachovávat. Při tom můžeme se modlit: „Vstávám, abych ukázal, že si vážím slov Pána Ježíše. A tato slova chci v paměti udržovat (křížek na čele), ústy vyznávat (křížek na ústa) a podle nich se řídit (křížek na prsou).“

Povstáním při evangeliu ukazujeme nejen úctu k slovům Pána Ježíše, ale zároveň odhodlání pro něho pracovat. Kněz čte úryvek z evangelia na pravé straně z úcty ke slovu Božímu a přečtený úryvek políbí. Při slavné mši svaté se drží mešní kniha (misál) mezi dvěma světly a okuřuje se kadidlem. Za přečtený úryvek evangelia se děkuje slovy: „Laus tybi Christe“ (Chvála tobě, Kriste).

8. *Kredo*. — V neděle, svátky Páně, Panny Marie, andělů a svatých učitelů církevních se modlí kněz po evangeliu uprostřed oltáře „Kredo in unum Deum“ (Věřím v jednoho Boha). Ty se při tom modli „Věřím v Boha“ anebo zpívej příslušnou sloku mešní písně.

*

Čím je úkon posvátnější, tím lepší musí být i příprava k němu. Mše svatá je úkon nejsvětější, proto i příprava k němu musí být nejdokonalejší. Když jdeš na mši svatou, vzpomeň si, že jdeš na Kalvarii, kde za tebe se obětuje Pán Ježíš. Podle toho se také na mši svatou připravuj a v kostele chovej!

49. MEŠNÍ OBŘADY: HLAVNÍ ČÁSTI MŠE SVATÉ, NEBOLI MŠE SVATÁ VĚŘÍCÍCH

146. Co máme činit při obětování?

Při obětování máme s knězem obětovat Bohu mešní dary a zároveň sami sebe.

147. Co máme činit při pozdvihování?

Při pozdvihování máme pozdravit Pána Ježíše a spojit se s ním na kříži.

148. Co máme činit při mešním přijímání?

Při mešním přijímání máme přijímat skutečně anebo aspoň duchovně.

1. *Obětování*. — První hlavní část mše svaté je obětování. Kněz snímá s kalicha roušku (velum), bere do ruky pozlacenou miskou (patenu) s velkou hostií (z pšeničné mouky a vody), nadzdvihuje a obětuje Bohu. Podobně bere do rukou kalich, nalije do něho víno (z hroznů vinné révy) a několik kapek vody, zdvihne a obětuje Bohu. I ty obětuj Bohu svou duši, své tělo, všechny své práce a starosti, radosti i bolesti.

Při obětování můžeme se modlit: „Otče nebeský! Přijmi od nás svaté dary, které ti tu s knězem přinášíme. Také obětujeme ti sami sebe. Tobě chceme sloužit bez ustání, ty nám k tomu dej své požehnání.“ — Také můžeš zpívat příslušnou sloku mešní písně anebo se modlit z modlitební knihy příslušnou modlitbu.

V prvních dobách křesťanských věřící přinášeli k obětování chléb, víno a jiné dary. Těchto darů se použilo při službách Božích k obětování; zbytek byl pro kněze a chudé. Z toho zůstala ještě podnes oféra (lidé jdou při ofěře v kostele kolem oltáře, políbí podaný kříž a vloží na určené místo peněžitý dárek). Z toho se také vyvinul zvyk dávat na mši svatou. Když kněz v dřívějších dobách přijímal tyto dary při mši svaté, pak si musil umýt ruce. Tento zvyk umývání rukou zůstal ještě podnes („Lavabo“). Po umytí rukou kněz se obrací k lidem a vybízí všechny k modlitbě slovy „Orate fratres“ (Modlete se, bratři) a modlí se tiché modlitby.

Přípravou k proměňování je velebný chvalozpěv (preface), k němuž kněz vybízí slovy „Sursum korda“ (Vzhůru srdce!), „Gracias agamus Domino Deo nostro!“ (Díky vzdejme Hospodinu Bohu svému.) Chvalozpěv se končí slovy: „Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh zástupů, plna jsou nebesa i země velebnosti a slávy jeho. Požehnán buď, jenž přichází ve jménu Páně.“ (Sanktus). Ministrant zvoní, věřící pokleknou a zůstávají klečat až do konce svatého přijímání.

Potom se kněz modlí potichu za celou církev a zvláště za přítomné. Jmenovitě vzpomíná těch živých, kteří se doporučili jeho modlitbám: „Memento, Domine“ (Rozpomeň se, Pane). Je to vzpomínka na živé. I ty se modli za živé, za které se máš modlit.

2. *Proměňování*. — Je to druhá hlavní část mše svaté. V kostele

nastane úplné ticho. Kněz říká nad chlebem a vínem slova Pána Ježíše z poslední večeře, proměňuje chléb v tělo a víno v krev Páně a klaní se svátostnému Kristu. Nejprve pozdvihuje svatou hostii a potom kalich.

Při pozdvihování nejsvětějšího těla Páně pohlédneme s vírou na svatou hostii a pozdravíme Pána Ježíše slovy: „Pán můj a Bůh můj!“ Zároveň se s ním spojíme na kříži: slovy: „Pane Ježíši, s tebou jsem ukřižován.“ Potom skloníme hlavu a říkáme: „V tebe věřím, v tebe doufám, tebe nade všechno miluji.“ (Při tom můžeme se třikrát bít v prsa, ne však podle zvonění ministranta, nýbrž podle naší modlitby.)

Slovy: „Pane Ježíši, s tebou jsem ukřižován“ chceme říci: „Pane Ježíši, chci přibít s tebou na kříž své ruce, aby nečinily nic zlého, aby se zbožně modlily, svědomitě pracovaly a všem jen dobře činily. Chci přibít s tebou na kříž své nohy, aby chodily jen cestou Božích přikázání. A mé srdce ať je probodeno se srdcem tvým, mrtvé pro všechno, co vede k hříchu. Ať žije a pláne jen pro tebe a pro tvé svaté zájmy.“

Při pozdvihování nejsvětější krve Páně pohlédneme s vírou na zdvižený kalich a pozdravíme Pána Ježíše slovy: „Pán můj a Bůh můj!“ Rozhodneme se pracovat pro svaté zájmy Pána Ježíše ze všech sil až do potu a krve a proto řekneme: „Pane Ježíši, s tebou chci se modlit, pracovat, trpět i umírat.“ Potom skloníme hlavu a říkáme: „Tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.“ (Při tom můžeme se opět třikrát bít v prsa.)

Tyto modlitby při pozdvihování šeptáme pouze sami u sebe, abychom nerušili posvátné ticho, které je náznakem hlubokého tajemství proměňování.

Po pozdvihování modlí se kněz potichu, aby Bůh přijal tuto oběť k spáse svého lidu. Zvláště se modlí za zemřelé, zejména za ty, kteří byli doporučeni jeho modlitbám: „Memento, Domine“ (Rozpomeň se, Pane!) Je to vzpomínka na zemřelé, za které se máme modlit.

Kněz se pak modlí: „Pater noster“ (Otče náš) jako přípravu na svaté přijímání. I my se s ním modlíme: „Otče náš . . .“ Potom kněz láme svatou hostii na polovici a z levé polovice svaté hostie ulomí kousek, který dá do kalichu s krví Páně. Pokračuje trojí prosbou k Pánu Ježíši ve svátosti oltářní: „Agnus Dei, kvi tolis peccata mundi, miserere nobis.“ (Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi) a modlí se další modlitby jako nejbližší přípravu na svaté přijímání.

3. *Svaté přijímání.* — Je to třetí hlavní část mše svaté. Kněz

vezme do ruky svatou hostii, hluboce se ukloní, bije se třikrát v prsa a říká: „Domine, non sum dignus . . .“ (Pane, nejsem hoden . . .) Potom přijímá tělo Páně a pak krev Páně z kalicha. Po přijímání kněze přijímá tělo Páně také lid. Potom kněz kalich vyplachuje, očistí jej a přikryje tak, jak byl na počátku mše svaté.

Při mešním přijímání máme přijímat skutečně anebo aspoň duchovně. Duchovně přijímá, kdo si toužebně přeje: „Pane Ježíši, přijď ke mně!“ Kdo upřímně touží po Kristu Pánu, ten se ovšem nespokojí na dlouho jen s pouhým přáním, nýbrž hledí co nejspíše přistoupit ke stolu Páně skutečně. Při mešním přijímání se modlí: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale řekni toliko slovo a uzdravena bude duše má.“ (Třikrát.) „Otvírám ti srdce své. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvět mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a živ mne k životu věčnému. Amen.“

Svaté přijímání je obětní hostina. Při obětech starozákonních bylo obětní zvíře zabito, část z něho byla spálena a část byla použita k obětní hostině. Kdo nebyl čistý, nesměl ničeho požit z obětovaného daru. Podobně máme i my s duší čistou (v milosti posvěcující) přistoupit k svatému přijímání, v němž požíváme neposkvrněného Beránka, který se za nás obětoval.

Po svatém přijímání říká kněz na levé (epistolní) straně: „Oremus“ (Modleme se) a děkuje Bohu jménem svým a jménem věřících za velikou milost svatého přijímání a poroučí všechny v Boží ochranu. — Odpovídá se: „Amen“ (staň se).

Zakončení mše svaté. — Kněz ohlašuje uprostřed oltáře konec mše svaté slovy: „Ite, missa est.“ (Jděte, mše je u konce) nebo — „Benedikamus Domino“ (Dobrořečme Pánu). Když je mše svatá v barvě černé (za zemřelé), říká místo toho: „Requiescant in pace!“ (Ať odpočívají v pokoji!) — Není-li mše svatá v barvě černé, dává kněz věřícím požeňání. Při tom klekneme, uděláme kříž a říkáme: „Požeňej nás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“

Potom říká kněz na pravé (evangelní) straně poslední evangelium. Povstaneme, uděláme křížek na čele, na ústech, na prsou a modlíme se jako při prvním evangeliu: „Vstávám, abych . . .“ Po posledním evangeliu jsou buď modlitby anebo svátostné požeňání.

*

Hleď co nejlépe poznat jednotlivé části mše svaté a také je pozorně sleduj, když jsi na mši svaté. Až dospěješ, kup si příruční mešní knihu (misál) v jazyku českém, abys mohl s knězem se modlit všechny modlitby. Čím budeš pozornější a zbožnější při mši svaté, tím více milostí načerpáš.

50. SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

149. Kterými slovy přikázal Pán Ježíš svaté přijímání?

Pán Ježíš přikázal svaté přijímání slovy: „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.“ (Jan 6, 54—55.)

150. Kdy jsme povinni přijmout svátost oltářní?

Svátost oltářní jsme povinni přijmout alespoň jednou za rok a to v čas velikonoční a v nebezpečí smrti.

151. Jak často máme přijímat svátost oltářní?

Svátost oltářní máme přijímat co nejčastěji, pokud možno denně.

152. Co působí hodné svaté přijímání?

Hodné svaté přijímání působí toto: 1. Spojuje nás s Pánem Ježíšem a rozmnožuje v nás milost posvěcující; 2. očišťuje nás od hříchů lehkých a chrání před hříchem těžkým; 3. oslabuje v nás zlé náklonnosti a posiluje k dobrému.

Svaté přijímání pod jednou způsobou. — Kněz přijímá Pána Ježíše při mši svaté pod způsoby chleba a vína. Tak přijímali z počátku i ostatní věřící. Ale už tehdy se podávalo tělo Páně nemocným a uvězněným jen pod způsobou chleba. Od století dvanáctého zavedla Církev všeobecně, aby se podávalo tělo Páně jen pod způsobou chleba. Hlavně proto, že krev Páně snadno ukápla a se zneuctila. Přijímání pod jednou způsobou stačí, poněvadž pod způsobou chleba je přítomno živé tělo Pána Ježíše a tudíž i jeho krev a jeho duše.

Jak často máme přijímat svátost oltářní? — V prvních dobách křesťanských chodívali i věřící k svatému přijímání po každé, když byli na mši svaté. Později přijímali aspoň třikrát do roka: V čas vánoční, velikonoční a svatodušní. Proto tyto svátky podnes se nazývají „Hody Boží“. Avšak i to zanedbávali někteří věřící. Proto nařídila Církev r. 1215 na IV. sněmu lateránském pod těžkým hříchem, přijímat tělo Páně aspoň jednou za rok, a to v čas velikonoční. Tuto povinnost nám ukládá čtvrté přikázání církevní. Čas pro velikonoční svaté přijímání je u nás od Popelčiny středy do svátku Nejsvětější Trojice. Slovo „aspoň“ nám naznačuje, že máme chodit k svatému přijímání častěji.

Svátost oltářní máme přijímat co nejčastěji, pokud možno denně. Jak denně sytíme své tělo chlebem pozemským, tak máme denně

sytit svou duši chlebem nebeským. Denně se modlíme: „Chléb náš vezdejší (to je každodenní) dej nám dnes.“ Tím prosíme nejen o chléb pro tělo, ale také o chléb pro duši.

Sněm tridentský proto vybízí věřící, aby přijímali při každé mši svaté (ovšem jen jednou denně), hlavně v neděli. Přijímej i ty! Kdyby to snad nebylo každou nedělí, pak aspoň každý měsíc! Ani jeden měsíc bez svatého přijímání!

Denně může přijmout tělo Páně, kdo je v milosti posvěcující (bez těžkého hříchu), je od půlnoci lačný a má pravý úmysl, na příklad: Z lásky k Pánu Ježíši, aby mne chránil na duši i na těle, abych jej odprosil za urážky a upřímně se snažil být dokonalejším. K dennímu svatému přijímání je také potřebí dovolení zpovědníkova.

*

Kdyby tě navštívila vysoce postavená osoba, byl bys tím velmi vyznamenán. Ty však můžeš být poctěn mnohem více: Pán Nejvyšší k tobě chce přicházet ve svatém přijímání. A svaté přijímání je ti zároveň zárukou tvého slavného vzkříšení, neboť Pán Ježíš slíbil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední“ (Jan 6, 55). Čím častěji budeš posvěcovat své tělo svatým přijímáním, tím krásnější bude v den vzkříšení.

51. PŘÍPRAVA NA SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

153. Čím připravíme duši k svatému přijímání?

Duši připravíme k svatému přijímání tím, že jsme v milosti posvěcující a že se zbožně modlíme.

154. Čím připravíme tělo k svatému přijímání?

Tělo připravíme k svatému přijímání tím, že jsme od půlnoci lační, na těle čisti a slušně oblečení.

Příprava duše. — Svaté přijímání působí tím více milostí, čím častěji kdo přijímá, čím je lépe připraven a čím je zbožnější při svatém přijímání. — Kdyby někdo vědomě se opovážil přistoupit k svatému přijímání s těžkým hříchem (bez milosti posvěcující), dopustil by se tím dalšího těžkého hříchu — svatokrádeže. Takový „odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně“ (I. Kor. 11, 29). Kdo je si vědom těžkého hříchu, musí před svatým přijímáním jít nejprve k svaté zpovědi. Svaté přijímání s lehkým hříchem působí méně milostí. Proto před svatým přijímáním máme vzbudit lítost nad hříchy.

Před svatým přijímáním odpověz si modlitbou na tři otázky: 1. Kdo ke mně přichází? (Pán můj a Bůh můj. Věřím a klaním se Ti, Pane Ježíši.) — 2. Ke komu přichází? (K nehodnému služeb-

niku: Pane, nejsem hoden . . . Bože, buď milostiv mně hříšnému.) — 3. Proč přichází? (Protože mne miluje a chce mne spasit. I já tě miluji, Pane Ježíši a toužím po tobě. Příklad ke mně. Ty jsi můj a já jsem tvůj.)

Po svatém přijímání: 1. Klaněj se Pánu Ježíši a děkuj, že k tobě přišel. — 2. Obětuj mu svou duši i tělo, slib věrnost. — 3. Pros jej o všechno, co potřebuješ pro duši i tělo. Pros o to nejen pro sebe, ale také pro své rodiče, sourozence, příbuzné, dobrodince a známé, živé i zemřelé. Pamatuj v modlitbách i na celou církev a vlast.

Po svatém přijímání modli se aspoň čtvrt hodiny, protože asi právě tak dlouho přebývá Pán Ježíš se svým tělem, krví a duší v tobě a s tebou. Teprve asi za čtvrt hodiny jeho svátostná přítomnost v tobě přestává, neboť bývá již porušena způsobem chleba, avšak účinky svatého přijímání zůstávají. Celý den svatého přijímání prožij opravdu zbožně!

Příprava těla. — Dříve byl půst před svatým přijímáním tak přísný, že nebylo dovoleno se napít ani vody. Nyní je všem dovoleno pít vodu před svatým přijímáním, ale nesmí být k ní nic přidáno. (Je dovoleno pít vodu obyčejnou nebo minerální, ne však vodu s cukrem, s ovocnou šťávou nebo sodovku.) — Kdo chce přistoupit k svatému přijímání, musí být od půlnoci lačný. To znamená: Od půlnoci až do svatého přijímání nesmí, kromě obyčejné vody, nic jíst a nic pít. Jsou zde však výjimky. Zeptej se na to kněze, on tě o tom poučí.

*

Viš, které jsou nejkrásnější, nejradostnější chvíle v životě křesťana? Jsou to chvíle, kdy jsme s Pánem Ježíšem po svatém přijímání. Hleď. ať máš těch chvílí co nejvíce! Každým svatým přijímáním je tvoje duše krásnější a máš právo na větší radost v nebi.

52. POKÁNÍ — SVÁTOST BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ

155. Co je svátost pokání?

Svátost pokání je svátost, kterou se pokřtěnému odpouštějí hříchy.

156. Jak ustanovil Pán Ježíš svátost pokání?

Pán Ježíš ustanovil svátost pokání takto: Po svém zmrtných-vstání se ukázal apoštolům, dechl na ně a řekl: „Přijměte Ducha svatého. Kterým hříchy odpustíte, těm se odpouštějí, a kterým (je) zadržíte, jsou zadrženy“ (Jan 20, 21—23).

157. Na koho od apoštolů přešla moc odpouštět hříchy?

Moc odpouštět hříchy přešla od apoštolů na biskupy platně vysvěcené a na kněze jimi zplnomocněné.

158. Co se odpouští ve svátosti pokání?

Ve svátosti pokání se odpouštějí hříchy, tresty věčné a část trestů časných.

159. Které milosti se udělují ve svátosti pokání?

Ve svátosti pokání se uděluje milost posvěcující tomu, kdo ji ztratil, rozmnožení milosti posvěcující tomu, kdo ji měl a mnoho zvláštních milostí k zbožnému životu.

160. Kdy jsme povinni přijmout svátost pokání?

Svátost pokání jsme povinni přijmout aspoň jednou za rok a v nebezpečí smrti.

161. Kolik částí náleží k svátosti pokání?

K svátosti pokání náleží pět částí: Zpytování svědomí, lítost, opravdové předsevzetí, zpověď a dostiučinění.

Kdo má moc odpouštět hříchy? — Moc odpouštět hříchy má Bůh. Ježíš Kristus jakožto vtělený Syn Boží dal tuto moc apoštolům a od apoštolů přešla ta moc na biskupy platně vysvěcené a na kněze jimi zplnomocněné.

Kdy jsme povinni přijmout svátost pokání? — Ve svém čtvrtém přikázání církev ukládá: „Zpovídej se aspoň jednou za rok!“ Slovem „aspoň“ naznačuje, že si přeje, abychom chodili k svaté zpovědi častěji. Častější svatá zpověď posiluje duši k dobrému, oslabuje zlé náklonnosti a činí svědomí citlivějším. Svátost pokání je nevyhnutelně nutným prostředkem spásy pro katolického křesťana, který těžce zhřešl a může se vyzpovídat. Kromě toho je povinen se vyzpovídat, kdo je v nebezpečí smrti a je si vědom těžkého hříchu. Když mu není možno se vyzpovídat, má ihned litovat těžkého hříchu z lásky k Pánu Bohu a toužit po svaté zpovědi. Chce-li však přistoupit k svatému přijímání, musí se před tím ještě vyzpovídat.

*

Každou dobrou svatou zpovědí můžeš získat mnoho milostí. Važ si toho, že můžeš chodit k svaté zpovědi častěji. Kněz je ochoten tě vyzpovídat kdykoliv. Zvykni si přistupovat k svaté zpovědi aspoň jednou za měsíc. Pamatuj: Ani jeden měsíc bez svaté zpovědi!

53. ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ

162. Co znamená zpytovat svědomí?

Zpytovat svědomí znamená vážně přemýšlet, kterých hříchů jsme se dopustili.

163. Za kterou dobu musíme zpytovat svědomí?

Svědomí musíme zpytovat za dobu od poslední platné zpovědi.

164. Jak zpytujeme svědomí?

Svědomí zpytujeme tak, že po modlitbě k Duchu svatému vzpomínáme: 1. zdali jsme se naposledy platně zpovídali, zdali jsme vykonali uložené pokání a zdali jsme byli dobře připraveni k svatému přijímání; 2. jak jsme zachovávali jednotlivá přikázání Boží, církevní a máme-li na sobě některý hlavní hřích a 3. jak jsme plnili povinnosti svého stavu.

165. Nač máme zvlášť vzpomínat při zpytování svědomí?

Při zpytování svědomí máme zvlášť vzpomínat, zdali jsme byli tak nešťastní a se dopustili i hříchu těžkého a kolikrát.

Jak máš zpytovat svědomí? — Abys mohl opravdu dobře zpytovat svědomí, dělej to na místě, kde tě nikdo nevyrušuje. Modlitby před zpytováním svědomí a návod ke zpytování s ostatní přípravou k svaté zpovědi najdeš v modlitební knížce. Hříchy, kterých ses dopustil od poslední platné svaté zpovědi, si také zapamatuj, abys to dovedl říci knězi při svaté zpovědi. Když něčemu dobře nerozumíš, zeptej se kněze!

Čím déle kdo nebyl u svaté zpovědi, tím déle a také pečlivěji má zpytovat svědomí. Kdyby někdo zpytoval svědomí tak povrchně a nedbale, že by z velké nedbalosti neřekl při zpovědi některý hřích těžký, zpovídal by se neplatně a dopustil by se nového těžkého hříchu — svatokrádeže. Při zpytování svědomí nebuď lehkomyšlný, ale také ne příliš úzkostlivý.

Před zpytováním svědomí se pomodli k Duchu svatému:

Duchu svatý, osvět a posilni mě,
abych své hříchy náležitě poznal,
srdečně jich litoval,
upřímně se z nich vyzpovídal
a opravdu se polepšil. Amen.

*

Zvykni si krátce zpytovat svědomí každý den při večerní modlitbě. Zpytování svědomí spojené s dokonalou lítostí je nejdůležitější část večerní modlitby, neboť očišťuje duši od hříchů. S duší čistou můžeš vždy klidně usínat, neboť nemusíš se bát soudu Božího. I kdybys v noci zemřel náhle, budeš na soud Boží připraven. Tak si zachováš své svědomí vždy citlivé a také si velmi usnadníš zpytování svědomí před svatou zpovědí. Svědomí zpytuj před svatou zpovědí vždy tak jako by to byla tvá zpověď poslední — budeš se dobře zpovídat a kdysi šťastně umírat.

54. BEZ LÍTOSTI NENÍ ODPUŠTĚNÍ

166. Která část svátosti pokání je nejpotřebnější?

Nejpotřebnější část svátosti pokání je lítost, poněvadž bez lítosti nemůžeme dosáhnout nikdy odpuštění hříchů.

167. Co je lítost?

Lítost je duševní bolest a ošklivost nad spáchanými hříchy.

168. Jaká lítost nestačí k odpuštění hříchů?

K odpuštění hříchů nestačí lítost, při které nemyslíme na Boha; takové lítosti říkáme přirozená. K odpuštění hříchů je nutná lítost nadpřirozená.

169. Kdo má lítost nadpřirozenou?

Lítost nadpřirozenou má, koho opravdu mrzí, že neposlechl Pána Boha.

170. Kolikerá je lítost nadpřirozená?

Lítost nadpřirozená je dvojí: Dokonalá a nedokonalá.

Lítost přirozená. — Kdyby někdo při lítosti vůbec nemyslel na Boha a litoval by svých hříchů jen proto, že jimi upadl do hanby, škody, nemoci, měl by lítost jen přirozenou. Taková lítost nestačí k odpuštění hříchů, i když je někdy velmi účinná a vede k polepšení života. K odpuštění hříchů je třeba lítosti nadpřirozené.

Lítost nadpřirozená. — Lítost nadpřirozenou máme tehdy, když nás opravdu mrzí, že jsme neposlechl Pána Boha. Taková lítost je však možná jen s pomocí milosti Boží. Lítost nesmí být jen v citu. Je to úkon rozumu a vůle, kterým odsuzujeme a zavrhuje spáchané hříchy, spojený s rozhodnutím, už se jich nikdy nedopustit.

*

Není lítost jako lítost. Hleď, abys měl vždy lítost dokonalou. Čím větší bude tvoje lítost, tím větší bude odpuštění u Boha, a to nejen odpuštění hříchů, ale také odpuštění větší části časných trestů za hříchy.

55. LÍTOST DOKONALÁ A NEDOKONALÁ

171. Kdo má lítost dokonalou?

Lítost dokonalou má, kdo lituje svých hříchů z lásky k Pánu Bohu.

172. Čeho nabýváme lítostí dokonalou?

Lítostí dokonalou nabýváme ihned odpuštění hříchů. Kdo však měl na sobě hřích těžký, musí se z něho ještě vyzpovídat.

173. Kdo má lítost nedokonalou?

Lítost nedokonalou má, kdo lituje svých hříchů jen ze strachu před tresty Božími. Takovému se odpouštějí hříchů až ve svaté zpovědi.

Lítost dokonalá. — Lítost dokonalou má, kdo svých hříchů lituje z lásky k Pánu Bohu. Představ si živě, jak dokonalý, mocný a dobrý je Bůh: „Bože můj! Tys nejdokonalejší, a proto hoden lásky největší. Od tebe mám všechno dobré. Tys mne stvořil, vykoupil a posvětil. Ty o mne ustavičně otcovsky pečuješ. Nebe jsi mi připravil, denně mi dobře činíš a já? ... Pane Ježíši, máš mne tolik rád! Trpěl jsi na kříži za mé hříchů, zemřel, ve svatostánku kvůli mně stále přebýváš a já? ... Já jsem tě neposlechl. Bolí mne to, lituji toho srdečně. Kéž bych se nikdy nebyl dopustil tak velkého nevděku.“

Při dokonalé lítosti je dobré se zahledět na kříž nebo obraz trpícího Spasitele, třeba jak na zem padá na hoře Olivetské, nebo si ho představit zbičovaného, s trnovou korunou na hlavě, jak ho Pilát ukazuje Židům („Ejhle člověk“). Jak smutně se na tebe dívá, a ty tak málo jsi mu dal za tolik lásky. Apoštol Petr po svém hřichu nesnesl jeho pohled, plakal hoře, a ty bys to vydržel dívat se mu do očí bez lítosti?

Čeho nabýváme lítostí dokonalou? — Lítostí dokonalou nabýváme ihned odpuštění hříchů. Kdo však měl na sobě hřích těžký, musí se z něho ještě vyzpovídat. Vzbud' dokonalou lítost každý večer, než jdeš spát, poněvadž nevíš, zdali se dočkáš rána. Jestliže jsi byl tak nešťasten, že jsi upadl do těžkého hřichu, vzbud' ihned dokonalou lítost a jdi co nejdříve k svaté zpovědi. Dokonalá lítost je jako první pomoc při těžkém zranění. Pomoz vzbudit dokonalou lítost i jinému, kdo je v nebezpečí smrti. Můžeš to učinit krátce aspoň těmito slovy: „Pane Ježíši, já tě miluji, svých hříchů lituji. Buď milostiv mně hříšnému.“ — „Ježíši, smiluj se nade mnou, Ježíši, slituj se nade mnou, Ježíši, odpusť mi hříchů mé.“ — „Můj Ježíši, milosrdenství, slitování, odpuštění.“

*

Každý večer po zpytování svědomí vzbud' nad svými hříchů dokonalou lítost aspoň krátce: „Pane Ježíši, já tě miluji, svých hříchů lituji a polepšení slibuji, zvláště že ...“ (Teď řekneš, v čem se chceš na druhý den nejvíce polepšit, aby Pán Ježíš mohl být s tebou více spokojen).

56. OPRAVDOVÉ PŘEDSEVZETÍ

174. Co musí být s lítostí nezbytně spojeno?

S lítostí musí být nezbytně spojeno opravdové předsevzetí.

175. Kdo má opravdové předsevzetí?

Opravdové předsevzetí má, kdo se chce opravdu chránit aspoň každého hřichu těžkého a blízké příležitosti k němu.

Opravdové předsevzetí. — Kdo někomu udělal škodu na duši, na těle, na dobrém jméně nebo na majetku, má si umínit, že učiněnou škodu napraví. Kdo žil s někým v nepřátelství a hněvu, má nepřátelství zanechat a dál se nehněvat. Kdo by nechtěl napravit značnou škodu, nebo by nechtěl zanechat velkého nepřátelství, neměl by opravdového předsevzetí a zpovídal by se neplatně, svatokrádežně.

Blízká příležitost k hřichu. — Blízkou příležitostí k hřichu je osoba, společnost, místo a vůbec všechno, co nás přivádí do velkého nebezpečí zhřešit. Správně se říká: „Příležitost dělá zloděje.“ „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm“ (Sir. 3, 27). Kdo nemíní zanechat některého těžkého hřichu anebo dobrovolné blízké příležitosti k němu, nemá opravdového předsevzetí. Takový se zpovídá neplatně, svatokrádežně a rozhřešení mu nic nepomůže.

Pán Ježíš řekl o příležitosti k těžkému hřichu: „Pohoršuje-li tě tvé oko, vyloupni je; lépe je ti s jedním okem vejít do království Božího, než s oběma očima býti uvržen do pekelného ohně, kde jejich červ neumírá a oheň nehasne“ (Mar. 9, 45—46). To znamená: Kdyby ti osoba nebo věc nebo nějaké místo nebo cokoli jiného bylo tak milé jako oko, ale přivádělo by tě to k těžkému hřichu, musíš se od toho odloučit!

Předsevzetí není pouhé přání nebo touha: Kéž bych byl už lepší! Jak rád bych toho a toho zanechal, ale ... Předsevzetí je pevné rozhodnutí vůle: Zanechám toho, ať to stojí cokoli, udělám to! Nevadí obava: Možná, že zase pochybím. Tak i závodník připouští, že ho může potkat nehoda, ale je rozhodnut: Napnu všechny síly, abych zvítězil!

*

Kdo se chce opravdu polepšit a zachovat si milost posvěcující, chrání se každé příležitosti k hřichu, rád a často se modlí, často přistupuje k svaté

zповědi a k svatému přijímání (nejméně jednou za měsíc a pokud možno ještě častěji), dává pozor na kázání, čte náboženské knihy, časopisy a používá všech vhodných prostředků, aby se duchovně posilnil a otužil.

57. VYZNÁNÍ HŘÍCHŮ — ZPOVĚĎ

176. Z kterých hříchů jsme povinni se zpovídat?

Jsmo povinni se zpovídat aspoň z každého hřichu těžkého i z jeho počtu.

177. Zpovídá se platně, kdo vlastní vinou neřekl ve zpovědi těžký hřích?

Kdo vlastní vinou neřekl ve zpovědi těžký hřích, zpovídá se neplatně a dopouští se tím nového těžkého hřichu — svatokrádeže.

Zpověď. — Říkáme zpověď, poněvadž musíme spáchané hřichy knězi povědět. Nestačí zpověď obecná: „Mám hřichy na sobě“ ani zpověď hromadná: „Zhrěšili jsme.“ Pánu Ježíši se kající zpovídat nemuseli, poněvadž on jako vševědoucí Bůh všechny jejich hřichy znal.

Jsmo povinni se zpovídat aspoň z každého hřichu těžkého i z jeho počtu. Počet má se udat přesný a když to není možné, pak aspoň přibližný: Asi tolikrát, nebo asi tolikrát za týden, za měsíc nebo za rok.

Z hříchů lehkých se nemusíme zpovídat, neboť je Bůh odpouští i mimo svátost pokání. Čím? Lítostí dokonalou, nebo když máme aspoň lítost nedokonalou a jdeme k svatému přijímání anebo přijímáme poslední pomazání. Zbožná účast na mši svaté a svátostiny nám pomáhají vzbudit nad hřichy lítost snadněji a dokonaleji. Zpovídat se ze všech hříchů lehkých je však velmi užitečné. K platnosti svaté zpovědi ovšem stačí, když se vyzpovídáme aspoň z jednoho lehkého hřichu.

Kdo vlastní vinou neřekl (zamlčel) ve svaté zpovědi těžký hřích, zpovídá se neplatně a dopouští se nového těžkého hřichu — svatokrádeže. Takový musí: 1. vyzpovídat se ze zamlčeného těžkého hřichu. 2. Říci, v kolika zpovědích ten hřích zamlčel. 3. Říci, kolikrát v tom stavu byl u svatého přijímání anebo snad přijal ještě jinou svátost. 4. Znovu se vyzpovídat ze všech těžkých hříchů, kterých se dopustil od poslední platné svaté zpovědi. — Kdo bez vlastní viny neřekl (zapomněl) ve svaté zpovědi těžký hřích, zpovídá se platně. Kdyby si naň vzpomněl třeba ještě před svatým přijímáním, nemusí jít znovu k svaté zpovědi, poněvadž hřích takto zapomenutý je také odpuštěn, a k svatému přijímání přistoupit může.

Ale až půjde opět k svaté zpovědi, je povinen ze zapomenutého těžkého hřichu se ještě vyzpovídat, pokud si ovšem na to ještě vzpomene.

Zpověď generální a životní. — Zpověď generální je opakování několika svatých zpovědí dřívějších. Zpověď životní je opakování všech zpovědí dřívějších. Generální nebo ještě lépe životní zpověď se doporučuje zvláště před svatým biřmováním, před svatbou a v nebezpečné nemoci.

Generální zpověď je nezbytně nutná pro toho, kdo měl několik zpovědí neplatných. Životní zpověď je nutná pro toho, kdo se ještě vůbec nezpovídal anebo měl všechny zpovědi neplatné.

Kterak se máme ve zpovědi vyjadřovat? — Ve zpovědi se máme vyjadřovat upřímně, určitě, slušně a pro zpovědníka slyšitelně. — Upřímně: Nic nezatajovat a nic neomlouvat, aby zpovědník mohl správně posoudit stav naší duše. — Určitě: Tak to povědět, aby zpovědník z toho mohl poznat, kterého hřichu se kající dopustil. Nestačí tedy říci jen: Hřešil jsem myšlením, mluvil jsem hříšně, uškodil jsem někomu. Musí říci naě hříšně myslil, o čem hříšně mluvil a čím jinému uškodil. — Slušně: Výrazy slušnými a ne hrubými. Když někdo neví, jak má hřích povědět, ať se zeptá zpovědníka. — Pro zpovědníka slyšitelně: Tak, aby to slyšel zpovědník, ale aby nic neslyšeli lidé, stojící blízko zpovědnice.

Jak se vyznání hříchů začíná a končí? — Vyznání hříchů se začíná takto: „Naposledy jsem byl u svaté zpovědi... (kdy?) Vyznávám se před Pánem Bohem, že jsem se dopustil těchto hříchů...“ Teď se vyznáš ze svých hříchů. Také se dotážeš na to, v čem jsi snad nejistý. Ukončíš to slovy: „To jsou mé hřichy. Srdečně jich lituji a s pomocí Boží chci se opravdu polepšit.“ — Možno však začínat a končit i jinými slovy, jen když se poví správně čas poslední svaté zpovědi.

*

Když jsi nemocen a přijdeš k lékaři, musíš mu upřímně povědět, nač si stěžuješ, aby tě mohl správně léčit. Zpovědník je lékař duše. I jemu musíš upřímně ukázat rány své duše, aby ji mohl uzdravit.

58. DOSTIUCINĚNÍ

178. Co musíme vykonat po svaté zpovědi?

Po svaté zpovědi musíme vykonat uložené pokání.

179. Jak musíme vykonat uložené pokání?

Uložené pokání musíme vykonat přesně tak, jak bylo uloženo, a to co nejdříve.

Dostiučinění. — Dostiučinění je vykonání modliteb a dobrých skutků, které uložil zpovědník za pokání. Kněz ukládá pokání, aby kajícník aspoň částečně odčinil a napravil své hříchy modlitbou a dobrými skutky. Za pokání ukládá zpovědník obyčejně modlitby.

Kdo chtěl vykonat uložené pokání, ale pak je z nedbalosti nevykonat, zpovídá se sice platně, ale dopustil se nového hříchu. Kdo by však předem nechtěl vykonat pokání, které se mu uloží, zpovídá se neplatně a dopustil by se tím těžkého hříchu — svatokrádeže.

Je radno, abychom si k uloženému pokání sami ještě něco přidali, na příklad modlitbu, pomoc potřebnému, půst tělesný nebo duchovní (odepřít si něco dovoleného, trpělivě snášet obtíže stavu, povolání, nemoc a jiné kříže). Čím více si ukládáme za pokání, tím více časných trestů Božích se nám odpouští.

*

Umýváš se každý den, ačkoliv znovu a znovu se ušpiniš. Kdyby ses nemýval, zošklivil by ses lidem. Zpovídáš se a zase máš hříchy na sobě. Kdyby ses nezpovídal, zošklivil by ses Bohu a andělům. Čím častěji očistiš svou duši, tím krásnější bude tvá duše a tím milejší budeš Bohu. Tvůj očištec bude kdysi velmi krátký, po případě žádný. Čím déle zůstaneš v hříších, nepřijdeš-li do pekla, tím delší bude tvůj očištec a tím menší tvá blaženost v nebi. Proto každý měsíc k dobré svatě zpovědi!

59. ODPUSTKY

180. Co znamená: Získat odpustky?

Získat odpustky znamená: Po odpuštění hříchů získat ještě odpuštění časných trestů, které zbývají za tyto hříchy.

181. Od koho má Církev moc udělovat odpustky?

Moc udělovat odpustky má Církev od Pána Ježíše, který řekl apoštolům: „Cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mat. 18, 18).

Poklad Církve. — Jako u soudu lze někdy se vyhnout trestu na svobodě složením určité částky peněz, tedy pokutou, podobně je možno i trestům Božím se vyhnout, když je vyvážíme dobrými skutky neboli za ně dostiučiníme, pokud ovšem Bůh takovou náhradou přijme. Pán Ježíš svým utrpením dal takovou náhradu za naše hříchy i za tresty za ně zasloužené, že lze jimi vyvážit hříchy i tresty všech lidí na celém světě. K tomu přistupuje ještě dostiučinění Panny Marie, mučedníků a jiných světců. Všechny tyto zásluhy jsou nevyčerpatelným pokladem Církve. Správci toho pokladu jsou papež a biskupové a mohou z něho přidělovat odpustky

věřícím, aby nemusili trpět všechny zasloužené časné tresty za hříchy. Odpustky neruší Boží spravedlnost, protože při nich Bůh dostává náhradou dostiučinění z pokladu Církve.

Odpustky plnomocné a neplnomocné. — Papež může za nějaký dobrý skutek prominout časné tresty Boží úplně; to jsou odpustky plnomocné. Skutečně získá plnomocné odpustky pouze ten, kdo dosáhl odpuštění všech hříchů, i všedních, a k žádnému hříchu, ani všednímu, nelze.

Jindy promíjí papež nebo biskup časné tresty Boží jen zčásti; to jsou odpustky neplnomocné. Označují se takto: Odpustky 40 dnů, 100 dnů, 7 let a podobně. To znamená: Za ten dobrý skutek se odpuští časných trestů tolik, kolik si jich dříve odpykal veřejný kajícník za 40 dnů, za 100 dnů, za 7 let a podobně.

Podmínky k získání odpustků. — K získání odpustků je třeba, abychom byli v posvěcující milosti, abychom měli úmysl: Chci odpustky získat a abychom přesně vyplnili předepsané podmínky. Ty podmínky bývají: Vykonat určitou pobožnost, přijmout svátosti, dát příspěvek na zbožný účel. — Které znáš modlitby odpustkové? Vyhledej si takové modlitby ve své knize modlitební.

Získané odpustky možno věnovat na způsob přimluvy duším v očistci, aby jim Bůh promínil tresty očištcové. Kolik jich promíne, záleží na jeho milosrdenství. Je dobré hned při ranní modlitbě vzbudit úmysl: Chci dnes získat všechny mně možné odpustky.

*

Když získáš odpustky, dosáhneš prominutí mnohých trestů za hříchy, které by tě jinak stihly na světě nebo v očistci. Hleď proto často získávat odpustky! Denně můžeš získat dosti snadno aspoň odpustky neplnomocné, když jsi v milosti posvěcující a máš úmysl odpustky získat. Tak na příklad, když zbožně uděláš kříž se slovy: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen“ získáváš odpustky 100 dnů. Když se při tom pokropíš svícenou vodou, získáváš odpustky 300 dnů. — Za vzájemný pozdrav: „Pochválen buď Ježíš Kristus... Na věky. Amen“ je 300 dnů odpustků. — Na modlitbu: „Chválena a velebena buď bez přestání nejsvětější svátost oltářní“ je 300 dnů odpustků. — Na modlitbu: „Ježíši v nejsvětější svátosti oltářní, smiluj se nad námi“ je také 300 dnů odpustků. — Kdo jde mimo kostel nebo kapli, kde je nejsvětější svátost oltářní a pozdraví ji nějakým zevním znamením, získává 100 dnů odpustků. — Když slyšíš vyslovit jméno Boží nadarmo a na odčinění této urážky zbožně aspoň v duchu řekneš: „Budiž jméno Páně pochváleno,“ získáš 500 dnů odpustků. — Sbírej horlivě klásky odpustků a jednu na věčnosti budeš mít z toho bohatou sklizeň. Poznáš, jak velký užitek ti přinesly.

60. POSLEDNÍ POMAZÁNÍ — POSILA PRO NEMOCNÉ

182. Co je poslední pomazání?

Poslední pomazání je svátost, ve které nemocný dostává milosti Boží k spáse duše a často i k prospěchu těla.

183. Odkud víme, že Pán Ježíš ustanovil poslední pomazání?

Že Pán Ježíš ustanovil poslední pomazání, víme ze slov apoštola svatého Jakuba: „Je-li kdo z vás nemocen, ať povolá k sobě kněze Církve, a ti ať se nad ním modlí a maže ho olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného. Pán mu ulehčí, a je-li ve hříších, budou mu odpuštěny“ (Jak. 5, 14—15).

184. Jak uděluje kněz poslední pomazání?

Kněz uděluje poslední pomazání takto: Maže nemocného svatým olejem na jednotlivých čidlech a modlí se při tom: „Skrze toto svaté pomazání a své předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Pán, cokoliv jsi zavinil zrakem . . .“ (sluchem, čichem, chutí, řečí, hmatem).

185. Kdo má přijmout poslední pomazání?

Poslední pomazání má přijmout každý katolický křesťan, který již užívá rozumu a nebezpečně onemocněl.

186. Co působí poslední pomazání?

Poslední pomazání působí toto: 1. odpouští nemocnému lehké hříchy a časné tresty; 2. rozmnožuje mu milost posvěcující; 3. posiluje ho v utrpení, pokušení a smrtelné úzkosti.

187. Čím se má nemocný připravit k poslednímu pomazání?

Nemocný má se připravit k poslednímu pomazání svatou zpovědí, svatým přijímáním a má se úplně odevzdat do vůle Boží.

188. Co uděluje kněz nemocnému po posledním pomazání?

Po posledním pomazání uděluje kněz nemocnému papežské neboli apoštolské požehnání, spojené v plnomocnými odpustky pro okamžik smrti.

Kdo má přijmout poslední pomazání? — Poslední pomazání má přijmout každý katolický křesťan, který již užívá rozumu a nebezpečně onemocněl. Má tedy tuto svátost přijmout i dítě, které již začalo užívat svého rozumu, jestliže nebezpečně onemocní. Bývá to pravidelně ve věku kolem šesti let, avšak i v pěti letech, ve čtyřech letech a někdy ještě dříve.

Nemá se čekat, až nemocný začne umírat, neboť pak by už se nemohl zpovídat, ani přijmout svátost oltářní. Domáci by měli na svědomí hřích, kdyby jejich vinou nemocný zemřel nesmířen s Pánem Bohem. Avšak i po posledním výdechu umírajícího může se ještě udělit svaté pomazání, které působí s podmínkou, je-li duše jeho ještě v těle. Duše totiž neopouští tělo umírajícího s posledním výdechem, nýbrž až později.

Svatému pomazání nemocných říkáme poslední pomazání. První pomazání jsme obdrželi při svatém křtu, druhé při svatém biřmování, třetí se uděluje při svěcení kněžstva a poslední v nebezpečné nemoci. — Poslední pomazání můžeme přijmout tolikrát, kolikrát nebezpečně onemocníme anebo v těžké nemoci upadneme do nového nebezpečí.

Co působí poslední pomazání? — Poslední pomazání odpouští nemocnému lehké hříchy a časné tresty, rozmnožuje milost posvěcující, posiluje ho v utrpení, pokušení a smrtelné úzkosti. Mimořádně odpouští poslední pomazání také hříchy těžké, když nemocný už nemůže přijmout svátost pokání, ale před tím vzbudil lítost aspoň nedokonalou. Často působí svaté pomazání úlevu v nemoci, někdy vrací i tělesné zdraví, když to prospěje nemocnému k spáse.

Úprava pokoje nemocného. — Pokoj nemocného se uklidí, vyčistí a pokud možno vyzdobí pro nejvzácnějšího hosta — Pána Ježíše. Poblíž lůžka nemocného se postaví stůl přikrytý čistým ubrusem. Na stůl se postaví kříž a po jeho boku hořící svíce. Jedna sklenice s vodou svěcenou a s větvičkou nebo se svázanými klásky a druhá s vodou pitnou se lžící. Pak talíř s troškou soli a s kouskem vaty. I květiny na stole se vyjmají pěkně, aby se podobal co nejvíce oltáři. Sůl a vata se po zaopatření spalují.

*

Pamatuj zavčas zavolat kněze k vážně onemocnělému členu rodiny. Když sám vážně onemocníš pošli si ihned pro kněze, abys při plném vědomí mohl se ještě vyzpovídat, přijmout tělo Páně, poslední pomazání a papežské neboli apoštolské požehnání spojené s plnomocnými odpustky pro chvíli smrti. Každý večer po zpytování svědomí a lítosti přídávej ještě prosbu za šťastnou smrt: „Svatý Josefe, vypros mi šťastnou hodinu smrti.“ Když umíral svatý Josef, byli při něm Pán Ježíš a Panna Maria. Kéž jednou umíráš tak i ty!

61. SVĚCENÍ KNĚŽSTVA

189. Co je svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva je svátost, kterou se uděluje kněžská moc a nárok na zvláštní milosti k rádnému konání kněžských povinností.

190. V čem je kněžská moc?

Kněžská moc je v tom, že kněz může sloužit mši svatou, udělovat svátosti, žehnat a světit.

191. Odkud víme, že Pán Ježíš ustanovil svěcení kněžstva?

Že Pán Ježíš ustanovil svěcení kněžstva, víme z Písma svatého, kde se vypravuje, jak Pán Ježíš dal apoštolům kněžskou moc a jak apoštolé tuto moc přenášeli na své nástupce.

192. Kdo jedině může světit na kněze?

Na kněze může světit jedině biskup, platně vysvěcený.

Kněžství. — V nejstarší době zastával kněžský úřad otec v rodině (na příklad Noe, Abraham, Job) a kníže ve svém národě (na příklad Melchisedech). V národě israelském ustanovil Bůh k úřadu kněžskému Arona a jeho syny. To bylo ve Starém Zákoně.

V Novém Zákoně dal Pán Ježíš plnou moc kněžskou apoštolům a ti přenesli tuto moc na své nástupce v Církvi katolické, na biskupy. Při poslední večeři dal Pán Ježíš apoštolům moc sloužit mši svatou a po svém zmrtvýchvstání dal jim moc odpouštět hříchy. Při jiných příležitostech dal jim moc udělovat ostatní svátosti. Tak jim odevzdal Pán Ježíš plnou kněžskou moc.

Příprava na kněžství. — Kdo chce se stát knězem, musí mít k tomu potřebné schopnosti. Musí být zbožný, ctnostný a co se týká vzdělání, u nás má mít maturitu se znalostí latiny. Přihlásí se do kněžského semináře, kde se mu dostává dalšího nutného vzdělání a přípravy pro kněžství. Do stavu duchovního přijímá jej biskup zvláštním obradem „postřižinami“, poněvadž mu biskup ustřihuje vlasy na hlavě na památku trnové koruny Kristovy a na znamení, že se zřiká světské marnivosti. Od té chvíle nosí na hlavě „tonsuru“, to je kolečko vystřižaných vlasů na temeni hlavy. Těm, kteří studují na kněze se říká bohoslovci. Jsou ubytováni v kněžském semináři a studují na bohoslovecké fakultě.

V této době přijímá bohoslovec nejprve čtyři nižší svěcení a v posledním roce studii tři vyšší svěcení: Podjáhenství, jáhenství a kněžství. Svěcení kněžstva dosahuje úplnosti posvěcením na biskupa.

Povinnosti kněží. — Kdo přijal vyšší svěcení, je povinen denně se modlit zvláštní modlitby — breviář. Kromě toho se zavazuje, že nevstoupí do stavu manželského a bude žít čistě ve stavu svobodném, aby šel cestou života dokonalejšího a celým srdcem sloužil jen Bohu a těm duším, o které jako kněz má pečovat. V celém svém životě má být jako druhý Kristus.

Svěcení kněžské vtiskuje duši nezrušitelné znamení kněze: To znamená, že kněžské hodnosti nemůže kněz nikdy pozbyť. Kněží se mnoho modlí a obětují za věřící. Jen Církvi odcizení nebo nehodní věřící nemají v úctě kněze.

První mši svaté novokněze se říká „kněžské prvotiny“ neboli „primice“. Novokněz uděluje po své první mši svaté novokněžské požehnání.

Modli se o dobré kněze! — O dobré kněze se modlíme zvláště v „Suché dny“. K modlitbě o kněze nás vybízí Pán Ježíš slovy: „Žeň je sice mnohá, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žně, aby

poslal dělníky na svou žeň“ (Mat. 9, 37—38). Je to zvláštní milost a vyznamenání pro mladého muže, když ho Bůh volá do stavu kněžského a také milost a vyznamenání pro jeho rodiče. Hodný věřící pomáhá kněžím modlitbou, zvláště na „kněžskou sobotu“. Je to sobota po prvním pátku každého měsíce. Pamatuj i ty!

*

Knězi říkáme „Pater“, to znamená „Otec“, poněvadž věřící jsou svěření jeho otcovské duchovní péči. Pomáhej biskupům a kněžím modlitbou, vždy jich ochotně poslouchej a uctivě je pozdravuj. Vždyť sám Pán Ježíš řekl apoštolům a jejich nástupcům: „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal“ (Luk. 10, 16). A svatý Jan Zlatoústý napsal: „Kdo ubližuje knězi, ubližuje Kristu Pánu.“

62. SVÁTOST STAVU MANŽELSKÉHO

193. Co je svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského je svátost, která posvěcuje katolického muže a ženu k nerozlučnému manželskému životu a dává jim nárok na zvláštní milosti k řádnému konání manželských povinností.

194. Kdo ustanovil stav manželský?

Stav manželský ustanovil Bůh již v ráji a Pán Ježíš jej povýšil pro pokřtěné na svátost.

195. Jak se uděluje svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského se uděluje takto: 1. Ti, kteří tuto svátost přijímají, vyslechnou kněžské napomenutí, aby spolu žili v lásce, věrnosti a svornosti manželské až do smrti; 2. přísahají před svým farářem a dvěma svědky, že se berou za manžely; 3. podají si pravé ruce a přijmou kněžské požehnání.

196. Které milosti uděluje svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského rozmnožuje milost posvěcující a uděluje nárok na zvláštní milosti k řádnému konání manželských povinností.

197. Které jsou povinnosti manželů?

Povinnosti manželů jsou: 1. aby spolu žili v lásce, věrnosti a svornosti manželské až do smrti; 2. aby vychovávali své děti v bázni Boží a pečovali také o jejich blaho pozemské.

Svätost manželství. — Manželství ustanovil Bůh v ráji slovy: „Rosťte, množte se, naplňte zemi... Proto opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním“ (I. Mojž. 1, 28; 2, 23). Sňatek manželský se proto pokládal od dob nejstarších za úkon důležitý a posvátný: „Jsme děti svatých, proto se nesmíme spojovat jako pohané, kteří Boha neznají“ (Tob. 8, 5).

Manželství bylo ve Starém Zákoně svazkem sice velmi vážným a posvátným, avšak svátost to ještě nebyla. Na svátost povýšil manželství teprve Pán Ježíš v Novém Zákoně. Aby ukázal, jak je manželství důležité a posvátné, učinil svůj první zázrak na svatbě v Káně. Tím manželství také posvětil. Svátostnému sňatku se proto právem říká svatba. „Muži, milujte své manželky, jak i Kristus miloval Církev a vydal sebe samého v oběť za ni, aby ji posvětil“ (Efes. 5, 25—26). Pro katolické křesťany proto nestačí uzavřít manželství jen občanské, civilní, které ovšem musí předcházet. Církev žádá, aby věřící přijali od Církvě i svátost stavu manželského. Ti, kteří tuto svátost přijímají, mají být v milosti posvěcující. Kdyby tuto svátost přijímali v těžkém hříchu, dopustili by se tím svatokrádeže.

*

Vždy pamatuj: Manželství ustanovil sám Bůh již v ráji a Pán Ježíš je povýšil na svátost. Je tedy manželství něco svatého. Svatě proto smýšlej o manželství a jeho povinnostech! Jsou to povinnosti vážné, těžké a odpovědné. Pomáhej v těchto povinnostech rodičům aspoň tím, že za ně budeš se vroucně modlit a je ochotně poslouchat.

63. SVÁTOSTNÉ MANŽELSTVÍ JE NEROZLUČITELNÉ

198. Kterými slovy zapověděl Pán Ježíš rozlučku manželskou?

Rozlučku manželskou zapověděl Pán Ježíš slovy: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mat. 19, 6).

199. Co napsal apoštol svatý Pavel o rozvodu?

O rozvodu napsal apoštol svatý Pavel: „Manželům přikazuji nikoliv já, nýbrž Pán: Manželka ať se od svého muže neodlučuje! Odloučí-li se přece, ať zůstane neprovdaná, nebo ať se smíří se svým mužem! Také muž ať nepropouští svou manželku!“ (I. Kor. 7, 10—11).

Manželský rozvod. — Když světský úřad rozváže manželství a dovoluje sňatek nový, říká se tomu rozvod. Pokud jde o rozvázání občanského sňatku katolických křesťanů, uznává Církev tento rozvod. Katolický křesťan je však ve svém svědomí vázán nerozlučitelností svátostného manželství podle slov Pána Ježíše: „Každý,

kdo propustí svou manželku a bere si jinou, cizoloží, a kdo si bere propuštěnou od muže, cizoloží“ (Luk. 16, 18). Svátostné manželství může být před Bohem rozlučeno jen smrtí jednoho z manželů.

Církevní manželský rozvod. — Někdy se však stane, že mezi manžely je řádný společný život velmi těžký, ba skoro nemožný. V takovém případě může postižený z manželů požádat církevní úřad, aby mohli žít od sebe odděleně, aby byli rozvedeni. Tomu se říká „rozvod“. Rozvedení však zůstávají dále podle Církvě manžely. To znamená: Žádný z nich nesmí za života druhého vstoupit v nové svátostné manželství. Teprve tehdy by mohl vstoupit v nové svátostné manželství, až druhý z manželů zemře.

*

Ponevadž manželství je svazkem církevně nerozlučným, má si každý a každá dobře rozmyslit než se rozhodne vstoupit do stavu manželského. Nevstupuj v sňatek příliš záhy, neposlouží to ani tvému zdraví ani tvému štěstí. Oči příliš mladých lidí vidí jen růže, ale nevidí trnů. Když pak přijde rozčarování ve střízlivém denním životě, bývá již pozdě. Proto nespěchej, je to krok na celý život buď šťastný nebo nešťastný.

Až budeš musit i ty jednou se rozhodnout, nehleď jen na majetek a krásu, ale především na řádný křesťanský život toho, koho si chceš vzít. „Kdo se žení pro statek, ten přichází na zmatek, kdo pro krásu, ta trvá do času, kdo pro ctnost, ta trvá na věčnost.“

Před svým rozhodnutím nejen o tom mnoho přemýšlej, ale raď se také s rodiči a se zpovědníkem a dbej rady starších a zkušených lidí. Modlívej se o osvětlení k Duchu svatému a pros o pomoc Pannu Marii — Matku dobré rady.

64. PŘÍPRAVA NA ŠTASTNÉ MANŽELSTVÍ

200. V čem je příprava na šťastné manželství?

Příprava na šťastné manželství je v tom: 1. aby si oba dobře rozmyslili, hodí-li se k nerozlučnému svazku; 2. aby žili mravně čistě; 3. aby obnovili své vědomosti náboženské a hodně přijali svátost pokání a svátost oltářní.

201. Kdy je známost dovolena?

Známost je dovolena, když je pro manželství, čistá a veřejná.

Známost. — Jen ten bude šťasten ve stavu manželském, koho Bůh k tomu stavu určil. Do stavu manželského volá Bůh toho, komu dal k tomu náklonnost a schopnost. Kdo je ve věku, kdy může pomýšlet na manželství, má nejprve dobře poznat osobu, s kterou chce uzavřít sňatek manželský. Je to důležité, aby se mohli oba přesvědčit, zdali se k sobě hodí pro šťastný společný život manželský. Takoví mají právo mít spolu známost.

Známost je dovolena, když je pro manželství. To znamená, že mají právo spolu chodit nikoliv pouze pro zábavu, nýbrž proto, aby poznali, zda se hodí k šťastnému životu manželskému. Kdyby ještě nemohli myslet na brzký sňatek manželský, pak nemají právo spolu udržovat známost. Známost, v níž je předem vyloučena možnost manželství, je nedovolená a stává se hříšnou.

Známost má být čistá, to znamená, že oba mají si zachovat neporušenou mravní čistotu a chránit se všeho, co by bylo proti studu a mravní čistotě. Jen čistá známost může být dobrou přípravou na šťastné manželství. — Známost má být veřejná, to znamená, že o jejich známosti mají vědět rodiče a nemají se spolu scházet zcela o samotě nebo za tmy. Je-li známost takovým způsobem veřejná, pak snadněji zůstává také čistá.

Zasnoubení a svatba. — Když si vzájemně slíbí manželství, jsou spolu zasnoubeni a říká se jim snoubenci. Zasnoubení nemá být lehkomyšlné. Má k němu dojít teprve po zralé úvaze, po poradě s rodiči, po případě se zpovědníkem a po zbožné modlitbě. Kdo by zasnoubení lehkomyšlně zrušil, dopustil by se tím těžkého hříchu. Jen tehdy by směl zasnoubení zrušit, kdyby měl k tomu velmi vážné důvody. Avšak snoubenci mají teprve tehdy právo spolu žít jako manželé, až jsou k tomu oprávněni platným přijetím svatého manželství.

Když se rozhodli vstoupit spolu do stavu manželského, napřed domluví přijetí sňatku manželského jako občané na Místním národním výboru a jako katolíci domluví také přijetí svátosti stavu manželského u svého faráře. Zajdou k němu s dvěma svědky. Ten vyšetří, zdali nic nebrání zamýšlenému církevnímu požehnání sňatku a zdali tak činí dobrovolně. O tom sepíše protokol.

Mají si také zopakovat katechismus, aby obnovili své vědomosti náboženské. Potřebují to k tomu, aby nejen sami křesťansky žili, ale dovedli v tom duchu také vychovávat své děti. Před přijetím svátosti stavu manželského přistupují k sv. zpovědi a k sv. přijímání, aby byli v milosti posvěcující. Je velmi radno při té příležitosti vykonat zpověď životní. Je přáním Církve, aby svátost stavu manželského byla přijímána dopoledne ve spojení se mší svatou, neboť novomanželům se dává při této mši svaté zvláštní požehnání.

Kdo chce být knězem, přihlásí se do semináře, kde musí mnoho studovat, se modlit, cvičit v ctnostech, zvláště ve zbožnosti a mravní čistotě, přijímat svátosti, aby se co nejlépe připravil na kněžské povolání. Podobně kdo chce žít ve stavu manželském, má se učit svědomitě všemu, co bude potřebovat v manželství. Má se mnoho modlit, cvičit v ctnostech, zvláště ve zbožnosti, obětavosti, trpělivosti, mravní čistotě, má často přijímat svátosti, aby co nejlépe dovedl vykonávat povinnosti stavu manželského. Na svaté manželství jen svatě se připravovat!

65. MODLITBA

202. Co je modlitba?

Modlitba je zbožné a láskyplné pozdvižení mysli k Bohu.

203. Proč se modlíme?

Modlíme se proto, poněvadž jsme povinni modlitbou Boha ctít, Pán Ježíš modlitbu výslovně přikázal a bez modlitby nedosáhneme milosti Boží, abychom zbožně žili a svatě zemřeli.

Modlitba. — Modlit se můžeme buď vnitřně anebo vnitřně a zároveň zevně. Vnitřně se modlíme, když zbožně a s láskou myslíme na Boha. Krásný druh vnitřní modlitby je rozjímání. Rozjímáme, když zbožně a s láskou přemýšlíme o některé pravdě víry, na příklad o tom, jak je Bůh mocný, dobrý, milosrdný, jak se Pán Ježíš narodil, učil, činil zázraky, trpěl, zemřel, vstal z mrtvých,, vstoupil na nebesa, jak seslal Ducha svatého, jak přebývá mezi námi v nejvyšší svátosti oltářní, jak se za nás obětuje ve mši svaté. Při tom vzbuzujeme v sobě nejen zbožné city, ale zvláště dobrá předsevzetí, v čem se chceme zvláště polepšit.

Vnitřně a zevně se modlíme, když nejen zbožně a s láskou myslíme na Boha, ale zároveň při tom říkáme slova modlitby. Tato slova mohou být buď vlastní nebo naučená, z paměti nebo z knihy modlitební, potichu nebo hlasitě, soukromě nebo společně. Krásně se modlí, kdo zbožně zpívá. Rychle povznášejí k Bohu modlitby střelné. Jsou to modlitby, které jsou vyjádřeny pouze několika slovy, na příklad „Pane Ježíši, s tebou a pro tebe!“

Kdyby někdo říkal jen slova modlitby nebo zbožné písně, při tom by však na Boha nemyslel, modlil by se toliko zevně. Taková jen zevní modlitba by nebyla platná. O takové modlitbě by platila slova Písma svatého: „Tento lid ctí mě ústy, ale jejich srdce je daleko ode mne“ (Mat. 15, 8). — Zevně se jeví zbožnost smeknutím, rovným postojem, klečením, složením rukou, bitím v prsa. Co vyjadřují tyto zevní úkony? „Zdvihněte ruce i srdce k Hospodinu!“ (Pláč 3, 41).

Modlitební kniha. — Zbožný věřící dovede k Bohu mluvit samostatně vlastními slovy. Potřebuje však nových myšlenek, aby jimi rozničil a vyjádřil svou víru, důvěru, lásku k Bohu, svou oddanost a vděčnost. K tomu velmi napomáhá modlitební kniha. Ta brání zároveň roztržitosti a činí modlitbu pozornější. Také obsahuje vhodné poučení pro život náboženský. Proto bráváme vždycky modlitební knihu s sebou na služby Boží. Jako dar bývá modlitební kniha milou památkou. Chodíváš s ní do kostela?

Proč se modlíme? — Máme se modlit nejen proto, že potřebujeme Boží pomoci, ale především proto, abychom Boha ctili jako svého nejvyššího Pána, jemu děkovali a jej usmiřovali. — Proto řekl Pán Ježíš: „Je potřeba se vždycky modliti a neustávat“ (Luk. 18, 1). „Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno“ (Mat. 7, 7). „Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení“ (Mat. 26, 41). — Svatý Alfons napsal o modlitbě: „Svatí se stali svatými proto, že se modlili.“

*

Pán Ježíš se modlival každodenně, často dlouho do noci, ba i po celou noc. Oč více je potřeba modlitby každému z nás! Proto Církev povzbuzuje věřící denně k modlitbě zvoněním, příkladem i slovem. V každé mši svaté kněz vybízí opět a opět: „Oremus“! (Modleme se!). Modlitba nás spojuje s Bohem, posvěcuje nás a posiluje k dobrému, těší nás v soužení, pomáhá v nouzi a zjednává nám milost k setrvání v dobrém až do smrti.

66. MODLEME SE SPRÁVNĚ

204. Kdo se modlí správně?

Modlí se správně, kdo se modlí zbožně, pokorně, důvěrně, odevzdaně do vůle Boží a vytrvale.

205. Co řekl Pán Ježíš o vyslyšení správné modlitby?

O vyslyšení správné modlitby řekl Pán Ježíš: „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Budete-li o cokoliž prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám“ (Jan 16, 23).

206. Jak vyslyší Bůh správnou modlitbu?

Správnou modlitbu vyslyší Bůh tak, že nám udělí buď to, oč prosíme, anebo něco lepšího.

Kdo se modlí správně? — Správně se modlí, kdo se modlí zbožně. To znamená, že při modlitbě s velkou vírou, důvěrou a láskou myslí na Boha, a není dobrovolně roztržitý. Před modlitbou si po každé živě představ, ke komu chceš mluvit. — Pokorně se modlí, kdo uznává, že je před Bohem nepatrný, slabý a hříšný. Všechno stvořené je před Bohem jakoby nic a on je Stvořitel všeho. „Modlitba pokorného proráží nebesa“ (Sir. 35, 21). „Bůh se pyšným protíví, ale pokorným dává svou milost“ (I. Petr. 5, 5). Vzpomeň na modlitbu pyšného farizeje a pokorného celníka v chrámě. Celník se modlil: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“ (Luk. 18, 13).

Důvěrně se modlí, kdo s jistotou očekává, že ho Bůh vyslyší. S takovou důvěrou přistoupila nemocná žena k Pánu Ježíši, dotkla

se jeho roucha a byla uzdravena. Uzdravené řekl Pán Ježíš: „Buď dobré myslí, dceru, tvá víra tě uzdravila“ (Mat. 9, 22). Bůh ovšem nedá, co je zlé nebo spásé škodlivé. Kdo se však modlí se slabou důvěrou, o tom platí slova Písma svatého: „Kdo pochybuje, podobá se mořské vlně, která se větrem čerí a zmitá; jen ať se však takový člověk nedomnívá, že dostane něco od Pána...“ (Jak. 1, 7—8).

Odevzdaně do vůle Boží se modlí, kdo úplně ponechává Bohu, kdy a jak ho vyslyší. Vzorem je nám Pán Ježíš, když se modlil na hoře Olivetské: „Otče, chceš-li, odejmi tento kalich ode mne, avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň!“ (Luk. 22, 42). — Vytrvale se modlí, kdo neustává se modlit, třeba by nebyl hned od Boha vyslyšen. Slepý žebrák u Jericha prosil opět a opět: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Luk. 18, 38). Podobně i my máme svou modlitbu opakovat znovu a znovu. Pán Ježíš nás k tomu vybízí slovy: „Je potřeba vždycky se modliti a neustávat“ (Luk. 18, 1). „Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno!“ (Luk. 11, 9).

*

Modli se vždy s největší důvěrou! I tobě praví Pán Ježíš: „Což někdo z vás, když ho bude jeho syn prositi o chléb, podá mu kámen? Anebo bude-li ho prositi o rybu, což mu podá hada? Dovedete-li tedy vy, jsouce zlí, dávatí svým dětem dobré dary, oč spíše dá váš Otec nebeský dobré věci těm, kteří ho prosí“ (Mat. 7, 9—10).

67. KDY A ZAČ SE MÁME MODLIT

207. Kdy se máme zvláště modlit?

Máme se modlit zvláště ráno a večer, před jídlem a po jídle, před prací a po práci, když k modlitbě zvoní a v pokušení.

208. Zač máme se především modlit?

Především máme se modlit za to, co je ke cti a chvále Boží a k naší spáse. Pán Ježíš o tom řekl: „Hleďte nejprve království Boží a jeho spravedlnost, a toto všechno bude vám přidáno!“ (Mat. 6, 33).

Kdy se máme zvláště modlit? — Podle napomenutí Pána Ježíše „je zapotřebí vždycky se modliti a neustávat“ (Luk. 18, 1). Můžeme se vždycky modlit, když myslíme často a s láskou na Boha, i při práci, při odpočinku nebo při zábavě. Při tom můžeme si alespoň v duchu říkat krátké střeňé modlitby. Jsou však chvíle, kdy máme kromě toho ještě zvlášť se modlit.

Ráno můžeš se modlit v tomto pořadí: Otče náš, Zdrávas, Věřim, Desatero, Zdrávas Královno, Anděle Boží, Potom vzbudíš dobrý úmysl: „Cokoli dnes budu myslet a mluvit, cokoli činit a trpět, obětuji, Bože, ke cti a chvále Tvé. Také chci dnes získat všechny mně možné odpustky. Tobě chci já sloužit bez ustání, Ty mně k tomu dej své požehnání.“

Večer můžeš se modlit v tomto pořadí: Otče náš, Zdrávas, Věřim, Pod ochranu tvou, Anděle Boží, Desatero se zpytováním svědomí a vzbuzením dokonalé lítosti. K tomu přidáváme duchovní svaté přijímání s modlitbou za šťastnou smrt.

Můžeš se však modlit ráno a večer i jiné modlitby, a to vlastními slovy. Když jsi někdy již velmi unaven anebo máš někdy opravdu velmi málo času, pak můžeš modlitbu ranní a večerní zkrátit a vykonat ji několika vlastními slovy. Vždycky však ráno vzbud' dobrý úmysl a večer vykonaj zpytování svědomí s dokonalou lítostí. Den má 1440 minut. Není to mnoho, máš-li z tolika minut věnovat jen několik minut ranní a večerní modlitbě.

Před jídlem a po jídle sluší se Bohu poděkovat. Je proto bohumilý zvyk modlit se před jídlem a po jídle. — Podobně, když se zvoní k modlitbě, zvláště v poledne, večer, ve tři hodiny v pátek odpoledne a umíráčkem. — Také je správné modlit se před prací a po práci, neboť práce modlitbou posvěcená, je lehčí, úspěšnější a záslušnější. Bez Božího požehnání marné lidské namáhání. S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo.

Nejvíce máme se modlit v pokušení, před důležitým podnikem a když něco tíží (starost, zármutek, nemoc, neštěstí, nebezpečí, hodina smrti). Bůh toho neopustí, kdo se ho nespustí. „Kdo umí se náležitě modlit, umí také náležitě žít“ (svatý Augustin).

Kde máme se modlit? — Bůh je všude a nejbliže je v nás. Proto i my můžeme se modlit všude. Pán Ježíš rád se modlival o samotě. Tím dal nám příklad a také doporučil se modlit při zavřených dveřích (Mat. 6, 6). Proč? Také ovšem doporučil se modlit společně a dal pro modlitbu společnou zvláštní zaslíbení: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já mezi nimi“ (Mat. 18, 20).

*

Dokud dýcháš, žiješ. Dýcháním se okysličuje krev a tak se udržuje tvůj život. Máš nejen tělo, máš také duši. I duše musí dýchat. Dýcháním duše je modlitba. Když se modlíš, tvoje duše čerpá u Boha posilu, aby sis vždy zachoval milost posvěcující, přemáhal pokušení a konal dobré skutky. Dej si proto hodně záležet na dobré, zbožné modlitbě! Co nejčastěji používej modliteb střelných. Tak bude tvoje duše modlitbou stále dýchat a stále čerpat potřebnou posilu.

68. OTČE NÁŠ — ZDRÁVAS MARIA

209. Proč je Otče náš nejlepší modlitba?

Otče náš je nejlepší modlitba, protože pochází od Pána Ježíše a obsahuje krátce všechno, zač máme se modlit.

Prosby modlitby Páně. — Poněvadž modlitba „Otče náš“ je od Pána Ježíše, říkáme jí modlitba Páně. Skládá se z oslovení „Otče náš jenž jsi na nebesích“ a ze sedmi proseb. „Otče náš“ říkáme Bohu proto, že je náš nejlepší Otec, všechno dobré máme od něho a při svatém křtu nás přijal za své děti a dědice nebeské blaženosti. Můžeme jej prosit ještě s větší důvěrou, než děti prosí vlastního otce. Říkáme „Otče náš“ a nikoliv Otče „můj“, protože jsme před Bohem všichni jako bratři a sestry. Oč prosíme pro sebe, o to prosíme také pro lidi ostatní.

V prvních třech prosbách prosíme o věci božské. „Posvět' se jméno tvé.“ Jménu Božimu a Bohu samému patří úcta nejvyšší. Zde prosíme, aby ode všech byl poznán a náležitě uctíván. „Ne nám, Pane, ale jménu svému dej slávu“ (Žalm. 113, 1). — „Přijď království tvé.“ Království Boží na zemi je Církev, království Boží v duši je milost posvěcující a království Boží v nebi jsou svatí ve věčné blaženosti s Bohem. Zde prosíme, aby všichni lidé přišli do Církve, žili svatě a dostali se do nebe. — „Buď vůle tvá . . .“ Vůle Boží je to, co Bůh přikazuje nebo k naší spáse zařizuje. Zde prosíme o milost, abychom jeho přikázání poslouchali a s jeho řízením souhlasili tak oddaně, jako svatí v nebi.

Ve čtyřech posledních prosbách prosíme o věci lidské. „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ Chléb vezdejší neboli každodenní je pokrm a nápoj, a teplo a světlo. Chlebem duchovním je slovo Boží a svátost oltářní. „Odpusť nám naše viny . . .“ Naše viny jsou naše hříchy a naším vinníkem je, kdo nám ublížil. — „A neuvod' nás v pokušení.“ Celý náš život je stálá zkouška. Doléhají na nás pokušení od těla, od světa a od ďábla. Prosíme Boha, aby nás nenechal v pokušení klesnout. — „Ale zbav nás ode zlého. Amen.“ Zlo je hřích, bolest, hanba, zármutek. Největší zlo je hřích těžký a věčné zavržení. — Amen znamená: Staň se, oč prosíme.

Prosby pozdravení andělského. — Modlitbě „Zdrávas Maria“ říkáme pozdravení andělské, poněvadž začíná slovy, kterými pozdravil Pannu Marii anděl Gabriel při zvěstování. Svatá Alžběta ji potom uvítala slovy: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.“ Ostatní slova přidala Církev již za dávných časů.

„Zdrávas“ (latinsky Ave) znamená: Buď pozdravena! — „Mílosti plná“ znamená: Od svého prvního počátku byla Panna Maria

naplněna milostí posvěcující, neboť nebyla poskvrněna ani hříchem dědičným a uchránila se i každého hříchu osobního. — „Pán s tebou“ znamená: Bůh tě vedl a chránil od počátku života. — „Požehnaná ty mezi ženami“ znamená: Panna Maria je ze všech nejslavnější a chvály nejhodnější. — „A požehnaný plod života tvého, Ježíš.“ Tímto požehnaným plodem je její Syn, Pán Ježíš. — „Pros za nás hříšné . . .“ nám připomíná, abychom s velkou důvěrou Pannu Marii o všechno prosili, neboť její přímluva u Boha je nejmocnější.

Modlit se mohou jen andělé a lidé. Člověku dal Bůh rozum, aby jej mohl poznat, s láskou ho uznávat a velebit jako Pána světa i celého vesmíru a k němu se obracet ve všech potřebách jako k svému nejlepšímu nebeskému Otci. Považuj to proto za velké vyznamenání, že smíš spínat ruce k modlitbě. Modlitba je vzácný klíč, neboť jim můžeš si otevřít poklady největší — poklady Božích milostí. Nauč se dobře zvláště těm modlitbám, které najdeš na konci tohoto katechismu.

PLŇ ZÁKON BOŽÍ

69. PŘIROZENÝ A ZJEVENÝ ZÁKON BOŽÍ

210. Co je přirozený zákon Boží?

Přirozený zákon Boží je zákon, který Bůh vložil svědomím do duše každého člověka.

211. Co je zjevený zákon Boží?

Zjevený zákon Boží je zákon, který Bůh lidem výslovně oznámil neboli zjevil. Je to zvláště největší přikázání lásky a jeho vysvětlení v desateru Božích přikázání.

212. Které je největší přikázání lásky?

Největší přikázání lásky je: „Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a z celé mysli své!“ To je největší a první přikázání! Druhé pak je mu podobné: „Miluj bližního svého jako sebe samého!“ (Mat. 22, 37—39).

213. Proč nesmíme jednat proti svědomí?

Proti svědomí nesmíme jednat, protože svědomí nám hlásá vůli neboli zákon Boží. „Všechno, co není z přesvědčení (podle svědomí), je hřích.“ (Řím. 14, 23).

Přirozený zákon Boží. — K spáse nestačí jen v Boha věřit. Podle víry musíme také žít. Ovocné stromy nejsou jen k tomu, aby kvetly, ale aby přinášely ovoce. Podobně víra není k tomu, abychom jen věřili, ale abychom podle víry také žili. Víra je jako květ a život podle víry, zvláště skutky lásky k Bohu a k bližnímu, to má být ovoce květu víry. To znamená: Musíme plnit zákon Boží! „Neboť jako je tělo bez ducha mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá“ (Jak. 2, 26).

Bůh chce, aby každý byl spasen. Proto vložil svědomím svůj zákon do duše každého člověka. Není tedy od něho ani prominutí ani odvolání. I pohan je přirozenému zákonu podroben a bude také jednou podle něho od Boha souzen. Písmo svaté o tom praví: „Jádro zákona je vepsáno v jejich srdcích. A o tom spolu vydá svědectví jejich svědomí, tím totiž, že se jejich myšlenky budou vzájemně

obviňovati neb i obhajovati“ (Řím. 2, 15). — To je přirozený zákon Boží.

Zjevený zákon Boží. — Přirozený zákon Boží poznávají i pohané. Mnozí však nepoznávají tento zákon dosti jasně a zřetelně anebo nedbali toho zákona. Proto Bůh svůj zákon výslovně oznámil neboli zjevil, zvláště s hory Sinaj. To je zjevený zákon Boží neboli desatero Božích přikázání, které je vysvětlením největšího přikázání lásky.

Bůh dal desatero s hory Sinaj asi roku 1500. před Kristem. Mojžíš odevzdal desatero národu izraelskému na dvou kamenných deskách. I my jsme povinni zachovávat desatero, poněvadž vysvětluje přirozený zákon Boží s největším přikázáním lásky a Pán Ježíš výslovně poručil je zachovávat: „Chceš-li vejít do života (věčného), zachovávej přikázání“ (Mat. 19, 17). „Nepřišel jsem zákon zrušit, ale naplnit“ (Mat. 5, 17).

První tři přikázání Boží vysvětlují lásku k Bohu a další přikázání vysvětlují lásku k sobě a k bližnímu. Desatero dal nám Bůh nejen pro naši spásu věčnou, ale také i pro blaho pozemské a pro pořádek ve společnosti lidské. O kolik lépe by bylo na světě, kdybychom všichni svědomitě plnili zákon Boží!

Svědomí. — Přirozený i zjevený zákon Boží člověk poznává svým rozumem a potom ví: To dělat musím a to dělat nesmím. Tento soud našeho rozumu, zdali smím nebo nesmím něco učinit, promluvit, pomyslet, je naše svědomí. Svědomí je úsudek rozumu o mravní hodnotě našich myšlenek, žádostí slov a skutků.

Svědomí před skutkem se jmenuje svědomí předchozí a svědomí po skutku se jmenuje svědomí následné. Svědomí před skutkem pobízí nebo varuje. Po skutku buď chválí nebo vyčítá, blaží nebo mučí. „Čisté svědomí největší jmění, zlé svědomí nejhorší soudce.“

Jen svědomí před skutkem (předchozí) rozhoduje o tom, zdali jsme jednali dobře anebo snad zhřešili. Naše svědomí však musí být pravdivé a jisté. Nikdy nesmíme jednat proti pravdivému a jistému svědomí, protože takové svědomí nám hlásá vůli neboli zákon Boží. V tom smyslu praví Písmo svaté: „Všechno, co není z přesvědčení (to je podle svědomí) je hřích“ (Řím. 14, 23).

Někdo je málo poučen v náboženství, a to bez vlastní viny. Pak ani určitě neví, co dělat má a co dělat nemá, aby žil podle zákona Božího. Svědomí takového je bludné bez vlastní viny. Kdo takto bloudí bez vlastní viny, nemá za to hřích. Když někdo je málo poučen v náboženství vlastní vinou a bloudí ve svém jednání, pak má za to hřích. Svědomí takového je bludné vlastní vinou.

Někdo má svědomí otupené tím, že se často dopouští hříchů. Takový si z ničeho „nic nedělá“. O takovém říkáme, že je nesvědo-

mitý, že nemá svědomí. On ovšem svědomí nepozbyl, ale jen na čas otupil nebo uspal. Někdo uspává svoje svědomí i opojným nápojem. Svědomně si svědomí otupovat je hřích.

Někdo má svědomí opět úzkostlivé. Je to v tom případě, když vidí hřích i v tom, co hřichem není. Jak svědomí otupené, tak i svědomí úzkostlivé je nesprávné a proto se musí vychovávat tak, aby se stalo pravdivým a jistým.

Jedině lidé duševně choří a dědičně zatížení anebo někdy i lidé příliš rozčilení nenesou plnou odpovědnost. Člověk ovšem není odpovědný ani za to, co činí ve spánku, v horečce a vůbec, když bez vlastní viny neví, co dělá.

*

Za své činy jsi odpovědný, neboť zákon Boží, alespoň přirozený, zná každý člověk a tvoje vůle je svobodná. O tvém jednání nerozhoduje jakýsi slepý osud. Nejsi předurčen ani k dobrému ani ke zlému jednání. Na tvou vůli ovšem působí různé pohnutky, abys dělal to nebo ono, názory a příklady dobré i zlé, výstražky a pokušení. Rozhodnout se však můžeš, jak sám chceš. Ke zlému jsi sice nakloněn, ne však nucen. Jednáš podle vlastní vůle a jsi tedy za své činy odpověden.

Vychovávej proto své svědomí! Svědomí vychovááš, když se pilně vzděláváš v náboženství, svědomitě plníš zákon Boží, varuješ se hřichu, častěji a pravidelně se zpovídáš, každý večer zpytuješ svědomí a vzbuzuješ lítost nad svými hříchy s předsevzetím, že chceš se opravdu polepšit. Kdo se chrání i nejmenších hříchů a snaží se konat i malé povinnosti co nejlépe, o tom říkáme, že je svědomitý. Buď svědomitý i ty! Jen tak budeš moci plnit vždy a správně zákon Boží k svému věčnému i pozemskému blahu.

70. V JEDNOHO BOHA VĚŘITI BUDEŠ

(První přikázání Boží.)

214. Co Bůh poručí prvním přikázáním?

Prvním přikázáním Bůh poručí, abychom v něho věřili, doufali, jej milovali a jemu prokazovali nejvyšší úctu.

215. Co řekl Pán Ježíš o svaté víře?

O svaté víře řekl Pán Ježíš: „Kdo věří ve mne, má život věčný.“ (Jan 6, 47).

216. Proč věříme ve svaté pravdy?

Věříme ve svaté pravdy, protože je zjevil Bůh pravdomluvný a k věření je předkládá Církev neomylná.

217. Čím se máme ve svaté víře vzdělávat?

Ve svaté víře se máme vzdělávat náboženským poučováním od rodičů, v kostele, náboženskou výukou a náboženskou četbou.

Víra v Boha. — Slovo „věřím“ znamená: Uznávám za pravdu. Věřím v Boha znamená: Uznávám za pravdu všechno, co je od Boha. Ale pozor, v tom je obsaženo mnohem více. Není to jen uznávání Boha, jen nějaký náboženský cit anebo náboženské založení, které někdo má nebo nemá. Je to veliký dar, který Duch svatý vlil do duše s milostí posvěcující. Tato křesťanská víra je nadpřirozená, od Boha do duše vlitá schopnost, abychom ochotně a rádi uznávali za pravdu všechno, co Bůh zjevil a čemu učí Církev katolická. Za tento dar proto často děkujeme a o jeho zachování a rozmnožení prosíme. Proto častěji se modlíme vzbuzení víry.

*

Víra je pro věřícího člověka největší světlo a síla. Horlivě se proto ve víře vzdělávej a o její zachování modlívej.

71. JAK MÁME VĚŘIT VE SVATÉ PRAVDY

218. Jak máme věřit ve svaté pravdy?

Ve svaté pravdy máme věřit pevně, vytrvale, nebojácně a účinně.

219. Co napsal apoštol svatý Jakub o víře bez skutků?

Apoštol svatý Jakub napsal o víře bez skutků: „Jako jest tělo bez ducha mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá“ (Jak. 2, 26).

220. Co řekl Pán Ježíš o vyznání víry?

O vyznání víry řekl Pán Ježíš: „Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyzná i já před Otcem, jenž je v nebesích“ (Mat. 10, 32).

Jak máme věřit ve svaté pravdy? — Pevně věří, kdo nepochybuje. Panně Marii zjevil Bůh, že bude matkou Vykupitele a ona tomu uvěřila pevně. Podobně máme věřit i my ve všechny pravdy, které Bůh zjevil a kterým učí jeho Církev. „Vím, komu jsem uvěřil“ napsal apoštol svatý Pavel (II. Tim. 1, 12).

Věří vytrvale, kdo se nedá ničím odvrátit od svaté víry. „Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu“ (Jos. 24, 15).

Věří nebojácně, kdo i veřejně mluví a jedná podle svaté víry. Není jako trtina větrem se klátící. Hrdě se hlásí ke Kristu a k jeho Církvě. — Věří účinně, kdo víru osvědčuje dobrým životem. „Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž ten, kdo plní vůli Otce nebeského“ (Mat. 7, 21).

*

Říká se: „Kdo se za svůj jazyk stydí, hoden potupy všech lidí.“ Ještě více by to platilo o tom, kdo by se styděl za svou pravou, katolickou víru. Radostně se proto hlas k své pravé, katolické víře. Jak vyznáš svou víru, když

jdeš kolem kříže, obrazu nebo sochy Pána Ježíše, Panny Marie, svatých, kolem kaple, kostela, potkáš-li kněze, který nese nejsvětější svátost oltářní k nemocnému nebo v průvodě při náboženské slavnosti? Zmužilé vyznání víry zajišťuje Boží odplatu a budi úctu u každého čestného člověka.

72. HŘÍCHY PROTI VÍŘE

221. Co řekl Pán Ježíš o zapírání víry?

O zapírání víry řekl Pán Ježíš: „Kdo mne zapře před lidmi, toho zapru také já před Otcem, jenž je v nebesích“ (Mat. 10, 33).

222. Co řekl Pán Ježíš o nepravých prorocích?

O nepravých prorocích řekl Pán Ježíš: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Ti přicházejí k vám v ovčím rouše, ale v nitru jsou draví vlci“ (Mat. 7, 15).

223. Jak se máme chovat k jinověrcům?

K jinověrcům máme se chovat snášenlivě. „Bludy potírejte, bloudící milujte.“

Hříchy proti víře. — Proti víře se prohřešuje, kdo ji lehkomyšlně vydává v nebezpečí, kdo dobrovolně pochytuje o některé pravdě víry, kdo svou vinou v Boha nevěří, víru zapírá nebo od ní odpadá.

Když někoho obtěžují myšlenky proti víře, je to obyčejně pokušení a není to ještě hřích. V tom případě má se takový pomodlit aspoň krátké vzbuzení víry: „Pane Ježíši, pevně věřím všemu, co jsi zjevil a čemu učí Církev katolická. Posilni víru mou!“ Když něčemu z Božích pravd dobře nerozumíš, požádej kněze, aby ti to vysvětlil.

Kdo některé pravdě křesťanského náboženství tvrdošijně věří jinak, než jak učí Církev katolická, dopouští se bludařství neboli kacírství. Kdo odpadá od Církvě, dopouští se odpadlictví. Kdo svou vinou v Boha vůbec nevěří, je nevěrec neboli atheista. Tyto hříchy proti svaté víře jsou těžké. Bylo by hříchem proti víře být ve víře lhotejný. Člověk ve víře lhotejný říká: „Víra jako víra... víra není hlavní věc... každé náboženství je stejně dobré.“

K jinověrcům máme se chovat snášenlivě. Pro jejich víru jimi nepohrdáme, neposmíváme se jim a nepronásledujeme jich. Byl by to hřích proti lásce k bližnímu. Proto praví svatý Augustin: „Bludy potírejte, bloudící milujte!“ Kdo byl od malička vychován v nepravé víře a pokládá ji pevně za pravou, nemá za to hřích, dokud nepozná víry pravé.

Je však výslovně zapovězeno chodit na kázání a bohoslužby jinověrců, přijímat od nich svátosti a býti jim kmotry při náboženských úkonech.

*

Kdo má vzácný poklad, chrání jej pečlivě před každým nebezpečím. Podobně i ty opatruj co nejlépe své velké bohatství: Svatou katolickou víru! Pečlivě se v ní vzdělávej a vroucně se modli, aby sis ji vždy zachoval. „Boží je to dar“ (Efes. 2, 8).

73. DOUFEJ V BOHA

224. Co zvláště můžeme od Boha očekávat?

Zvláště můžeme od Boha očekávat odpuštění hříchů, všechny potřebné milosti a věčnou spásu.

225. Kdy můžeme od Boha očekávat i dobra pozemská?

I dobra pozemská můžeme od Boha očekávat, když přispívají k naší spásě.

Doufej v Boha. — Slovo „doufám“ znamená: Čekám od někoho, že mi pomůže. Doufám v Boha, znamená: Pevně očekávám, že mi Bůh dá všechny potřebné prostředky k tomu, abych byl na zemi šťastně živ a pak věčně spasen. Mohu to očekávat s důvěrou, protože Bůh to slíbil. On chce, aby všichni lidé byli spaseni (I. Tim. 2, 4). Kdo takto v Boha doufá, má křesťanskou naději. Je to veliký dar, který nám Bůh vlil do duše s milostí posvěcující při svatém křtu.

Křesťanská naděje je nadpřirozená, od Boha do duše vlitá schopnost, kterou pevně, s jistotou a s hlubokým vnitřním přesvědčením očekáváme všechno, co nám Bůh slíbil pro zásluhy Ježíše Krista. Za tento dar vděčně děkujeme a o jeho zachování i upevnění prosíme. Proto častěji se modlíme vzbuzení naděje.

Kdo se prohřešuje proti naději? — Proti naději se prohřešuje, kdo spoléhá jen na lidské síly a o Boží pomoc neprosí. Kdo se spoléhá povážlivě a říká: Bůh je milosrdný, nemusím se o nic starat, nemusím se bát jeho trestů, polepším se až později. Kdo v Boha nedůvěřuje a si zoufá: Bůh mi nemůže odpustit, anebo nechce mi pomoci.

*

V životě přijdou na tebe někdy chvíle, kdy se ti bude zdát, že jsi sám a sám, zcela opuštěn. I kdyby tě opustili všichni, Bůh tě neopustí nikdy! „Proč jsi zarmoucena duše moje, a proč se znepokojuješ? Doufej v Boha“ (Žalm 41, 6). Člověče přičiň se a Bůh ti požehná. Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší.

74. MILUJ BOHA

226. Proč máme Boha milovat?

Boha máme milovat, protože si zaslouží lásky pro svou nekonečnou dokonalost a je náš Otec nebeský, od něhož máme všechno dobré.

227. Kdo miluje Boha nade všechno?

Boha miluje nade všechno, kdo je ochoten raději všeho se vzdát, než těžkým hříchem ztratit jeho lásku.

Miluj Boha. — Slovo „miluji“ znamená: Mám zalíbení v tom, koho mám rád a proto chci jemu jen dobro. Slovo miluji Boha, znamená: Mám zalíbení v Bohu, proto chci jeho čest a slávu a pro něho miluji sebe i všechny ostatní lidi jako děti Boží.

Láska k Bohu je velký dar, který nám Bůh vlil do duše s milostí posvěcující při svatém křtu. To je křesťanská láska k Bohu. Křesťanská láska k Bohu je nadpřirozená, od Boha do duše vlitá schopnost, abychom jej milovali nade všechno, sebe pak a bližního milovali z lásky k Bohu. Křesťanská láska k Bohu je ctnost největší. Za tento dar vděčně děkujeme a o jeho zachování i rozmnožení prosíme. Proto častěji se modlíme vzbuzení lásky k Bohu.

O lásce k Bohu napsal apoštol svatý Pavel: „Kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl... Nyní však trvají víra, naděje, láska, tyto tři, ale největší z nich je láska“ (I. Kor. 13, 2; 13, 13). Kdo miluje Boha proto, že Bůh je nejvyšší dobrý, dokonalý a lásky nejhodnější, má lásku dokonalou. Kdo miluje Boha jen pro dobro, které od něho má, nebo očekává, má lásku nedokonalou.

Miluj Boha nade všechno! — Kdo miluje Boha nade všechno, váží si Boha víc než všeho na světě a je hotov raději všeho se vzdát, než těžkým hříchem ztratit jeho lásku. Pán Ježíš řekl: „Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden“ (Mat. 10, 37).

Kdo se prohřešuje proti lásce k Bohu? — Proti lásce k Bohu se prohřešuje, kdo je k Bohu lhostejný, kdo o Boha a Boží záležitosti nestojí a kdo jeho přikázání lehkomyšlně přestupuje.

*

Čím nejlépe ukážeš, že Boha opravdu miluješ? Tím, že věrně budeš vždy zachovávat všechna přikázání Boží i církevní. Pán Ježíš ti praví: „Kdo má přikazy mé a je zachovávat, ten mě miluje“ (Jan 14, 21). Ukazuj proto Bohu činem, jak ho miluješ! „Dítky, nemilujte slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a vpravdě“ (I. Jan 3, 18).

75. BOHU PATŘÍ ÚCTA NEJVYŠŠÍ

223. Proč jsme povinni Boha uctívat?

Jsme povinni Boha uctívat, protože je náš Stvořitel, nejlepší Otec a nejvyšší Pán.

229. Kdo se zvláště prohřešuje proti úctě Boží?

Proti úctě Boží se zvláště prohřešuje, kdo zanedbává modlitbu, kdo proti Bohu reptá a kdo se dopouští pověry, svatokrádeže nebo modlářství.

Jen Bohu patří úcta nejvyšší. — Jen Bohu se klaníme. To znamená: Boha uznáváme za nejvyššího Pána, prokazujeme mu nejvyšší úctu a podrobujeme se jeho svaté vůli. Úctu Bohu prokazujeme zvláště vnitřní modlitbou. Poněvadž mu náležíme s duší i s tělem, jsme povinni ctít ho i zevně zbožnými úkony, na příklad pokleknutím. „Pojďte, klaňme se, klekněme před Pánem, svým tvůrcem!“ (Žalm 94, 6). Nejvíce se projevuje úcta k Bohu obětmi. Čím je obětní dar dokonalejší, tím je oběť cennější. Která je oběť Nového Zákona? — Vnitřně, zevně i obětmi máme ctít Boha nejen soukromě a jednotlivě, nýbrž i veřejně a společně. Proto byly společné služby Boží předepsány už ve Starém Zákoně.

Kdo se zvláště prohřešuje proti úctě Boží? — Kdo zanedbává modlitbu. — Modlitbu hříšně zanedbává, kdo je při modlitbě vědomě a dobrovolně roztržitý, kdo se nemodlí v těžkém pokušení a kdo z netečnosti k Bohu často se nemodlivá ráno a večer.

Kdo proti Bohu reptá. — Proti Bohu reptá (promlouvá), kdo Boha posuzuje, kdo proti Bohu a Božimu pořádku na světě mluví neuctivě, a s tím, co Bůh nařídil nebo zařídil, není spokojen.

Kdo se dopouští pověry. — Pověry se dopouští, kdo na příklad věří, že jisté dni anebo číslce jsou nešťastné a podle toho se také zařizuje. Kdo věří, že bude šťasten, zdrav a nezranitelný, dokud má u sebe určité věci, kdo věří, co mu kdo hádal z ruky, karet nebo hvězd. Ani snům se nemá věřit, nejsou-li to sny napomínající člověka, aby konal pokání anebo vykonal skutek bohumilý.

Je zvlášť nebezpečný hřích, když se někdo pokouší vyvolat duchy (ducharství neboli spiritismus), aby zjevil skryté věci nebo způsobil něco zázrakům podobného. Z dopuštění Božího by se to mohlo stát s pomocí zlého ducha, jenž může preludem anebo skutečně všelico způsobit, co převyšuje lidské síly. Většinou však vznikají úkazy spiritistické podvodem pořadatelů a lehkověrností nebo sebeklamem účastníků. Mnoho také se dá vysvětlit sugescí nebo i hypnosou, to

je takovým ovlivněním obrazotvornosti přítomných osob, že jsou vnuceny jejich mysli určité představy nebo jejich vůli určité úkony. Návštěva spiritistických schůzek (sedánek neboli seancí) působí často těžké poruchy duševní a podrývá svatou víru. Proto Církev přísně zapovídá věřícím se jich účastnit.

Kdo se dopouští svatokrádeže. — Svatokrádeže se dopouští, kdo zneuctívá osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené a kdo nehodně přijímá některou svátost. Z úcty k Bohu máme zacházet uctivě se vším, co je zasvěceno úctě a službě Boží. Jsou to zvláště: Posvěcené osoby (kněží a osoby řeholní), posvěcená místa (kostel, hřbitov), posvěcené věci (bohoslužebné předměty, obrazy, sochy, růženec, medajlka, posvátné pomníky, zvony, varhany). Které posvátné pomníky znáš v nejbližším okolí? — Co je na nich napsáno? — Čím ukazuješ před nimi úctu?

Písmo svaté napomíná: „Nedotýkejte se mých posvěcených a mým prorokům neublížujte!“ (I. Par. 16, 22). Hrubě a surově jedná, kdo ruší svévolně služby Boží. Svědčilo by o velké mravní zpustlosti, kdyby někdo zlomyslně poškodil anebo jinak zneuctil místa nebo věci Bohu zasvěcené. Když se toho hříchu dopustil babylonský král Baltazar, ukázal se na stěně „prst Boží“ (Dan. 5, 5).

Kdo se dopouští modlářství. — Jsou lidé, kteří uctívají stvořené věci jako bytost nejvyšší, jako Boha. Tak se pohané klanějí slunci, hvězdám, ba i zvířatům. To je modlářství. Modlářům se podobají ti, kteří více než Boha hledí si majetku.

Ve Starém Zákoně zakázal Bůh zhotovovat posvátné sochy a malovat posvátné obrazy. Bylo to zakázáno proto, poněvadž ve Starém Zákoně bylo veliké nebezpečí, že by židé po způsobu pohanů vzdávali sochám božskou úctu. Proto sochy a obrazy byly zakázány. Byl to zákaz týkající se starozákonních obřadů. V Novém Zákoně obřadní předpisy spolu se starozákonními obětmi Kristem byly zrušeny. Proto i tento zákaz zhotovovat obrazy a sochy přestal, poněvadž nebezpečí takového modlářství přestalo. Neklaníme se sochám a obrazům, nýbrž jedině Bohu. — Jeho dobrotu a moc oslavujeme v osobách a činech světců, jež nám sochy a obrazy živě připomínají.

*

Víra v Boha je světlo, jež nám ukazuje cestu, kterou máme jít, abychom nezbloudili a tak dosáhli svého štěstí pozemského i věčného. Víra v Boha je síla, která nám pomáhá na této cestě vytrvat a zdolávat všechny překážky. Bůh je tak mocný, že může všechno a je tak dobrý, že nám chce to nejlepší. Bez víry v Boha křesťan nemůže být trvale šťasten, poněvadž mu chybí to nejpotřebnější. Zachovej si vždy pravou, čistou víru, bez příměsků pověr a zachováš si v duši vždy světlo a sílu.

76. NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO

(Druhé přikázání Boží.)

230. Co Bůh zapovídá druhým přikázáním?

Druhým přikázáním Bůh zapovídá hříchy proti svému jménu.

231. Kdo se prohřešuje proti jménu Božímu?

Proti jménu Božímu se prohřešuje, kdo je vyslovuje lehkovážně nebo ve hněvu, kdo neuctivě mluví o Bohu, o svatých osobách anebo věcech a kdo se Bohu rouhá.

Jméno Boží. — „Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů, plna je všechna země slávy jeho“ (Iz. 6, 3). Ano, veliký, vznešený a svatý je Bůh a svaté jméno jeho. Z úcty píšeme slovo Bůh s velkým B a užíváme toho jména jen když se modlíme, anebo když vážně o Bohu mluvíme. Stejně užíváme i jména Ježíš a Kristus. Podobně je úcty hodno jméno Matky Boží Panny Marie, svatého Josefa i ostatních svatých. Nikdy nevoláme bez potřeby a lehkovážně: „Ježíš, Maria, Josef“. Jména Panny Marie a svatého Josefa nejsou sice jména Boží, ale jsou to jména osob svatých, která se také nemají lehkovážně vyslovovat

Je však pěkný zvyk říkat: „Pán Bůh zaplať.“ — „Pán Bůh požehnej.“ — „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ „S Pánem Bohem.“ — „Bůh tě opatruj.“ — „Bůh vás potěš.“ — „Pomáhej Pán Bůh.“ — „Dá-li Pán Bůh.“ „Chvála Bohu.“ — „Zdař Bůh.“ Zbožné a důvěrné vyslovení jména Božího a svatých je nejkratší modlitba.

Mluvíme uctivě nejen o Bohu a svatých, ale také o všem, co je posvátné: Jsou to posvátné obřady, svátosti, pravdy víry, Písmo svaté a jiné. V kostele při bohoslužbách slyšíme slovo „sakramentum“, to znamená svátost anebo slovo „krucifix“, to znamená „ukřižovaný“. Jsou to slova posvátná, proto se nemají vyslovovat lehkovážně. Při pohledu na Ukřižovaného svatý František plakával a katolík by mohl užívat slova „Ukřižovaný“ v hněvu nebo pro zábavu? — Když někdo vyslovuje jméno Boží nebo svatých v hněvu a při tom ještě přeje jinému něco zlého, dopouští se proklínání neboli klení.

Rouhání. — Bohu se rouhá, kdo mluví nebo píše posměšně o Bohu, o světcích anebo posvátných věcech. Také se rouhá, kdo potupně napodobuje posvátné obřady anebo se potupně chová k posvátným věcem. Rouhání je velmi těžký hřích. Ve Starém Zákoně se rouhání trestávalo smrtí (III. Mojž. 24, 16). Podnes se stává, že Bůh tento hřích někdy i náhle trestá. „Nemylte se, Bůh se nenechá posmívati“ (Gal. 6, 7).

Když uslyšíš někoho vyslovovat jméno Boží nadarmo, napomeň ho, pokud je to možné a vhodné. Po každé však odpros Pána Boha za tuto urážku tichou modlitbou: „Budiž jména Páně pochválena.“ (Odpustky 500 dní.)

77. PŘÍSAHA A SLIB

232. Co znamená slovo „přisahám“?

Slovo „přisahám“ znamená: Beru Boha za svědka, že mluvím pravdu, nebo že chci splnit, co slibuji.

233. Kdo přísahá hříšně?

Přisahá hříšně, kdo přísahá lehkovážně, kdo přísahá křivě anebo že učiní něco nedovoleného.

234. Co znamenají slova „slibuji Bohu“?

Slova „slibuji Bohu“ znamenají: Zavazuji se pod hříchem, že vykonám něco Bohu milého, k čemu nejsem jinak povinen.

Přísaha. — Přísaha se vykonává různým způsobem, na příklad: „Bůh je můj svědek“ (Řím. 1, 9). „Jak je Bůh nade mnou...“ Slavnostně se přísahá před křížem u soudu. Před oltářem při odдавkách se přísahá slovy: „K tomu mi dopomáhej Pán Bůh na přímluvu Matky Boží a všech svatých. Amen.“ Také Pán Ježíš přísahal. (Mat. 26, 63—64). Slovy: „Pravím vám, abyste nepřisahali“ (Mat. 5, 34) nezapověděl Pán Ježíš přísahu vůbec, nýbrž mínil: Buďte tak pravdomluvní, aby vám mohl každý na slovo věřit, aby přísahy nebylo třeba.

Hříšná přísaha. — Přisahá lehkovážně a proto hříšně, kdo přísahá ve věcech malicherných, nebo kdo přísahá a neví, co bude na něm požadováno. — Přisahá křivě a proto hříšně, kdo přísahou stvrzuje lživou výpověď. Křivá přísaha je velmi těžký hřích, poněvadž Bůh je nejvyšší pravdomluvný a takovou přísahou se volá za svědka lži.

O křivé přísaze praví Bůh: „Do domu člověka, jenž přísahá křivě, přijde kletba a usadí se v domě jeho a stráví jej s dřevem i s kamením“ (Zach. 5, 4). A staré přísloví praví: „Kdo křivě přísahá, toho Bůh do roka a do dne na soud volá.“ U našich předků se křivá přísaha trestávala smrtí. Kdo přísahal, že učiní něco nedovoleného, nesmí to učinit, poněvadž to byl závazek nedovolený, hříšný a jeho splněním by se dopustil ještě dalšího hříchu.

Posvátný slib. — Někdo ve chvíli horlivosti si umíní, že vykoná

něco bohumilého. Jestliže se k tomu nezavázal pod hříchem, nebyl to slib, ale předsevzetí. Kdyby se však k tomu zavázal pod hříchem, byl by to slib.

Posvátný slib zavazuje jako smlouva. Neváže slib vynucený, nebo za druhého učiněný. Děti nejsou vázány sliby rodičů, ani potomci sliby předků. Ale slib dobrovolný a platný zavazuje přísně. Žádá to povinná úcta k Bohu. „Cokoli jsi slíbil, plň, neboť mnohem lépe je neslibovat, než po slibu, co připověděno, nesplnit“ (Kaz. 5, 3—4). Proto nežli něco Bohu slíbíš, dobře si rozmysli, zdali to také budeš moci splnit. Když chceš učinit slib ve věci důležitější, porad' se o tom nejprve se zpovědníkem. I v tom případě se obrať na svého zpovědníka, když jsi něco slíbil a potom je ti velmi nesnadné ten slib splnit.

Kdo naprosto nemůže slibu splnit, je bez hříchu. Biskup může z důležitých příčin posvátný slib prominout anebo změnit v lehčí. Prominutí některých důležitých slibů je vyhrazeno Svatému otcí.

*

Dobrovolně a s rozvahou se zavázat k něčemu bohumilému je velmi chválné a záslužné. Avšak: „Plň své sliby!“ (Nah. 1, 15). Dobrovolný slib je spravedlivý dluh. Kdo by zrušil o své újmě posvátný slib anebo lehkomyšlně mu nedostal úplně, dopustil by se hříchu proti druhému příkázání Božimu. Proto dobře rozvaž, než něco slíbíš a když jsi slíbil, také svůj slib splň s radostí! Je to k větší Boží oslavě a také k tvé větší zásluze.

78. POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL

235. Co Bůh poroučí třetím příkázáním?

Třetím příkázáním Bůh poroučí, abychom v den sváteční byli na mši svaté a nekonali nepotřebné všední práce.

236. Kdo je povinen být v den sváteční na mši svaté?

Být v den sváteční na mši svaté je povinen každý katolický křesťan po sedmém roce svého věku.

237. Co je v den sváteční žádoucí mimo mši svatou?

Mimo mši svatou je v den sváteční žádoucí, abychom slyšeli kázání a přijali svátosti, abychom šli na služby Boží též odpoledne a konali milosrdné skutky.

Den sváteční. — Již ve Starém zákoně byl jeden den zasvěcen Bohu. Byla to sobota. V Novém Zákoně je to již od dob apoštolských neděle, protože v neděli vstal Pán Ježíš z mrtvých a v neděli seslal Ducha svatého.

Stejně jako neděli světíme i zasvěcené svátky. To nám nařizuje první příkázání církevní. Zasvěcené svátky Páně jsou: Narození Páně (25. prosince), Obřezání Páně (Nový rok 1. ledna), Zjevení Páně neboli svatých Tří králů (6. ledna), Hod Boží velikonoční, Nanebevstoupení Páně, Hod Boží svatodušní a Božího Těla.

Zasvěcené svátky Panny Marie jsou svátky jejího Neposkvrněného početí (8. prosince) a Nanebevzetí (15. srpna). — Zasvěcené svátky svatých jsou svátky apoštolů Petra a Pavla (29. června) a Všech svatých (1. listopadu). — V Čechách je zasvěceným svátkem den svatého Václava (28. září) a na Moravě den svatého Cyrila a Metoděje (5. července). — Dni státně památné ustanovil světský zákon a také předepsal, jak se mají zachovávat.

Mše svatá v den sváteční. — Druhé příkázání církevní poroučí: „Buď v neděle a zasvěcené svátky zbožně na celé mši svaté.“ Být zbožně na mši svaté znamená: Být na mši svaté z úcty k Bohu, chovat se při ní uctivě a sledovat pozorně, co se na oltáři koná. — Mši svatou třeba slyšet tam, kde se koná. — Uctivě se chová, kdo je přítomen ve slušném oděvu, slušně stojí, klečí nebo sedí, neplivá na zem, neohlíží se ani nesměje a zbytečně nemluví. — Pozorně máme sledovat zvláště hlavní části mše svaté. Nejlépe, když se při mši svaté modlíme příslušné modlitby podle knížky ke mši svaté (mešní knížka, misál) anebo zbožně zpíváme píseň ke mši svaté.

Kdo se prohřešuje proti sváteční mši svaté? — Proti sváteční mši svaté se prohřešuje, kdo ji zanedbá úplně anebo z části, kdo se při ní chová neuctivě a kdo je při ní dobrovolně roztržtý. Kdo by zanedbal celou mši svatou nebo hlavní její část, měl by těžký hřích. Které jsou hlavní části mše svaté? — Snadno vede k zanedbání povinné mše svaté nemírná zábava v předvečer svátečního dne. Kdo pozdě chodí sám sobě škodí a druhé vyrušuje z pobožnosti.

Pro neúčast na mši svaté je omluven, kdo je nemocen anebo kdo by utrpěl značnou škodu na zdraví nebo na majetku, kdo má daleko, zvláště při špatném počasí, kdo je neodkladně zaměstnán, aniž může být vystřídán (opatruje malé děti nebo nemocného, nutně obstarává domácnost anebo pomáhá při neštěstí). V takové nemožnosti je dobře pomodlit se doma pobožnost ke mši svaté.

Při neodkladných cestách, slavnostech nebo turistice zařadíme vždy do denního pořadu v neděli mši svatou, třeba hned ráno ještě před odjezdem nebo na jiném místě, kam zavčas dojedeme, je-li to možno.

Sváteční klid. — Bůh je náš nejlepší otec. Chce, aby si každý člověk čas od času odpočinul a nevyčerpal předčasně své životní

síly. Zároveň chce, aby každý měl dosti času pečovat o spásu své duše. Proto přikázal v den sváteční odpočinout od nepotřebné všední práce. (V. Mojž. 5, 13—14). Sváteční klid je důležitý také pro utužování rodinného a společenského soužití. Sváteční klid má trvat celý den, od půlnoci do půlnoci.

S církevním povolením anebo z nutné potřeby se smí v den sváteční konat všední práce. Nutné potřeba je na příklad: Sklidit úrodu za trvalé nepohody, pomáhat při neštěstí a konat práce, které nelze přerušit bez značné škody.

Jaký tvůj den nedělní, takový den poslední. Jaká neděle, taková poslední chvíle. Svatá neděle, svatá smrt, nesvatá neděle, nešťastná smrt. Neděle beze mše svaté — celý týden bez Božího požehnání. Svět proto vždy svědomitě neděle a zasvěcené svátky. Ani jedna neděle beze mše svaté.

Pamatuji, že všechny tvé modlitby bez mše svaté nemají nikdy takovou cenu, jako když se zbožně účastníš oběti mše svaté. Proč? Při mši svaté Pán Ježíš spojuje tvé modlitby se svou obětí, a proto právě při mši svaté můžeš nejvíce Boha chválit, jemu děkovat, jej usmířovat a všechno potřebné si od něho vyprošovat.

79. CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU

(Čtvrté přikázání Boží.)

233. Co Bůh poroučí čtvrtým přikázáním?

Čtvrtým přikázáním Bůh poroučí, aby děti své rodiče ctily, milovaly a poslouchaly.

239. Co praví Písmo svaté o dětech nedobrych?

O dětech nedobrych praví Písmo svaté: „Zlořečen, kdo nectí otce svého nebo matky“ (V. Mojž. 27, 16).

Povinnosti dětí k rodičům. — Dobré dítě prokazuje svou úctu rodičům tím, že je pozdravuje a prosí, děkuje jim a blahopřeje k jmeninám, k narozeninám, k svátkům, a mluví o nich uctivě. Rodičům náleží úcta, i když snad někdy chybují. — Svou lásku ukazuje dobré dítě rodičům tím, že je nermoutí a nehněvá, pomáhá jim v práci a nedostatku, v nemoci a ve stáří, odvádí jim povinné dávky s radostnou vděčností a pamatuje na ně i po smrti modlitbou a mši svatou. „Synu, zastaň se ve stáří otce svého a nezarmuť ho po celý život jeho. Zeslábně-li na rozumu, měl slitování a nepohrdej jím. A nezapomínej na bolest matky své!“ (Sir. 3, 14—15 a 7, 29).

Svou poslušnost ukazuje dobře vychované dítě tím, že poslouchá rodiče na první rozkaz s jasnou tváří a bez odmluv. Tak byl poddán

Pán Ježíš jako chlapec v Nazaretě své matce a svému pěstounu. Otce nebeského byl poslušen až na smrt kříže. Poslušnost — první ctnost! Děti dospělé a již samostatné jsou povinny dbát aspoň rad, napomenutí a výstrah rodičů. Ctít je a milovat jsou povinny až do smrti. Zvláště mají věrně splnit jejich poslední vůli. Dobrým dětem slíbil Bůh svou ochranu a požehnání.

Proti rodičům se prohřešuje, kdo se za ně nemodlí a v potřebách jim nepomáhá, kdo jejich rozkazů, napomenutí a výstrah nedbá, kdo se na ně hněvá, hrubě se k nim chová, o nich zle mluví a za ně se stydí.

Požehnání rodičů. — Když žehná otec nebo matka dětem z plna srdce, je to účinná modlitba o Boží požehnání. Proto se říká: „Požehnání rodičů ve vodě neutone, v ohni neshoří . . . Modlitba matčina z mořského dna vynímá.“ A Písmo svaté praví: „Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy“ (Sir. 3, 11).

Není přítelíčka nad tatíčka. Na slunci teplo, při matce blaho. Když zemře tatíček, odejde chlebiček, když zemře maminka, odejde láska. Miluj své rodiče, měj je rád, dřív než se naděješ, u hrobu jejich budeš stát. Pamatuji zvláště v den jejich jmenin, narozenin, na Štědrý večer. Věnuj jim nejen blahopřání s dárkem, ale také duchovní kytici: Modlitby, mše svaté se svatým přijímáním, osobní oběti a dobré skutky.

80. POSLOUCHEJ STÁTNÍ ÚŘADY

240. Co napsal apoštol svatý Petr o státních úřadech?

O státních úřadech napsal apoštol svatý Petr: „Poddání buďte pro Boha každému lidskému zřízení“ (I. Petr 2, 14).

241. Kdy nesmíme poslouchat rodičů nebo představených?

Rodičů nebo představených nesmíme poslouchat, když nařizují nebo dovolují něco proti zákonu Božímu. „Poslouchati sluší více Boha než lidí“ (Sk. ap. 5, 25).

Státní úřady. — Bůh, neviditelný Pán světa a celého vesmíru, vládne všem lidem. Viditelně nechává vládnout místo sebe jiné. V rodině se dává zastupovat otcem a matkou. Ve státě se nechává zastupovat vládou a státními úřady. Proto napsal apoštol svatý Petr: „Poddání buďte pro Boha každému lidskému zřízení.“ A apoštol svatý Pavel píše o představitelích státní moci: „Každý ať je poddán nadřízeným vrchnostem, neboť není vrchnosti, leda od Boha; a ty, které jsou, od Boha jsou zřízeny. Proto kdo se vzpírá vrchnosti, zřízení Božímu se vzpírá . . . Dávejte tedy všem, čím jste

povinni: Komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu úctu, tomu úctu; komu čest, tomu čest“ (Řím. 13, 1—7).

Církev nepředpisuje určité zřízení neboli formu státní. „Národy mají volnost ustanovit si takovou formu státní, jaká nejlépe odpovídá jejich osobitým vlastnostem, jejich zděděným zvyklostem a potřebám časovým“ (Lev XIII. v okružním listě Diuturnum z 29. června 1881).

Povinnosti ke státu. — Občané jsou povinni svému státu platit daně, konat vojenskou povinnost a volit dobré poslance. „Dávejte co je císařovo císaři a co je Božího Bohu“, řekl sám Pán Ježíš (Luk. 20, 25). Hřeší tedy, kdo státu odpírá spravedlivé dávky a povinné služby.

Zákonnému presidentu a jeho vládě jsme povinni zachovávat úctu, věrnost a poslušnost ve věcech státních. „Boha se bojte, krále ctěte“ (I. Petr 2, 17). Představitel státu je chráněn i zákonem světským. Věrnost ukládá abychom byli vládě ve věcech státních oddáni, abychom plnili služební sliby a úřední povinnosti. Hříchem proti věrnosti je zrada, vzpoura a zpronevěra.

Za představitele států se Církev slavnostně modlí na Velký pátek a často v církevních hodinkách. Vyzýval k tomu již apoštol svatý Pavel: „Předem tedy (tě) napomínám, aby se konaly prosby a modlitby, prosebné a děkovné za všechny lidi, za krále i za všechny vrchnosti, abychom vedli ve vši zbožnosti a počestnosti život tichý a pokojný“ (I. Tim. 2, 1—2). — (O povinnostech k Církvi a k představeným církevním je v článcích o Církvi a o církevních příkazích.)

*

Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti to nebylo dáno shůry“ řekl Pán Ježíš Pilátovi (Jan 19, 11). Tedy podle slov samého Pána Ježíše mají představení svou moc od Boha. Podle toho musíme také o nich smýšlet k nim se chovat a podle toho jednat. Správní katoličtí křesťané proto vždy byli, jsou a budou nejlepší oporou státu.

81. MILUJ BLIŽNÍHO SVÉHO

242. Kdo je náš bližní?

Náš bližní je každý člověk, přítel i nepřítel.

243. Kterými slovy Pán Ježíš zvláště vybízí k lásce k bližnímu?

Pán Ježíš vybízí k lásce k bližnímu zvláště těmito slovy: „Příkazání nové vám dávám, abyste se navzájem milovali, jako já jsem miloval vás“ (Jan 13, 34).

Láska k bližnímu. — Bůh nemusel přikazovat, aby člověk miloval sám sebe, poněvadž každý má sebe rád. Přikazuje lásku k bližnímu, poněvadž této lásky dosti často není. Lásku k bližnímu přikázal Bůh již ve Starém Zákoně. V Novém Zákoně se stává přikázání lásky novým přikázáním v tom smyslu, že vzorem této lásky má nám být sám Pán Ježíš, který za nás obětoval i svůj život.

Kromě toho máme pamatovat na to, že všichni lidé jsme jako jedna velká rodina, neboť máme jednoho praotce Adama a jednu pramáti Evu, takže jsme mezi sebou jako bratři a sestry. Za nás všechny zemřel Pán Ježíš na kříži a všechny nás povolal k věčné spáse.

Láska k národu a souvěrcům. — Jsme povinni milovat všechny lidi bez rozdílu rasy a národnosti. Smíme však a také máme více milovat ty, kteří jsou nám bližší rodem nebo vírou, dobrodiním nebo přátelstvím. Rodem jsou nám bližší zvláště rodiče a sourozenci, příbuzní a členové vlastního národa. O lásce k těm, kteří jsou s námi stejně víry píše apoštol svatý Pavel: „Prokazujme dobro všem, především souvěrcům“ (Gal. 6, 10). Věřící také to plnili a bratrsky si pomáhali. „Hleďte, jak se milují“, říkali o nich pohané.

Kdo miluje svůj národ, hlásí se k němu, zůstává mu věrným, váží si mateřské řeči, otcovské země a národních památek. Hledí poznat dějiny svého národa, hájí jeho právo, přispívá na jeho potřeby a modlí se zaň. Hledí národu prospět poctivou prací v povolání. Bylo by hříchem vlastní národ zradit, tupit a poškozovat. Hříchem je však také zášti a utiskování, výsměch a pohrdání proti národu druhému. Sám vtělený Syn Boží, Ježíš Kristus, dal nám nejkrásnější příklad lásky k vlasti.

Zdvořilost ke všem. — Láska k bližnímu má se projevovat také zdvořilým jednáním, ústně i písemně. Zdvořilý neuráží a není na obtíž, uctivě oslovuje a pozdravuje, prosí a děkuje, ochotně poslouží, omluví se, když pochybí. Je způsobilý, šetrný a srdečně přívětivý. Je soucitný k lidem starým, tělesnou vadou postiženým a jinak ubohým. „Před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starcovu“ napomíná Písmo svaté (III. Mojž. 19, 32). O dobrém chování hledí se poučit na příkladě druhých a z knih o společenském chování. „Vaše laskavost budiž známá všem lidem!“ (Filip. 4, 5). „V bratrské lásce se milujte navzájem, v uctivosti předcházejte jeden druhého!“ (Řím. 12, 10).

*

Zamysli se nad tím, jak se chováš zvláště k těm nejbližším ze všech bližních: K svým rodičům a sourozencům. Ať jsi kdekoliv a jednáš s kýmkoliv, vždy pamatuj na slova Pána Ježíše: „Cíňte všechno, co chcete, aby vám lidé činili, také vy jim!“ (Mat. 7, 12).

82. MILOSRDNÉ SKUTKY

244. Kterými skutky zvláště prokazujeme bližnímu lásku?

Bližnímu prokazujeme lásku zvláště skutky milosrdnými.

245. Jak cení Pán Ježíš naše milosrdné skutky?

Naše milosrdné skutky cení Pán Ježíš tak, jako bychom je vykonali jemu samému. „Vpravdě pravím vám: Co jste učinili jednomu z nejmenších těchto mých bratří, mně jste to učinili“ (Mat. 25, 40).

Skutky tělesného a duchovního milosrdenství. V Písmě svatém se nám doporučují zvláště tyto skutky tělesného milosrdenství: Nasycovat hladové, napájet žíznivé, do domu přijímat pocestné, odívat chudé, navštěvovat nemocné, osvobozovat zajaté, pohřbívat mrtvé. A skutky duchovního milosrdenství: Napomínat hřešící, učít nevědomé, dobře radit pochybujícím, těšit zarmoucené, trpělivě snášet křivdy, ochotně odpouštět ubližujícím, modlit se za živé i za mrtvé.

Účelněji a snáze možno konat milosrdné skutky v dobročinném sdružení, jako je na příklad sdružení katolické Charity neboli milosrdné lásky k bližnímu.

K tomu praví svatý Augustin: „Nemáme si přát, aby byli bídní proto, abychom mohli konat skutky milosrdné. Dáváš chléb hladovému — lépe by však bylo, kdyby nikdo nehladověl a ty nikomu nedával. — Odíváš chudého — kéž by všichni byli oděni a nebylo toho nedostatku . . . Toto všechno jsou povinnosti, když jich je třeba. Přičiň se však, aby nebylo bídných. Přestanou skutky milosrdné, ale nepřestane láska.“

Tato slova svatého Augustina ukazují, že máme pracovat o takové uspořádání lidské společnosti, o takový společenský řád, který odstraňuje příčiny lidské bídy a dává možnost lidsky důstojného života všem lidem.

Co praví Písmo svaté o milosrdných skutcích? — Pán Ježíš řekl: „Vpravdě pravím vám: Co jste učinili jednomu z nejmenších těchto mých bratří, mně jste to učinili“ (Mat. 25, 40). „Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou“ (Mat. 5, 7). — „Kdokoli podá pítí jednomu z těchto nejmenších číši studené vody pro to, že je (můj) učedník, vpravdě pravím vám, neprijde o svou odplatu“ (Mat. 10, 42). — „Učiňte si přátelé z klamného mamonu, aby vás, až dokonáte, přijali do věčných příbytků“ (Luk. 16, 9).

Tobiáš napomínal svého syna: „Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li mítí mnoho, dávej mnoho; budeš-li mítí málo, hled'

i z mála rád udělovati . . . Vysvobozuje almužna od všelikého hříchu . . . a nedopouští, aby duše přišla do temnot“ (Tob. 4, 8; 9, 11).

*

Vykonej denně aspoň jeden skutek milosrdenství duchovního nebo tělesného. Čiň tak v milosti posvěcující a nashromáždíš si největší poklady — skutky záslužné pro nebe a vyšší stupeň věčné radosti. Bude tě to blažit také již na zemi, neboť „blaženější jest dávatí nežli brátí“ (Sk. ap. 20, 35).

83. MILUJTE NEPŘÁTELE SVÉ

246. Co pravil Pán Ježíš o lásce k nepřátelům?

O lásce k nepřátelům pravil Pán Ježíš: „Milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají, abyste byli dětmi svého nebeského Otce, jenž velí svému slunci vycházeti na dobré i na zlé a déšť sesílá na spravedlivé i nespravedlivé“ (Mat. 5, 44—45).

247. Proč je nám Pán Ježíš vzorem lásky k nepřátelům?

Pán Ježíš je nám vzorem lásky k nepřátelům, protože svým nepřátelům se nemstil, ale odpouštěl jim a dobře činil.

Nemsti se! — Právo trestat křivdu má jenom Bůh a k tomu oprávněný úřad. „Mně náleží pomsta, já to kdysi oplatím“, praví Hospodin (V. Mojž. 32, 35). A Pán Ježíš řekl: „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko, zub za zub! Já však pravím vám, abyste zlu neodpírali zlem“ (Mat. 5, 38). „Nikomu neoplácejte zlým za zlé!“ (Řím. 12, 17). Lépe je křivdu trpět, než křivdu činit.

Odpusť a smíř se! — K odpouštění nás vybízí Pán Ježíš napomenutím o obětním daru: „Přinášíš-li svůj dar k oltáři a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, zanechej svůj dar před oltářem, odejdi a napřed se smíř se svým bratrem! Potom teprve přijď a obětuj svůj dar!“ (Mat. 5, 23—24). — K odpouštění nás vybízí také příběhem o nemilosrdném služebníkovi (Mat. 18, 23—35) a prosbou Otčenáše „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“. Apoštol svatý Pavel napomíná: „Odpouštějte si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému, jakož i Pán odpustil vám“ (Kolos. 3, 13). „Slunce nezapadej nad hněvem vašim!“ (Efes. 4, 26). Když jsi snad sám někoho urazil, zjednej si odpuštění.

Čiň dobře i nepříteli! — „Láska k bližnímu nečiní zlé“ (Řím. 13, 10). Říká se: „Kdo do tebe kamenem, ty do něho chlebem!“ „Lační-li nepřítel tvůj, dej mu jísti; a žízní-li, dej mu pítí . . . nenech se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem“ (Řím. 12, 20—21).

*

„Blahoslavení pokojní, neboť oni budou sloužit synové Boží“ (Mat. 5, 9). Pokoj v rodině, se sousedy, v o ci, ve státě a mezi všemi národy je podmínkou krásného soužití, síly, pozehnání Božího a pokoje věčného. Ve svatě jednotě — síla Boží. Sjednocení stojíme, rozdělení padáme. Katolík se nesoudí s druhými, jen když je to nevyhnutelně nutné. „Žijte v pokoji a Bůh pokoje a lásky bude s vámi!“ (II. Kor. 13, 11).

84. NEZABIJEŠ

(Páté přikázání Boží.)

248. Co Bůh zapovídá pátým přikázáním?

Pátým přikázáním Bůh zapovídá svévolně škodit sobě nebo jinému na těle nebo na duši.

249. Kdo svévolně škodí na těle sobě?

Svévolně škodí na těle sobě, kdo bez potřeby vydává v nebezpečí své zdraví nebo život a kdo si život bere.

250. Kdo svévolně škodí na těle jinému?

Svévolně škodí na těle jinému, kdo bez potřeby vydává v nebezpečí jeho zdraví nebo život, kdo jej zlomyslně bije nebo zraňuje a kdo jej bezprávně usmrcuje.

Kdo se prohřešuje srdcem proti pátému přikázání Božímu? Srdcem se prohřešuje proti pátému přikázání Božímu, kdo se na bližního hněvá, jemu závidí a na něho žárí. — O hněvu řekl Pán Ježíš: „Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům: Nezabiješ! Kdo by zabil, propadne soudu. Já pravím vám, že každý, kdo se (už) hněvá na svého bratra, propadne soudu“ (Mat. 5, 21—22). Zvláště je hříšný hněv bližním nezaviněný a hněv příliš prudký. Velký a dlouhý hněv bez úmyslu se smířit je nepřátelství nebo nenávisť.

„Závisť ďablovou přišla smrt na svět“ (Moudr. 2, 24). Kaín záviděl Abelovi, synové Jakubovi svému bratru Josefovi. Jakoby bratrem závistivého je člověk škodolibý a žárlivý.

Kdo se prohřešuje slovem proti pátému přikázání Božímu? — Slovem se prohřešuje proti pátému přikázání Božímu, kdo bližnímu nadává, kdo mu vyhrožuje a kdo jej proklíná. — Proklíná, kdo ze zlosti nebo z nenávisťi svolává na bližního Boží tresty. „Blahoslavení tiší“, řekl Pán Ježíš (Mat. 5, 4). A apoštol svatý Pavel připomíná: „Vaše laskavost budiž známa všem lidem“ (Filip 4, 5).

Kdo svévolně škodí na těle sobě? — Zdraví poškozuje, zvláště v mladém věku pití lihovin a kouření. Každému škodí na zdraví přílišný sport, nemírný tanec, nevhodný oděv a nestřídmost. Kam

střídmost nechodí, tam chodí lékař. Zvláště hnusné a záhubné je opilství. To snižuje člověka „pod obraz Boží“, hubí ho tělesně i duševně, jeho následky se přenášejí i na potomstvo a ohrožuje i jeho věčnou spásu. Svatý Jan Křtitel nepil od dětství nic opojného; tak „rostl a sílil duchem“ (Luk. 1, 80). Podobně může růst a sílit, kdo se dobrovolně odřekl lihovin.

Je hrdinným skutkem, když z lásky k Bohu a bližnímu nasazují zdraví a život: Obránce vlasti, matka dítěte, lékař a ošetřovatel nemocného, zachránce od smrti. O všech takových praví Pán Ježíš: „Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej“ (Mat. 10, 39).

Je však velmi těžkým hříchem úmyslná sebevražda. Úmyslná sebevražda mívá různé příčiny rozhodující a poslední; avšak první a základní příčinou bývá ztráta víry a zrása důvěry v Boha. Kdo věří, že Bůh dává každému odplatu věčnou a kdo doufá, že Bůh nikoho na světě neopustí, ten při zdravém rozumu za žádných okolností na život úmyslně si nesáhne.

Příčetný sebevrah se dopouští hrozného hříchu proti Bohu, který jediný je Pánem života a smrti. Hřeší proti své duši, kterou vrhá do věčné záhuby a proti své rodině, které působí zármutek a hanbu. Tím hříchem se zbavuje i práva na církevní pohřeb. Sebevražda v pomatenosti smyslů není hříchem, nýbrž neštěstím.

Kdo svévolně škodí na těle jinému? — Zdraví a život jiného vydává v nebezpečí, na příklad kdo padělá potraviny, zanedbává povinnou opatrnost při jízdě, při práci, při dohledu na děti a kdo nerozumně žertuje, na příklad se zbraní, strašením nebo ukvapenou sázkou.

Úmyslná vražda je hřích do nebe volající (I. Mojš. 4, 10). Lidé vraždívají z nenávisťi, ze msty, z unáhlení, v prudkém hněvu, pro peníze anebo aby odstranili nepohodlné lidi. Vraždou je i úmyslné usmrcení nemluvněte. — Zničí-li někdo život jiného neúmyslně, může to být někdy i bez viny. Škodu vzniklou z vraždy je vinník povinen nahradit. Souboj je dvojitý pokus o vraždu, proto jej Církev vždycky zapovídala.

Těžkým hříchem by byla vražda „ze soucitu“ (euthanasie), to je kdyby někdo nenápadně a třeba i bez bolesti (na příklad injekcí) usmrtil člověka nevléčitelného, pomateného, starého, těžce zraněného, i kdyby si to on sám přál. Musíme pamatovat, že Bůh je mnohem soucitnější než člověk a když dopustí utrpení, ví proč.

Právem usmrcuje státní moc nenapravitelného zločince (Řím. 13, 4), člověk napadený útočníka ve spravedlivé obraně vlastního života a podobně i vojín při obraně vlasti.

K živé přírodě se chováme také ušlechtilé: Zacházíme šetrně s rostlinami a soucitně se zvířaty. Ošetřujeme zvířata, netýráme

je a bez potřeby nezabíjíme. Zvířata bez potřeby trápit je hřích a vede to ke krutosti též vůči lidem. „Vš zbožný o potřebách dobytka svého, ale srdce bezbožných je ukrutné“ (Přísl. 12, 10).

*

Pečuj o své zdraví! Život, zdraví a celé tělo je velký dar, který ti Bůh k užívání jen svěřil. On je svrchovaným Pánem tvého těla, zdraví a života. „Ať žijeme nebo umíráme Pánu patříme“ (Řím. 14, 8). Nesmíš proto dělat se svým tělem a zdravím, co bys chtěl. Jen tak můžeš používat svého těla, života a zdraví, jak to dovoluje Bůh. Jednou se budeš z toho před Bohem odpovídat. Máš tedy povinnost náležitě pečovat o své zdraví a život. Vhodnou tělesnou prací, rozumným sportem utužuj své zdraví a shromažďuj sílu k životním úkolům, které máš před sebou! K tomu ovšem patří také péče o správnou výživu, tělesnou čistotu, dostatečný spánek a zdravý byt. Při tom vždy pamatuj, že zdraví duše pomáhá v udržení zdraví i tělu.

85. BĚDA SVĚTU PRO POHORŠENÍ

251. Kdo škodí jinému na duši?

Jinému škodí na duši, kdo mu dává špatný příklad, kdo jej úmyslně svádí ke hříchu a kdo je jinak na jeho hříchu spoluvinen.

252. Co řekl Pán Ježíš o špatném příkladu neboli o pohoršení?

O špatném příkladu neboli o pohoršení řekl Pán Ježíš: „Kdo by pohoršil jedno z těchto maličkých, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby byl mlýnský kámen zavěšen na jeho hrdlo a aby byl pohroužen do hlubiny mořské... běda tomu člověku, skrze něhož pohoršení přichází!“ (Mat. 18, 6—7).

253. Co řekl Pán Ježíš o dobrém příkladu?

O dobrém příkladu řekl Pán Ježíš: „Tak sviť světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce, jenž je v nebesích“ (Mat. 5, 16).

Pohoršení. — Špatný příklad neboli pohoršení dávají někdy rodiče dětem, představení podřízeným a starší mladším, když před nimi něco zlého mluví nebo dělají. Jako jiskra v popelu doutná, tak v pohoršené duši doutná špatný příklad, až se rozhoří ve hřích. Staříček Eleazar dal se raději umučit, než aby dal pohoršení špatným příkladem.

Ještě více hřeší pohoršením, kdo tak mluví, píše, maluje a vystavuje takové obrazy nebo sochy, aby tím jiné přivedl ke zlému. — Na hříchu jiného je spoluvinen, kdo mohl hříchu zabránit a ne učinil to, anebo dává někomu příležitost ke hříchu, na příklad neslušným oděvem.

Neslušný oděv, zvláště u dívek a žen, bývá pro mnohé pohoršením. „Nechtěla by ses dopustit hříchu, proč tedy k němu vyzýváš? Stáváš se odpovědnou za hříchy, ke kterým jsi dala podnět“ (Tertullian). Bůh bude trestat toho, kdo se žádostivě dívá, a tu, která takovým pohledům schválně se vystavuje nebo k nim dává podnět. Šat má být závojem studu a ochranou mravní čistoty. Apoštol svatý Pavel proto napomíná: „Ženy se mají zdobiti slušným oděvem, stydlivě a skromně“ (I. Tim. 2, 9).

Kdo uškodil jinému na těle nebo na duši, je povinen učiněnou škodu napravit. Škoda na těle se napravuje obyčejně peněžitou náhradou, škoda na duši dobrým příkladem, slovem a modlitbou. Ostatní poradí zpovědník.

*

Apoštol svatý Pavel napsal o sobě: „Nikomu v ničem nedáváme pohoršení, aby nebyl pohaněn náš úřad“ (II. Kor. 6, 3). Nedávej nikomu pohoršení ani ty, sviť svému okolí dobrým příkladem a vlastní duši opatruj před nákazou hříchu!

86. NESESMILNÍŠ — NEPOŽÁDÁŠ MANŽELKY BLIŽNÍHO SVĚHO

(Šesté a deváté přikázání Boží.)

254. Co Bůh zapovídá šestým a devátým přikázáním?

Šestým a devátým přikázáním Bůh zapovídá nemravné myšlenky, žádosti, pohledy, slova a skutky.

Stud. — Bůh nám vložil do duše posvátný cit, který žádá, aby některé části našeho těla byly zakryty. Tomu posvátnému citu říkáme stud. Slušný člověk se tam bez náležité potřeby neodkrývá, nedívá a nedotýká ani na sobě ani na druhých. Ani nepřipustí, aby se ho někdo nestydatě dotýkal. O těch věcech ani zbytečně nemluví ani nepřemýšlí. Vzorem nám mohou být synové Noemovi Sem a Jafet.

Co není hříchem? — Není hříchem, co se děje z nutné potřeby, na příklad pro očištění těla, pro léčení nebo když někdo na takové věci myslí při vážném poučení. Není hříchem, co se děje z práva rodičů. Také není hříchem, kdyby někdo cítil tělesné podráždění, ačkoliv je nechtěl a ničím si je nezavinil. V takovém případě má obrátit pozornost k něčemu jinému. V pochybnostech třeba požádat rodiče nebo zpovědníka o poučení.

Co bývá lehkým hříchem proti studu? — Bylo by lehkým hříchem proti studu, kdyby někdo zbytečně, ze zvědavosti nebo z lehkomyšl-

nosti se oddával takovým myšlenkám, žádostem, tak by pohlížel, mluvil, kreslil, psal, četl, zpíval, se dotýkal, se obnažoval, se choval k sobě nebo k jiným, že by tím sobě nebo jiným zavinil tělesné podráždění. Bylo by to nestydaté. V takovém případě má však toho zanechat ihned, jakmile ho svědomí upozorní, že nejedná správně. Kdyby toho nezanechal, ukázal by, že si toto tělesné podráždění přeje a tím by se dopustil již těžkého hříchu proti mravní čistotě.

Co bývá těžkým hříchem proti mravní čistotě? — Bylo by těžkým hříchem proti mravní čistotě, kdyby někdo se oddával takovým myšlenkám, žádostem, tak by pohlížel, mluvil, kreslil, psal, četl, zpíval, se dotýkal, se obnažoval, se choval k sobě nebo k jiným jen proto, aby se tělesně dráždil. Bylo by to nemravné.

Hřích proti mravní čistotě je velká opovázlivost proti Bohu Otci Stvořiteli. — Hřích tento zasahuje do jeho práva na nás. Naše tělo není majetkem našim, ale majetkem Božím. Proto nemůžeme s ním dělat co chceme, nýbrž jen to, co chce Bůh. „Pánu patříme“ (Řím. 14, 8). „Tělo není pro smilstvo, nýbrž pro Pána a Pán pro tělo“ (I. Kor. 6, 13).

Hřích proti mravní čistotě je velká opovázlivost proti vtělenému Synu Božímu Ježíši Kristu. — Katolický křesťan je údem tajemného (mystického) těla Kristova, Církve. Hříchem proti mravní čistotě proto znesvěcuje tělo Kristovo. „Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovy?“ (I. Kor. 6, 15). A kolikrát jsme byli u svatého přijímání, tolikrát jsme se stali živými svatostánky, neboť byl v nás Syn Boží i se svým nejsvětějším tělem. Jak bychom mohli znesvěcovat živý svatostánek svého těla hříchem?

Hřích proti mravní čistotě je velká opovázlivost proti Duchu svatému. — Bůh je všudy, tedy i v nás. Jsme jako Boží svatyně. Kromě toho zcela zvláštním způsobem posvětil Duch svatý milostí posvěcující naši duši a tím i naše tělo. Proto čteme v Písmě svatém: „Nevíte, že jste chrámem Božím a že Duch svatý přebývá ve vás? Zneuctí-li někdo chrám Boží, toho zničí Bůh, neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy“ (I. Kor. 3, 16—17). Kdo tedy hřeší proti svému tělu, prohřešuje se proti živému chrámu Božímu.

Prchej před smilstvem! — Apoštol svatý Pavel napomíná: „Prchejte před smilstvem! Každý (jiný) hřích, kterého se člověk dopustí, je mimo tělo, kdo však smilní, prohřešuje se proti svému tělu“ (I. Kor. 6, 18). Proto Bůh tyto hříchy přísně trestává, také i různými nemocemi. Čím kdo hřeší, tím trestán bývá. Nemoci zaviněné hříchy proti mravní čistotě bývají někdy těžko zhojitelné a jejich smutné následky se někdy přenášejí i na potomstvo. Čteme o tom velmi výstražná slova v Písmě svatém: „Bůh do třetího a čtvrtého kolena stihá syny za nepravostí otců“ (II. Mojž. 20, 5).

A tak hříšná radost plodí žalost. — Varuj se každé příležitosti k těmto hříchům. „Od ducha smilného, vysvobod' nás Pane.“

*

Šestým a devátým přikázáním Bůh chrání velký poklad každého člověka, stud a mravní čistotu. Jen čistý je silný. Jen čisté mládí je radostné a šťastné. Chceš být silný, chceš být šťastný. Zachovej si proto mravní čistotu. Jsi květem Církve a květem národa. Jaké květy, takové ovoce. Jací jste vy mladí, taková u nás bude Církev, takový bude národ. Nedopusť proto, aby červ hříchu nahlodal bělostný květ tvé mravní čistoty. K tomu nestačí, aby ses jen modlil a přijímal svátosti. Musíš se také varovat každé příležitosti ke hříchu! Tvé heslo budiž: Raději zemřít, než ztratit mravní čistotu!

87. ZACHOVEJ SI VŽDY MRAVNÍ ČISTOTU

255. Kdo si zachová mravní čistotu?

Mravní čistotu si zachová: 1. kdo se varuje všeho, co je pro mravní čistotu nebezpečné; 2. kdo rychle odpírá pokušení, důvěrně v něm vzývá Pána Ježíše, Pannu Marii, anděla strážného a co nejčastěji přijímá svátosti; 3. kdo pamatuje, že Bůh všechno vidí a že každé chvíle může umřít.

Mravní čistota. — Mravní čistota dává člověku pravou krásu, sílu, radost a nadšení pro všechno dobré a krásné. Je milá nejen lidem, ale zvláště Bohu. Pán Ježíš řekl: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou viděti Boha“ (Mat. 5, 8). „Blahoslavení“, to je nevyšlovně šťastní. Šťastní už zde na světě, při umírání, ale zvláště po smrti v nebi.

Lidi mravně čisté Bůh nad jiné miluje a chystá jim v nebi větší odměnu. Písmo svaté o nich praví, že následují Beránka Božího, kamkoliv jde. (Zjev. 14, 3—4). Mysli, mluv a jednej vždycky tak, aby sis zachoval neporušenou lilii mravní čistoty, abys byl šťasten v životě, při umírání a zvláště na věčnosti v nebi, v blízkosti Pána Ježíše a jeho vyvolených.

Varuj se všeho, co je pro mravní čistotu nebezpečné! — Pro mravní čistotu je nebezpečné zvláště:

1. Oddávat se zahálce a nestrídmosti. Zahálka je matkou všech nepravostí, i nestydatosti a nemravnosti. Tak začal hřích Davidův. Nikdy nezahálej! — Kde přebývá nestrídmost, tam nebývá domovem mravní čistoty. Buď strídavý v požívání pokrmů a nápojů, zvláště se zdržuj nápojů opojných. — Svě tělo otužuj a udržuj v čistotě.

2. Dívat se na nemravné obrazy, sochy a číst nemravné knihy. Pozor na oči! Zloděj oknem a hřích okem. Není radno ani dovoleno

čist všechno. Leckterá kniha, byť pěkně psaná, je jako květ, který omamuje a otravuje.

3. Lehkomyslně se scházet a přátelit s osobami druhého pohlaví. Důvěrná známost mezi osobami různého pohlaví bývá mravně nebezpečná. Není-li úmyslu a vyhlídky na brzký sňatek, je obyčejně hříšná a proto nedovolená.

4. Chodit na neslušné zábavy, neslušná představení, oddávat se neslušným tancům a vyhledávat jakékoliv nebezpečí pro mravní čistotu. Proto je mravně nebezpečné společné koupání osob různého pohlaví, společné jejich potulky v přírodě a schůzky o samotě nebo za tmy. Tím se pozbývá snadno stud, dává se taká pohoršení a bývá to cesta ke hříchu.

Rychle odpírej pokušení, důvěrně v něm vzývej Pána Ježíše, Pannu Marii, anděla strážného a co nejčastěji přijímej svátosti. — Chceš-li zabránit požáru, musíš uhasit ihned začátek ohně, třebaš pouhou jiskru. Podobně uhas ihned jiskru pokušení proti mravní čistotě: Pryč od toho, co tě dráždí! Braň se také modlitbou, zvláště střelnou: Pane Ježíši, ty jsi můj a já jsem tvůj. — Maria pomoz! — Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží! — Raději zemřít, než těžce zhřešit!

Modlívej se pravidelně ráno i večer ještě jedno Zdrávas, aby ti Panna Maria pomáhala vždy zachovat milost posvěcující, katolickou víru a mravní čistotu. Dobrou modlitbou budeš čerpat sílu proti pokušení.

Posilu největší dá ti Pán Ježíš ve svatém přijímání. Pokušení nejhoršího druhu doráželo na svatého Karla Boromejského ve velkoměstě, kde studoval, ale on zůstal nezkažen. Tázali se ho, jak to, že odolal tak velkým hříšným svodům. Řekl: „Chodíval jsem každou neděli ke stolu Páně.“ Přistupuj i ty často k svaté zpovědi a k svatému přijímání. Když snad ne každou neděli, tedy aspoň každý měsíc. Tvým heslem budiž: Ani jeden měsíc bez svatého přijímání!

Pamatuj, že Bůh všechno vidí a že každé chvilce můžeš umřít. Když Josef Egyptský byl sváděn ženou Putifarovou k hříchu, vzpomněl na Boha a řekl: „Kterak bych mohl to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému!“ (I. Mojž. 39, 9). A podobně to řekla Zuzana, když byla sváděna k hříchu: „Než bych před očima Páně zhřešila, raději půjdu nevinna na smrt!“ (Dan. 13, 23). Pamatuj i ty: Bůh je zde a dívá se na mne, jak bych mohl hřešit proti svému Bohu?

*

Svatý Filip Neri napsal: „Časté svaté přijímání spojené s láskou k Matce Boží je nejen nejlepší, ale jediný prostředek, jímž si může mladý člověk zachovat čistotu mravů.“ Pamatuj na to i ty a vytrvej! Častěji přidávej k tomu ještě prosbu: „Ó Paní má, ó Matko má, tobě se zcela obětuji. Abych ti osvědčil

svou oddanost, zasvěcují ti dnes svůj zrak, svůj sluch, svá ústa, své ruce, své srdce, sebe samého zcela a úplně. Protože tedy náležím tobě, ó dobrá Matko má, chraň a opatruj mne jako své vlastnictví. Amen.“ Panna přechistá, ochrana jistá!

88. NEPOKRADEŠ — ANIŽ POŽÁDÁŠ STATKU JEHO (*Sedmé a desáté přikázání Boží.*)

256. Co Bůh zapovídá sedmým a desátým přikázáním?

Sedmým a desátým přikázáním Bůh zapovídá hříchy proti poctivosti a spravedlnosti.

257. Kdo se prohřešuje proti poctivosti a spravedlnosti?

Proti poctivosti a spravedlnosti se prohřešuje: 1. kdo krade nebo loupí; 2. kdo se dopouští lichvy nebo podvodu; 3. kdo cizí majetek nespravedlivě zadržuje nebo poškozuje.

258. K čemu je povinen, kdo poškodil cizí majetek?

Kdo poškodil cizí majetek, je povinen škodu nahradit.

Osobní majetek. — Všechny pozemské věci náležejí Bohu. On všechno stvořil a on také vším vládne. Co kdo spravedlivě získal pro sebe, to je jeho osobním majetkem. Má právo podle zákonů Božích a lidských s ním svobodně nakládat. Nejvyšším Pánem majetku je však Bůh. Proto každý bude se jemu zodpovídat, jak s majetkem zacházel. „Slož účty ze své správy!“ (Luk. 16, 2). Podle vůle Boží správně nakládá s majetkem ten, kdo z něho těží spravedlivě, zachází s ním šetrně a užívá ho k dobrým skutkům.

Boží přikázání chrání tento však majetek jen do určité míry. Příliš velký majetek se nesmí hromadit jen u některých lidí na úkor druhých tak, že jiní trpí nouzí. Proto Pán Ježíš výstražně prohlásil: „Vpravdě pravím vám: Boháč vejde těžko do království nebeského. A opět pravím vám: Snáze velbloud projde uchem jehly, než boháč vejde do království nebeského“ (Mat. 19, 24). A apoštol svatý Pavel píše: „Kdož však chtějí bohatnouti, upadají v pokušení a v osidlo (d'áblovo) a v mnoho pošetilých a zhoubných žádostí, které vrhají lidi do zkázy a záhuby. Neboť kořenem všeho zla je chtivost peněz. Tak někteří, kteří po nich toužili, zbloudili od víry a způsobili si mnoho bolesti“ (I. Tim. 6, 9—10).

Veřejný majetek. — Kromě majetku osobního je také majetek veřejný. Je to majetek obecní, okresní, krajský a státní. U nás

máme na příklad státní dráhy, pošty, spořitelny, banky, lesy, statky, doly, továrny a různé národní podniky. Že je něco veřejným majetkem znamená, že něco je majetkem nikoliv osoby soukromé, ale obce, okresu, kraje nebo státu. A ti to mají ve svém vlastnictví ve prospěch nás všech.

Každý řádný občan proto zachází s majetkem veřejným šetrně, ničím jej nepoškozuje, hledí jej udržovat v nejlepším stavu svědomitou prací a také jej rozmnožovat. Je to povinnost nejen občanská, ale zároveň i povinnost křesťanské lásky k bližnímu: „Miluj bližního svého jako sebe samého!“ (Mat. 22, 39).

Kdo by veřejný majetek poškozoval nebo odcizoval, hřešil by tím proti sedmému přikázání Božímu. Byl by povinen tuto škodu nahradit podobně, jako kdyby poškodil soukromou osobu v jejím soukromém majetku.

Nepoškozuj cizí majetek! — Krade, kdo odcizuje nějakou věc tajně. Loupí, kdo odcizuje nějakou věc násilím. Lichvy se dopouští, kdo předražuje zboží, práci nebo peníze nespravedlivým úrokem. Podvodu se dopouští, kdo jiného zkracuje na majetku lstivě, na příklad neplatnými penězi, nesprávnou měrou a váhou, špatným zbožím, nepoctivou hrou, záměrnou výpůjčkou „na věčnou oplátku“, podvrženou listinou, podplácením svědků.

Nespravedlivě zadržuje cizí majetek, kdo nevrací, co našel, vypůjčil anebo má svěřeno. Kdo zkracuje jiného v jeho právu (cesty, pastvy) a kdo neplatí včas, co platit je povinen. Zadržovat mzdu dělníkům a utiskovat chudobné, zvláště vdovy a sirotky, je hříchem do nebe volajícím.

Nespravedlivě poškozuje cizí majetek, kdo na příklad povinnou práci zanedbává nebo koná špatně, kdo cizí majetek zlomyslně kazí nebo ničí. Bývá to nejčastěji poškození něčeho v domě, v závodě, ve vlaku, poškození úrody, stromů, šatů, náradí a strojů nebo knih. Kdo poctivě nepracuje, nemá práva na plnou mzdu. — Na hříchu proti cizímu majetku je spoluvinen, kdo nepoctivý majetek kupuje, přijímá nebo přechovává. — Proti desátému přikázání Božímu hřeší, kdo touží po cizím majetku a žádá si jej přivlastnit neprávem.

Vrať a nahraď! — Co? Vrať všechno cizí nebo cenu toho. Nahraď všechnu škodu, způsobenou ať zlomyslně či z neopatrnosti. Kdo nemůže vrátit anebo nahradit všechno, má vrátit a nahradit aspoň co může. — Kdy? Co nejspíš. Není-li možno najednou, tedy po částech. — Jak? Nenápadně, odpracovat nebo „darovat“. — Komu? Poškozenému nebo dědicům. Nevíš-li o nich, dej nespravedlivý majetek chudých anebo na zbožné dobré účely.

Cizí jmění požehnáno není. S poctivostí nejdál dojdeš. „Lépe je mít maličko, ale spravedlivě, než velké příjmy, ale nepoctivě“ (Přís. 16, 18). „Čiňte všechno, co chcete, aby vám lidé činili, také vy jim!“ (Mat. 7, 12). — „Pošetilče této noci bude požádána tvá duše od tebe, a či bude to, co sis připravil? Takový je ten, kdo si hromadí poklady, a není bohat před Bohem!“ (Luk. 12, 20—21).

89. NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ (Osmé přikázání Boží.)

259. Co Bůh zapovídá osmým přikázáním?

Osmým přikázáním Bůh zapovídá hříchy proti pravdě a cti bližního.

260. Kdo se prohřešuje proti pravdě?

Proti pravdě se prohřešuje, kdo lže, křivě svědčí a se přetvařuje.

261. Kdo se prohřešuje proti cti bližního?

Proti cti bližního se prohřešuje: 1. kdo smýšlí bezdůvodně o něm špatně; 2. kdo vyjevuje neprávem jeho chyby nebo jej pomlouvá a 3. kdo mu donáší, co druhý o něm zlého mluvil.

262. K čemu je povinen, kdo uškodil jinému na cti?

Kdo uškodil jinému na cti, je povinen škodu napravit.

Pravdomluvnost. — Bůh je nejvyš pravdomluvný. Kdo mluví pravdu, podobá se Bohu. Kdo však lže, podobá se ďáblu, neboť „ďábel je otec lži“ (Jan 8, 44). Proto Písmo svaté praví o svědčích, kteří křivě svědčili proti Nabothovi, že jsou „synové ďáblůvi“ (III. Král. 21, 13). Jaký by to byl život na zemi, kdyby děti nemohly věřit svým rodičům, žák učiteli, přítel příteli, nemocný lékaři, soudce svědkům? Proto Bůh chce, abychom v řeči a chování dbali vždy pravdy.

Lež. — Lže, kdo vědomě mluví nepravdu, aby oklamal jiného. Mýlit se může každý, ale lhát nemá nikdo! Hřeší, kdo lže, aby pomohl sobě, aby posloužil druhému nebo aby někomu uškodil. „Ohyzda zlá je na člověku lež“ (Sir. 20, 26). Mladý lhář — starý zloděj. Lež kazí celou povahu člověka. Nemocnému zalhávat jeho blízkou smrt by mohlo být hříchem těžkým, kdyby nemocný z toho důvodu opomenul postarat se o věčnou spásu své duše.

Křivé svědectví. — Křivě svědčí, kdo lže o někom před soudem. Je to křivá žaloba nebo křivé svědectví. Někdy bývá s tím spojena i křivá přísaha. Tak byl Nabot připraven o majetek a život

(III. Král. 21, 13). Proti Pánu Ježíši svědčili před veleradou lživí svědkové (Mat. 26, 60). Farizeové žalovali na něho křivě před Pilátem (Luk. 23, 2). Proti jáhnu Štěpánovi nepřátelé „postavili křivé svědky“ (Sk. ap. 6, 13). „Svědka lživého nenávidí Hospodin“ (Přísl. 6, 19) a stihá světský soud.

Přetvářka. — Přetváří se, kdo se chová tak, aby jiného oklamal. Jedná úlisně, jako Herodes před mudrci (Mat. 2, 8). Dělá se přitelem jako Jidáš, který Pána Ježíše zrádně pozdravil: „Zdráv buď Mistře“ a políbil ho (Mat. 26, 49). Je „na oko“ zbožný. Pán Ježíš přísně káral přetvářku zákonníků a farizeů: „Běda vám, zákonníci a farizeové, pokrytci, neboť se podobáte obilným hrobům; zevně se sice jeví (lidem) úhlednými, uvnitř však jsou plny kostí z mrtvých a všeliké nečistoty. Tak i vy se jevíte zevně jako spravedliví, avšak uvnitř jste plni pokrytectví a nepravostí“ (Mat. 23, 27—28).

Buď upřímný a věrný! — Ať se může říci i o tobě, co řekl Pán Ježíš o Nathanaelovi: „Ejhle, pravý Izraelita, v němž není lsti“ (Jan 1, 47). Zachovej svěřené tajemství, zvláště úřední a plň, co dobrého jsi slíbil. Jonatan řekl Davidovi při loučení: „Jdi v pokoji, a co jsme si přísahali, při tom zůstane“ (I. Král. 20, 42). „Přijměte prsten věrnosti a buďte sobě věrni“, praví kněz novomanželům při oddavkách. „Služebník dobrý a věrný“ vejde v radost Pána svého. (Mat. 25, 23.) Jan Ev. Purkyně má nad hrobem vlastní slova: „Dokud a kde Bůh žítí povelí, buď věren víře, vlasti, příteli!“

Kvůli zachování tajemství (na př. úředního) musíme někdy dát odpověď vyhýbavou nebo neurčitou, nebo se vyhnout lidem zvědavým. Chybou je přílišná hovornost. Kdo mnoho mluví, snadno způsobí nepříjemnosti sobě i jiným. Leccos prozradí zvláště lidé podnapilí. Nesluší se a může být hříchem tajemství vyzvídat, prohlížet druhému proti jeho vůli byt, zásuvky, dopisy.

Říká se: „Lež má krátké nohy, daleko neuteče.“ Mluv vždy pravdu. Tvým heslem budiž: „Třeba pochybím, ale lhát neumím!“ O nikom nemluv nelaskavě, ani neposlouchej takové řeči. „Rána bičem působí modřinu, ale rána jazykem drtí kosti“ (Sir. 28, 21). Dej vždy pozor na jazyk! „Mnohé mluvení nebývá bez hříchu, proto kdo zadržuje rty své, jest rozumný“ (Přísl. 10, 19). „Ustám svým udělej dvěře a zámky!“ (Sir. 26, 28).

90. CÍRKEVNÍ PŘIKÁZÁNÍ

263. Od koho má Církev moc dávat přikázání?

Moc dávat přikázání má Církev od Pána Ježíše. On řekl apoštolům a jejich nástupcům: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na

nebi, a cokoli rozvázete na zemi bude rozvázáno i na nebi. (Mat. 18, 18).

264. Která jsou přikázání církevní?

Přikázání církevní jsou:

1. *Svět zasvěcené svátky.*
2. *Buď v neděle a zasvěcené svátky zbožně na celé mši svaté.*
3. *Zachovávej ustanovené posty.*
4. *Zpovídej se aspoň jednou za rok a přijmi svátost oltární aspoň v čas velikonoční.*
5. *Zdrž se v zapovězený čas veřejných tanečních zábav.*

Církevní zákoník. — Všechna církevní přikázání obsahuje Církevní zákoník. (Latinsky Codex juris canonici.) Podává předpisy o církevních osobách i úřadech, o církevních soudech i trestech, o bohoslužbách, svátcích a budovách, o povinnostech věřících. Církevní právo studují právníci a kněží. Ostatním věřícím stačí, znají-li hlavní předpisy pro obyčejný náboženský život, na příklad, že před svatým přijímáním máme být lačni, že nemáme chodit na bohoslužby jinověrců, na schůzky spiritistů, že nesmíme uzavírat sňatek manželský jen na úřadě anebo před duchovním nekatolickým, že se po smrti nesmíme dát spálit.

Patero přikázání církevních. — Pro věřící zvlášť důležitá přikázání jsou shrnuta v pateru přikázání církevních. — Čas pro velikonoční svaté přijímání je u nás od Popeleční středy do svátku Nejsvětější Trojice. Kdo by vlastní vinou nešel v čase velikonočním k svatému přijímání, přestoupil by velmi důležité přikázání církevní a dopustil by se těžkého hříchu. Tím však by nebyl zproštěn této povinnosti a je povinen přistoupit k svaté zpovědi a k svatému přijímání i po této době, a to co nejdříve.

Zapovězený čas pro veřejné taneční zábavy je doba adventní a postní. V tu dobu máme činit pokání za hříchy. S tím se nesrovnávají hlučné radovánky, zvláště veřejné taneční zábavy. Proto se jich katolický křesťan v adventě a postě zúčastnit nesmí. „Všecko má svůj čas: Je čas veselí a čas kvílení“ (Kaz. 3, 1), aby se neplnilo slovo Páně: „Obrátím slavnosti vaše v nárek a všechny písně vaše v žalozpěvy“ (Amos 8, 10). Těžce by tedy hřešil, kdo by se zúčastňoval veřejných tanečních zábav v adventě a postě.

Církevní dispens. — Církev má moc svá přikázání rozvázat, to je zrušit anebo změnit. Mnoha z bývalých svých přikázání Církev už také zrušila, na příklad předpisy o veřejném pokání. Jiné změnila jako na příklad o postech nebo svátcích. — Z důležitých příčin promíjí církevní vrchnost v jednotlivých případech povinnost, kterou

ukládá všeobecné přikázání církevní. Tak na příklad promíjí půst, připadne-li na svátek, anebo promíjí ohlášky manželské. Takové prominutí se jmenuje církevní dispens. Od přikázání Božích však Církev dispensovat nemůže.

*

Kolik máš lásky k Pánu Ježíši, tolik máš lásky také k jeho Církvi. Ukazují tu lásku především činem! Zachovávej věrně každé přikázání svaté Matky Církve! Církevní přikázání zavazují katolického křesťana podobně jako přikázání Boží. Toho, kdo zatvrzele nechce Církev poslechnout a tím působí veřejné pohoršení, kárá Církev různými tresty, zvláště odepřením církevního pohřbu nebo i vyloučením ze společnosti věřících.

91. CÍRKEVNÍ POSTY

265. K čemu nám Církev nařizuje půst?

Církev nám nařizuje půst, abychom činili pokání za hříchy a učili se přemámat.

266. Co rozumíme postem od masa?

Postem od masa rozumíme zdržovat se pokrmů připravených z masa teplokrevných zvířat.

267. Co rozumíme postem újmy?

Postem újmy rozumíme spokojit se za den toliko jediným úplným nasycením.

268. Co rozumíme postem přísným?

Postem přísným rozumíme půst od masa spojený s postem újmy.

Půst. — Postí se, kdo si odepře některý pokrm anebo značnější část denní potravy. Pán Ježíš se postil na poušti čtyřicet dní a nocí. Kromě postu tělesného s nikým nemluvil a snášel nepohodu. Byl to tedy zároveň i půst duchovní. K podobnému postu zve i nás: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi denně svůj kříž a následuj mne“ (Luk. 9, 23).

Jako skutek kající usmíruje půst Boží spravedlnost a zhlazuje časné tresty Boží. Také krotí zlé žádosti a povznáší mysl k Bohu. „Trestám tělo své a podrobuji si je“ napsal o sobě svatý Pavel (I. Kor. 9, 27). Jsou zlí duchové, kteří ze srdce „nevyjdou leč modlitbou a postem“ (Mar. 9, 28). Jak užitečným byl půst Danielovi a jeho třem druhům na dvoře královském! (Dan. 1, 15). „Ze mnoha jídel bývá nemoc, ale člověk zdrželivý si prodlužuje život“ (Sir. 37, 33—34).

Cvič se snášet dobrovolně i to, co nemusíš, a odpírej si dobrovolně, co je dovoleno. Tím duchovně zesílíš a budeš schopen snášet věci nepříjemné a bolestné a snadněji odoláš tomu, co je zapovězeno. Cvič a vychovávej hrdinu ve své duši!

Postní řád diecésní se předčítá každoročně s kazatelny a bývá vyvěšen v předsíni chrámové. Pro jednotlivé dny se oznamuje v kostele. V různých pochybnostech o postu poradí zpovědník. Věřící se vybízejí, aby posty, proti dřívějšímu tolik zmírněné hleděli nahrazovat postem duchovním a jinými dobrými skutky, zvláště podporou těch, kteří potřebují pomoci. Neuposlechnout postního přikázání bylo by hříchem. Duši poskvřňuje tato neposlušnost a nikoli „pokrm, jenž vchází do úst“ (Mat. 15, 11).

Půst od masa. — Postem od masa rozumíme zdržovat se pokrmů připravených z masa teplokrevných zvířat. Je tedy dovoleno požívat v postní den maso z ryb. Je však dovoleno připravovat jídlo s tukem zvířecím anebo jísti chléb se sádlem. Půst od masa je předepsán v každý pátek každému katolíku po sedmém roce věku. Padne-li na pátek církevní nebo státní svátek, půst odpadá.

Masité pokrmy mají v pátek dovoleny (kromě Velkého pátku): 1. Věřící jednotlivých míst, kdy se tam konají velké trhy nebo slavnosti církevní nebo světské; 2. všichni, kdo neobědvají doma, nýbrž jedí mimo dům, berou si jídlo z domu, nebo si je dávají donášet; 3. dělníci na polích v době sklizně plodů zemských a při mláčením obilí; 4. zřizenci a dělníci dopravní, vojíní, strážníci a vězenští dozorcí; 5. ti, kdo se stravují v rodinách, kde se postní pokrmy nepodávají, nebo rodiny, kde alespoň jeden člen má dovoleno maso.

Půst újmy. — Tento půst byl dříve předepsán ve všední dny v době svatopostní a v Suché dny, a sice pro katolíky od 21 do 59 let. Nyní se tento půst v ony dny pouze doporučuje, pokud někdo nemusí namáhavě pracovat tělesně nebo duševně. Tím se rozumí jednodenní úplné nasycení při hlavním jídle a něco málo může se pojist ráno a večer.

Půst přísný. — Postem přísným se rozumí půst od masa spojený s postem újmy. Tento půst je předepsán na Štědrý den, na Popeleční středu, na Velký pátek a v den před Nanebevzetím Panny Marie (14. srpna).

*

Zvykej si denně odepřít aspoň v nějaké maličkosti něco dovoleného z lásky k Pánu Ježíši a za pokání, zvláště každý pátek. Tak si můžeš už na světě vytrpět tresty za své hříchy, můžeš si nashromáždit zásluhy pro nebe a upevnit svou duši v dobrém.

92. POVINNOSTI STAVU A POVOLÁNÍ

269. Co napsal apoštol svatý Pavel o práci?

Apoštol svatý Pavel napsal o práci: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí!“ (II. Soluň. 3, 10).

270. Jak máme pracovat?

Máme pracovat svědomitě a trpělivě.

271. Čím můžeme každou práci posvětit?

Každou práci můžeme posvětit dobrým úmyslem.

Volba stavu a povolání. — Člověk má před sebou otevřené tři stavy: Stav svobodný ve světě, stav manželský a stav kněžský. Životních povolání má před sebou mnoho. Na správné volbě stavu a povolání závisí štěstí životní a také věčná spása. Než si zvolíš stav a povolání, uvažuj po delší dobu, nejlépe před svatostánkem: V kterém stavu a povolání budu moci nejvíce dobrého vykonat pro vlastní spásu i pro spásu jiných a v kterém se mi bude nejlépe umírat? Pros Ducha svatého o osvětlení a také se modliver k Panně Marii, která je Matkou dobré rady, k svatému Josefovi a k svému andělu strážnému. Porad se i s rodiči a se zpovědníkem. Bůh chce, aby lidé byli rozděleni na různé stavy a povolání. Každého stavu a povolání je potřeba. Jednotlivé stavy a povolání mají se vzájemně doplňovat a vzájemně si pomáhat.

Povinnost práce. — Jsme povinni pracovat, protože Bůh práci přikazuje a práce přináší požehnání. Bůh přikázal práci již prvnímu člověku. V Písmě svatém čteme, že Bůh zavedl Adama do ráje, „aby jej vzdělával a hleděl si ho“ (I. Mojž. 2, 15), to je, aby pracoval. Práce tedy není trestem za hřích. Po hříchu se stala práce ovšem značně obtížnější a právě ta obtíž se stala pokáním: „V potu tváře budeš jísti chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat“ (I. Mojž. 3, 19). Písmo svaté přikazuje: „Šest dní budeš pracovati“ (I. Mojž. 5, 13). Pán Ježíš pracoval v dílně nazaretské až do svého třicátého roku a potom působil veřejně tři roky jako učitel zákona Božího. On nám dal nejkrásnější příklad, jak i my máme pracovat ať tělesně nebo duševně svědomitě, trpělivě a svou práci posvěcovat dobrým úmyslem.

Práce přináší požehnání pro život pozemský, udržuje tělo i duši ve zdraví, chrání před dlouhou chvílí a před nespokojeností. Práce opatřuje člověku potřebnou výživu a pomáhá k blahobytu všem. Práce přináší požehnání i pro život věčný. Práce, kterou konáme v milosti posvěcující a s dobrým úmyslem (z lásky k Bohu, za po-

kání, na ty úmysly, na které se modlíme), je záslužná pro nebe. Pilná práce chrání i před mnohým pokušením a před hříchem. Zvláště práce namáhavá je pokáním za hříchy. Proto s chutí ruku k dílu a srdce k Bohu! Modli se a pracuj! V každém stavu a povolání ukládá Bůh zvláštní povinnosti.

*

Podívej se na hodinový stroj. Každé kolečko má své místo a tak hodiny mohou správně jít. Podobně i tobě je určen od Boha jistý stav a povolání. Jen tehdy můžeš být opravdu šťasten, když budeš v tom stavu a povolání, k němuž tě určil Bůh. Svůj budoucí stav a povolání můžeš poznat podle toho, že ti dal Bůh k tomu stavu a povolání schopnost a také náklonnost. Když budeš se radit nejen sám se sebou, se svými nejbližšími a zvláště s Bohem, jistě se rozhodneš dobře.

93. POKUŠENÍ

272. Odkud pochází pokušení?

Pokušení pochází od těla, světa ďábla.

273. Kdy povstává z pokušení hřích?

Z pokušení povstává hřích, když k němu svolíme.

274. Proč se musíme přemáhat?

Musíme se přemáhat, protože někdy „srdce lidské se kloní od mladosti ke zlému“ (I. Mojž. 8, 21).

275. Které jsou hlavní zlé náklonnosti?

Hlavní zlé náklonnosti jsou: Pýcha, lakomství, smilstvo, závist, nestřídmost, hněv a lenost.

Přemáhej pokušení! — Tělo pokouší na příklad k nestřídmosti, nemravnosti a lenosti. Svět, to je lidé v něm a ostatní, co vidíme kolem sebe, pokouší špatným příkladem, slovem, tiskem, filmem, divadlem, obrazem, zábavou. Dábel s ostatními zlými duchy pokouší vnukáním zlých myšlenek a žádostí. Není hříchem pokušení v sobě cítit, ale je hříchem k pokušení svolit. Nerozhoduje tedy to, co v sobě cítíme, ale to, co chceme. Pokušení přemůžeme, když mu hned z počátku rozhodně odpíráme, zlé příležitosti se varujeme a modlitbou se bráníme. Pán Ježíš nás vybízí: „Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení“ (Mat. 26, 41).

Hlavní zlé náklonnosti. — Zlé náklonnosti v nás jsou neblahým následkem hříchu dědičného. Proto praví Písmo svaté: „Srdce lidské se kloní od mladosti ke zlému.“ Některé ty náklonnosti jsou méně ne-

bezpečné, na příklad zvědavost, povídavost, parádivost. Jiné jsou nebezpečné mnohem více. Jsou to jedovaté kořeny, ze kterých mohou vyrůst i těžké hříchy, různé vášně a nárůživosti. Hlavní zlé náklonnosti jsou: Pýcha, lakomství, smilstvo, závist, nestřídmost, hněv a lenost. Těmto sedmi hlavním zlým náklonnostem říkáme také „sedmero hlavních hříchů“.

Tyto zlé náklonnosti v sobě cítit, není ještě hříchem, poněvadž je to následek hříchu dědičného v každém člověku. Někdo cítí tyto zlé náklonnosti v sobě více, jiný méně. Teprve ten se dopustí hříchu, kdo se nechá svést některou z těchto zlých náklonností a přestoupí příkázání Boží nebo církevní. Když se jednalo o věc důležitou, dopouští se hříchu těžkého, a jednalo-li se o věc méně důležitou, dopouští se hříchu lehkého.

Pýcha se začíná jevit, když někdo je neposlušný, když baží po cti a chvále, když rád o sobě mluví, na sobě si zakládá a jinými pohrdá. — Lakomství se jeví, když někdo přílišně spoří a skoupě vydává na potřebné věci, nerad půjčuje a dává. — Smilstvo se projevuje u toho, kdo není stydlivý v myšlenkách a pohledech, slovech anebo skutečích. — Závistivý nepřeje druhému pochvaly, úspěchu, daru. Říká se, že na něho žárlí.

Nestřídmost projevuje, kdo je mlsný, v jídle nedočkavý nebo hltavý. Ví, že lihoviny jsou jed a přece po nich baží. — Hněvivost projevuje, kdo je netrpělivý a nedůtklivý, kdo hned vyhrožuje a nadává. — Lenost projevuje, kdo ráno nechce vstávat na první zavolání, kdo se oddává zahálce, kdo své povinnosti koná ledabyle.

Znáš sebe? — Nikdo není bez některé ze zlých náklonností. Pozoruj sám sebe, a najdeš u sebe jistě některou z nich. Vzpomínej, z čeho se nejčastěji zpovídáš. Tak poznáš svou hlavní chybu. A hned ji potom přemáhej. Až zvládneš jednu, bojuj proti další. — „Zapři sebe sám“ praví i tobě Pán Ježíš. To znamená: Odpírej svým zlým náklonnostem, přemáhej sám sebe. V tomto duchovním boji ti bude vydatně pomáhat zvláště denní zpytování svědomí, častá svatá zpověď, denní rozjímání a náboženská četba.

*

Pokoušení je jako pekelná jiskra, která padá na tvé svatební roucho pro nebe — na milost posvěcující. Tuto jiskru musíš ihned a zavčas uhasit, aby ti nepoškodila nebo nezničila drahocenné roucho milosti posvěcující.

94. TĚŽKÝ HRÍCH A JINÉ DRUHY HRÍCHŮ

276. Co je hřích?

Hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.

277. Kdo se dopouští těžkého hříchu?

Těžkého hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží ve věci důležité a to zcela dobrovolně a s jasným poznáním, že těžce hřeší.

278. Proč je těžký hřích pro člověka největším zlem?

Těžký hřích je pro člověka největším zlem, protože ho zbavuje milosti posvěcující se všemi zásluhami pro nebe a vvaluje na něho tresty Boží časné i věčné.

279. Proč máme se varovat i každého lehkého hříchu?

Máme se varovat i každého lehkého hříchu, protože i lehký hřích je nevděkem k Bohu, přivádí na člověka tresty časné a může vést i ke hříchu těžkému.

Hřích. — Kdo přemohl pokušení k hříchu, posílil svou duši k dalšímu vítěznému boji proti zlým náklonnostem a získal i zásluhu pro nebe. Kdo však v pokušení ke zlému svolil, dopustil se hříchu. Co se stalo bezděčně, proti vůli nebo nevědomky, není hříchem. Nevědomost hříchu nečiní, leč by ji někdo sám byl zavnil. Hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží (toto je příkázání Boží nebo církevní) vědomě a dobrovolně.

Hříchy rozlišujeme: Podle původu, podle velikosti, podle způsobu, kterým byl spáchán a podle druhů. Podle původu je hřích dědičný a osobní. Podle velikosti je hřích lehký (všední) a těžký (smrtný). Podle způsobu, kterým byl hřích spáchán, je hřích myšlenkou, žádostí, slovem, pohledem, skutkem nebo opomenutím dobrého, které jsme byli povinni vykonat a nevykonali jsme. — Podle druhů jsou hříchy hlavní, do nebe volající, cizí a hříchy proti Duchu svatému.

Těžký hřích. — Těžkého hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží (příkázání Boží nebo církevní) ve věci důležité, a to zcela dobrovolně a s jasným poznáním, že těžce hřeší. Ve věci důležité by bylo na příklad křivě přísahat, zanedbat vlastní vinou sváteční mši svatou nebo velikonoční svaté přijímání, velice nenávidět bližního nebo mu značně uškodit. Těžkým hříchem byl na příklad hřích pyšných andělů, Adama a Evy, bratří Josefových.

Následky těžkého hříchu. — Přirozené následky každého hříchu a tím více hříchu těžkého bývají: Nepokojné svědomí, škoda, nemoc, hanba, nedůvěra u lidí, nepořádek v rodině a ve společnosti, nespokojenost, někdy pokuta a vězení. „Jako před hadem, utíkej před hříchem!“ (Sir. 21. 2).

Daleko horší následky má však hřích pro duši, pro život nadpřirozený, zvláště hřích těžký. O tom, kdo je ve hříchu těžkém platí slova: „Máš jméno, jako bys žil, ale jsi mrtev“ (Zjev. 3, 1).

Kdo je ve hříchu těžkém je mrtev pro nebe. Proto říkáme hříchu těžkému také smrtelný. Jak trestuhodný je těžký hřích poznáváme z toho, jak Bůh potrestal pyšné anděly, naše prarodiče, z trestů pekelných a zvláště z toho, jak mnoho trpěl Pán Ježíš za naše hříchy, a jak pro nás trpěla Matka Bolestná pod křížem.

Když se někdo dopouští častěji téhož hříchu, pak se ten hřích stává jeho zlým návykem. Jestliže některý zlý návyk tak zesílí, že se člověk stává jeho otrokem, pak z toho vzniká náruživost. Kdo při tom odpírá milost Boží, nechce se polepšit a pokračuje dále v těžkém hříchu, stane se zaslepeným, zatvrzelým hříšníkem a konec takového bývá hrozný.

Varuj se i každého lehkého hříchu! „Není maličkostí Bohem porhat v malých věcech“ praví svatý Jeroným. Hříchem lehkým milosti posvěcující sice neubývá, milost posvěcující sama neochabuje ani nevlažní, ale ochabuje a vlašní člověk ve spolupůsobení s milostmi pomáhajícími. Kromě toho může Bůh za lehké hříchy ubrat milostí pomáhajících v jejich počtu a síle. Následkem všeho toho je člověk již méně chráněn před těžkým hříchem a tím před ztrátou milosti posvěcující. V tom je největší nebezpečí lehkých hříchů. Není proto správné říkat o lehkém hříchu: „Vždyť je to jen lehký hřích!“ Písmo svaté praví velmi výstražně: „Kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu hyne“ (Přísl. 19, 1).

Které jsou hříchy do nebe volající? — Jsou to hříchy, o kterých praví Písmo svaté, že volají do nebe o pomstu, to je, že přímo vyzývají Boha, aby takového hříšníka potrestal. Hříchy do nebe volající jsou: 1. Úmyslná vražda; 2. sodomský hřích. Je to hřích proti VI. přikázání Božímu, kterého se dopouštěli v městě Sodomě; 3. utiskování chudých lidí, vdov a sirotků; 4. zadržování nebo ujímání mzdy dělníkům.

Které jsou hříchy proti Duchu svatému? — Jsou to hříchy, které zcela zvláštním způsobem odporují milosti Ducha svatého, a proto obyčejně zamezují obrácení hříšníka. Hříchy proti Duchu svatému jsou: 1. Hřešit úmyslně na milosrdenství Boží (na příklad lidé před potopou); 2. zoufat nad milosrdenstvím Božím (na příklad Jidáš); 3. odpírat poznané křesťanské pravdě (na příklad Židé za časů Pána Ježíše); 4. nepřát a závidět bližnímu milosti Boží (na příklad Kain); 5. mít zatvrzelé srdce k spasitelnému napomínání (na příklad farao); 6. setrvat tvrdošíjně v nekajících až do smrti (na příklad lotr po levici Pána Ježíše na Kalvarii).

Které jsou cizí hříchy? — Jsou to hříchy, na kterých je účasten ještě někdo jiný. Cizího hříchu se dopouští: 1. kdo jinému ke hříchu

radí; 2. kdo jinému hřích přikazuje; 3. kdo ke hříchu jiného svoluje; 4. kdo jiného ke hříchu navádí; 5. kdo hřích jiného vychvaluje; 6. kdo ke hříchu jiného mlčí; 7. kdo hřích jiného netrestá, ač je k tomu povinen; 8. kdo bere podíl na hříchu jiného; 9. kdo hřích jiného hájí.

*

Vypravuje se, že svatá Blanka říkávala svému synu Ludvíkovi, pozdějšímu králi francouzskému: „Synu můj, viš, jak tě miluji. A přece, raději bych tě viděla mrtvého, než abych slyšela, že ses dopustil hříchu těžkého.“ Tato slova si vzal Ludvík opravdu k srdci, věrně sloužil Bohu i vlasti a stal se svatým. I ty vždy pamatuj: Raději zemřít, než těžce zhrěšit! A kdybys byl snad tak nešťasten, že bys přece upadl do těžkého hříchu, ihned vzbud' dokonalou lítost nad tímto hříchem, co nejdříve jdi k svatě zpovědi a v budoucnosti buď opatrnější.

I tobě platí napomenutí, které dal Tobíáš svému synu: „Po všechny dny svého života měj na paměti Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a nezanedbal přikázání Hospodina, našeho Boha...“ (Tob. 4, 6).

95. DOBRÉ SKUTKY

280. S jakým úmyslem máme konat dobré skutky?

Dobré skutky máme konat s úmyslem, že jimi chceme plnit vůli Boží.

281. Kdy je dobrý skutek záslužný pro nebe?

Dobry skutek je záslužný pro nebe, když jej konáme v milosti posvěcující.

282. Co řekl Pán Ježíš o dobrých skutcích záslužných pro nebe?

O dobrých skutcích, záslužných pro nebe řekl Pán Ježíš: „Neskládejte si poklady na zemi, kde je rez a mol kazí, kde je zloději vykopávají a kradou; skládejte si však poklady v nebi!“ (Mat. 6, 19—20).

Dobré skutky. — Pán Ježíš řekl: „Každý strom, který nenese ovoce dobrého, bývá vyřat a na oheň uvržen“ (Mat. 7, 19). Nestací jen varovat se hříchu, jsme povinni konat také dobré skutky. Tu povinnost nám ukládá Bůh, Církev a také náš stav a povolání. „Neboť jako je tělo bez ducha mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá“ (Jak. 2, 26).

Povinné dobré skutky jsou: Zachovávat přikázání Boží a církevní, svědomitě plnit povinnosti svého stavu a povolání a trpělivě nést svůj kříž. Nepovinné dobré skutky jsou: Dobrovolná modlitba, dobrovolný půst tělesný nebo duchovní a pomáhat bližnímu více i nad svou povinnost. „Modlitba s postem a s almužnou je lepší, než hro-

madit poklady zlata“ (Tob. 12, 8). Dobré skutky jsou nutné ke spáse. „Každý strom, který nerodí dobré ovoce, bývá vyřazen a hozen do ohně“ (Mat. 7, 19).

Dobrý úmysl. — Má-li být náš skutek dobrý, nesmí nám chybět dobrý úmysl. Není dobrým skutkem, jestliže se kdo na příklad modlí, aby na sebe upozornil, dává-li někomu něco, aby ho lidé za to chválili, anebo kdyby se někdo postil z lakoty. Dobré skutky máme konat s úmyslem, že jimi chceme plnit vůli Boží. Někdy je si člověk vědom toho úmyslu, někdy naň v tu chvíli snad nemyslí. Tak má dobrý úmysl, byť nevědomky, kdo na příklad ze soucitu pomáhá jinému, nebo snáší trpělivě souzení nebo svědomitě pracuje. Výslovně vzbuzujeme dobrý úmysl zbožnou myšlenkou nebo slovy: „Pane Ježíši, s tebou a pro tebe!“ — „Všechno pro tebe, nejsvětější srdce Ježíšovo“ (300 dní odpustků). — „Z lásky k tobě, Pane Ježíši.“ — „Ke cti a chvále Boží . . .“ „Za pokání.“

Vzbuzuj dobrý úmysl výslovně! Je velmi užitečné vzbuzovat dobrý úmysl každé ráno: „Cokoli dnes budu myslet a mluvit, cokoli činit a trpět, obětují, Bože, ke cti a chvále tvé. Také chci dnes získat všechny mně možné odpustky. Tobě chci já sloužit bez ustání, ty mně k tomu dej své požehnání.“

Čím je dobrý úmysl dokonalejší, tím je dobrý skutek před Bohem cennější. I takové skutky, jako na příklad jíst, se procházet, číst, spát a jiné, vzbuzeným dobrým úmyslem nabývají ceny před Bohem. Proto připomíná apoštol svatý Pavel: „Ať tedy jíte, nebo pijete, nebo cokoli jiného činíte, činite všechno k slávě Boží!“ (I. Kor. 10, 31.)

Dobré skutky, záslužné pro nebe. — Kdo je v posvěcující milosti, podobá se živé ratolesti, která je spojena s kmenem, to je s Pánem Ježíšem. On řekl: „Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší mnoho ovoce; neboť beze mne nemůžete nic činit“ (Jan 4, 5). Jako jen ony ratolesti nesou ovoce, které jsou spojeny s kmenem, tak jen ti lidé konají dobré skutky záslužné pro nebe, kteří jsou spojeni s Kristem milostí posvěcující.

Troji užitek dobrých skutků, záslužných pro nebe. — První užitek je naše zásluha pro nebe, to je větší radost a odměna v nebi. Tento užitek zůstává nám a nemůžeme jej dát nikomu. — Druhý užitek je, že jimi můžeme dávat náhradu za časné tresty, za hříchy své i jiných. — Třetí užitek je v tom, že jimi můžeme vyprošovat sobě i jiným všechno, co potřebujeme zvláště pro spásu duše.

Jestliže někdo vykoná dobrý skutek ve stavu těžkého hříchu, pak za takový skutek nemůže mít odměnu v nebi, poněvadž je pro nebe jako mrtev. Podobá se suché ratolesti, oddělené od kmene, to je od Pána Ježíše. Avšak Bůh nejvyšší spravedlivý nenechá ani ta-

kový dobrý skutek bez odměny. Buď dá takovému člověku milost polepšení nebo jej odmění aspoň zde na světě (zdravím, na majetku a podobně).

*

Zachovej si vždy milost posvěcující, a často vzbuzuj dobrý úmysl. Tak zůstaneš ve spojení s Pánem Ježíšem, jako zůstává živá ratolest s kmenem, a všechno, co děláš a trpíš, bude pro nebe záslužné a také jiným můžeš velmi účinně pomáhat na cestě spásy.

96. CTNOSTI

283. Čím se posilujeme v ctnostech?

Posilujeme se ve ctnostech, když hledíme sebe poznávat, zlé náklonnosti přemáhat a Pána Ježíše následovat.

284. Proč máme si odpírat častěji i věci dovolené?

Máme si odpírat častěji i věci dovolené, abychom snadněji dovedli si odepřít věci zapovězené.

Ctnosti božské. — Při svatém křtu přijal tě Otec nebeský za své milované dítě. Stalo se to ve chvíli, kdy ti byl odpuštěn hřích dědičný a okdržel jsi milost posvěcující. Duch svatý tě tehdy nejen posvětil milostí posvěcující, ale dal ti zároveň schopnosti, abys dovedl žít nad své přirozené síly, to je nadpřirozeně, pro nebe, jako dítě Boží. Těmto schopnostem říkáme ctnosti nadpřirozené. Také jim říkáme ctnosti vlité, neboť byly vlitý do naší duše zároveň s milostí posvěcující.

Tyto nadpřirozené (vlité) ctnosti nám dávají možnost konat dobré skutky tak, abychom si jimi zasloužili odměnu v nebi. Snadněji a ochotněji bude konat dobré skutky ten, kdo se v nich cvičí a na ně si navyká. Z ctností nadpřirozených (vlitých) jsou nejdůležitější ctnosti božské. Nazýváme je „božské“, protože je máme od Boha, k Bohu nás vedou a s Bohem nás spojují. Jsou tři: Víra, naděje a láska. Máme častěji vzbuzovat tři božské ctnosti. To znamená: Máme Boha ujišťovat, že v něho věříme, v něho doufáme a jej milujeme a zároveň ho prosit, aby v nás upevňoval a rozmnožoval víru, naději a lásku. Zvláště máme vzbuzovat tři božské ctnosti při mši svaté, při svatém přijímání, v pokušení a v nebezpečí smrti. (Ostatní o božských ctnostech je v článkách k 1. přikázání Božímu.)

Ctnosti mravní. — Duch svatý vlévá do duše s milostí posvěcující nejen ctnosti božské, abychom mohli nadpřirozeně v Boha věřit, doufat, ho milovat, ale i ctnosti mravní. Jsou to schopnosti, abychom

se chovali i k sobě a k bližnímu vždy nadpřirozeně, tak, jak se to sluší na děti Boží, jak je to Bohu milé a pro nebe záslužné.

Duch svatý nám vlévá jen schopnosti k takovému jednání. Teprve když pěstujeme tyto vlité schopnosti, získáme si časem dobrý návyk, náklonnost, pohotovost a zručnost konat dobro vždy a všude a to ihned, snadno a s chutí. A takové zručnosti v konání dobra říkáme ctnost získaná. Je to něco podobného, jako když někdo pěstěním vlohy k hudbě se vycvičí ve vynikajícího hudebníka. Tak pěstěním vlitých mravních ctností nabýváme s pomocí Boží vlastním přičiněním i získaných mravních ctností.

Tak na příklad, navykáš-li si na pravidelnou modlitbu ráno i večer a na pravidelnou účast na službách Božích, získáváš ctnost zbožnosti. — Navykáš-li si vždy poslouchat svých rodičů a představených, získáváš ctnost poslušnosti. — Navykáš-li si nikdy nebrat cizí věci, byť to byly jen maličkosti, získáváš ctnost poctivosti.

Navykáš-li si mluvit vždy pravdu, i kdybys měl z toho někdy nepříjemnost, získáváš ctnost pravdomluvnosti. — Navykáš-li si svědomitě se učit a pracovat, získáváš ctnost pilnosti a pracovitosti. — Navykáš-li si vykonat nejprve své povinnosti, a to vždy důkladně a teprve potom si dopřeješ zábavu, získáváš ctnost svědomitosti. — Navykáš-li si na uctivost ve své řeči i v chování ke všem lidem, získáváš ctnost zdvořilosti.

Podobně můžeš získat ctnost laskavosti, vytrvalosti, pečlivosti, ukázněnosti, dochvilnosti, čistotnosti, stydlivosti, spolehlivosti, ohleduplnosti, opatrnosti, spravedlivosti, statečnosti, umírněnosti a mnohé jiné ctnosti. — Ctnosti mravní nás uschopňují užívat věci, sil a času tak, abychom byli pokud možno spokojeni na světě a stali se užitečnými členy lidské společnosti. Těchto ctností je mnoho, ale nejdůležitější z nich jsou čtyři ctnosti základní, ctnosti, které jsou opakem sedmera hlavních hříchů a ctnosti, které Pán Ježíš zvláště velebil ve svém kázání na hoře.

Ctnosti základní jsou: Opatrnost, spravedlnost, statečnost a umírněnost. — Opatrný (moudrý) pamatuje na smysl svého pozemského života a na věčný cíl. Proto používá vhodných prostředků, aby toho cíle také dosáhl. V jednotlivých případech rozvažuje, co má dělat, aby jednal bohumile.

Spravedlivý dává a nechává každému, co mu náleží. Spravedlivý byl Tobiáš, neboť dbal svědomitě toho, aby neměl cizí majetek. — Statečný se nedá odstrašit při konání dobrého žádnými překážkami a raději se všeho zrekne a vše vytrpí, než aby se dopustil hříchu. Stateční byli všichni mučedníci. — Umírněný je, kdo ochotně všechny hříšné žádosti v sobě potlačuje a věci nedovolených užívá vždy s mírou.

Opakem sedmera hlavních hříchů jsou tyto ctnosti: Opakem pýchy je pokora, opakem lakomství je štědrost, opakem smilstva je mravní čistota, opakem závisti je přejnost, opakem nestřídmosti je střídmost, opakem hněvu je tichost, opakem lenosti je horlivost.

*

Chceš mít otužilé tělo a silné svaly? Pak nestačí jen dobře jíst, je třeba také pravidelně pracovat, pěstovat zdravý sport, cvičit. Chceš mít silnou duši? Pak je třeba nejen se modlit, chodit na mši svatou, k svatě zpovědi a k svatému přijímání, nýbrž je nutné v sobě přemáhat, co je zlé a cvičit se v tom, co je dobré. Tak budeš odkládat vlastnosti špatné a budeš získávat pohotovost konat ochotně dobré, staneš se ctnostným. Ctnost se jmenuje latinsky „virtus“, to znamená „síla“. Jen ctnostný je silný! Získávej ctnosti, tak budeš posilovat svou duši do životního zápasu. Při tom vždy pamatuj na slova apoštola svatého Pavla: „Tělesné cvičení je užitečné k málu, zbožnost však je užitečná ke všemu“ (I. Tim. 4, 8).

97. NÁSLEDUJ PÁNA JEŽÍŠE, NEJKRÁSNEJŠÍ VZOR VŠECH CTNOSTÍ

285. Kterými slovy vybízí nás Pán Ježíš k následování?

Pán Ježíš nás vybízí k následování těmito slovy: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi denně svůj kříž a následuj mne!“ (Luk. 9, 23.)

286. Které ctnosti zvláště velebil Pán Ježíš v kázání horském?

V kázání horském velebil Pán Ježíš zvláště ctnosti, které jsou obsaženy v osmeru blahoslavenství:

- 1. Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské.*
- 2. Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou za úděl zemi.*
- 3. Blahoslavení lkající, neboť oni budou potěšeni.*
- 4. Blahoslavení, kteří lačněji a žízni po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.*
- 5. Blahoslavení milosrdní, neboť dojdou milosrdenství.*
- 6. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou viděti Boha.*
- 7. Blahoslavení pokojní, neboť oni budou slouiti synové Boží.*
- 8. Blahoslavení, kteří trpí příkoří pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. Blahoslavení jste, když vás budou pro mne tupit a pronásledovat a mluvit všechno zlé lživě proti vám. Radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích. (Mat. 5, 3—12.)*

Následuj Pána Ježíše! — „Příklad zajisté dal jsem vám,“ praví Pán Ježíš nám všem. (Jan 13, 15.) Vybízí nás, abychom jej následovali.

dovali. „Zapři sebe sám!“ Máš si odpírat to, co vede k hříchu. „Vezmi kříž svůj!“ Je to práce, bolest, zármutek, křivda a vůbec všechno, co tvé povinnosti k Bohu a k bližnímu vyžadují, nebo co Bůh sesílá, a je ti to snad obtížné. Nejvíce se uč od Pána Ježíše pokore, neboť pokora je strážkyní všech ctností. Častěji se modliive: „Ježíši tichý, srdce pokorného, učiň srdce mé podle srdce svého!“

Osmero blahoslavenství. — „Blahoslavení“ znamená: Blažení, velmi šťastní již zde na zemi a zvláště po smrti v nebi. — „Chudí duchem jsou majetní, kteří užívají svého majetku podle vůle Boží. „Tiší“ jsou pokorní, nenároční, skromní. Přemohli v sobě pýchu, nehledají slávu, žijí tichým životem. S jinými jednají přívětivě a příkoří snášejí trpělivě. Tak byl i Pán Ježíš za svého pozemského života „tichý a srdce pokorného“ (Mat. 11, 29). — „Lkající“ jsou ti, kteří litují svých hříchů a rmoutí se nad mravním i hmotným neštěstím jiného a svůj kříž nesou trpělivě jako pokání za hříchy své i jiných. — „Lačnější a žízni po spravedlnosti“ ti, kteří se horlivě přičinují plnit, co Bůh prikazuje a usilovně se snaží žít stále v milosti posvěcující.

„Milosrdní“ jsou ti, kteří ze slitovné lásky pomáhají bližnímu v potřebách duchovních i tělesných. — „Čistého srdce“ jsou ti, kteří se chrání hříchů vůbec, zvláště pak zachovávají stud a mravní čistotu v myšlení, v pohledech, v řeči a chování. — „Pokojní“ jsou ti, kteří se snaží žít s ostatními v míru, pokud je to bez hříchu možno, usmírují rozvaděné a snaží se šířit kolem sebe pokoj. — „Trpí pro spravedlnost“ ti, kdo pro Krista a křesťanskou víru trpí a kdo ochotně pro Krista obětují majetek, zdraví i život.

Následuj svůj nejlepší vzor — Pána Ježíše — co nejvěrněji! Abys to dovedl, uvažuj, jak asi by Pán Ježíš mluvil a co by dělal, kdyby byl na tvém místě. Pán Ježíš to od tebe chce! I tobě praví: „Následuj mne!“ Abys věděl, jak to máš dělat, čítávej denně aspoň něco z evangelia a také čti knížku blahoslaveného Tomáše Kempenského „O následování Krista“, která je po Písmě svatém nejrozšířenější knihou na světě.

98. BUĎ S PÁNEM BOHEM

Začíněj s Pánem Bohem každý den! Když je ráno čas k vstávání v hodinu pevně stanovenou, udělej svatý kříž a vstaň bez prodlení. Pomodli se ranní modlitbu, vzbud' při ní dobrý úmysl a zajdi si, možno-li, i ve všední den na mši svatou a pokud možno i k svatému přijímání. Není-li ti snad možné, ucti Pána Ježíše ve svátosti oltářní aspoň návštěvou nebo vzpomínkou. — Svaté ráno — červánky svatého dne.

Pracuj s Pánem Bohem ve svém povolání! Promysli svou práci dobře, začni rychle, pracuj pilně! Obnov při práci dobrý úmysl, zvláště když je obtížná a namáhavá. Pracuj jako služebník dobrý a věrný svědomitě! Bůh se dívá, Bůh odplatí. — Na roli, byť nejčizejší, sobě pracuješ.

Osvěžuj se s Pánem Bohem! Vděčný před jídlem a po jídle děkuje Bohu. Rozumný si dopřává osvěžení tak, aby se posilnil k další práci. Prozíravý používá odpočinku i k potřebnému sebevzdělání. Opatrný se varuje zábav mravně nebezpečných. — Svatý se raduje vždycky v Pánu (Filip. 4, 4).

Trp a snášej s Pánem Bohem, co je ti těžké, smutné a bolestné. Říká se: „Není domečka bez křížečka.“ Zapři sebe sám, vezmi na sebe kříž práce, bolesti a jdi odevzdán do vůle Boží trpělivě za Pánem! — Z trpělivosti blaho ti vzejde.

Konči den s Pánem Bohem večerní modlitbou. Nejdůležitější část večerní modlitby je zpytování svědomí s dokonalou lítostí a s upřímným předsevzetím. Nezapomeň vykonat také duchovní svaté přijímání a modlitbu za šťastnou smrt. — Znamením kříže se odevzdej pod ochranu Boží.

Prožívej týden s Pánem Bohem. V den sváteční „pozdvihni se duše z prachu, zaleť k rajským končinám!“ Ať bez důležité příčiny není pro tebe svátečního dne bez mše svaté a mše svatá bez kázání. Pokud možno přístup každou neděli i k svatému přijímání. Jaký den nedělní, takový den poslední. — Pátek, památný den smrti Páně, a ostatní přikázané dny svěťvej církevním postem! — Považuj ten předpis za vyznání víry a za důtklivé povzbuzení k postu duchovnímu.

Buď živ s Pánem Bohem v posvěcující milosti! Pozor na všední hříchy zcela vědomé a dobrovolné! Zvláště pamatuj: Raději zemřít než těžce hřešit! Nedej se svádět špatným příkladem a klamnými slovy. Drž se v pokušení Boha a odoláš. Smiřuj se pravidelně s Bohem dobrou svatou zpovědí a pokládej si za čest přicházet co nejčastěji ke stolu Páně. „Pamatuj na svého Tvůrce za dnů mladosti své!“ (Kaz. 12, 1.) Dobrymi skutky skládej si poklad pro nebe! „Buď věrný až do smrti“ (Zjev. 2, 10) a živ budeš s Pánem Bohem na věky.

99. PROŽÍVEJ ROK S CÍRKVÍ — DOBA VÁNOČNÍ

Každého dne nás volá Pán Ježíš opět a opět do své služby. K této službě chce nás Církev povzbudit a posvětit. Proto slaví denně památku buď některého ze světců Božích, anebo, a to zvláště, pa-

mátku některého děje ze života Pána Ježíše. To se opakuje každoročně. Dny a časy Bohu církevně zasvěcené se jmenují dohromady „církevní rok“. Začíná první nedělí adventní a má tři hlavní svátky: Hod Boží vánoční, velikonoční a svatodušní. Na každý ten veliký svátek nás Církev připravuje po nějakou dobu již předem, načež o Božím hodu slavnost vrcholí a po několik týdnů doznívá. A tak církevní rok se přehledně dělí na tři období: Vánoční (od první neděle adventní do poslední neděle po Zjevení Páně), velikonoční (od neděle Devítník do svátku Nanebevstoupení Páně) a svatodušní (od Nanebevstoupení Páně do poslední neděle po svatém Duchu).

Advent. — Dobou adventní začíná příprava na Hod Boží vánoční. „Ejhle, Hospodin přijde“ (Zach. 14, 5). Rozeznáváme trojí příchod Páně. — Na první příchod čekali věřící Starého Zákona, když jeho příchod toužebně vyhlídali. To si máme připomínat v adventě. — Druhý příchod se děje, když Pán Ježíš přichází do srdce svou milostí, nebo osokně při svatém přijímání. V čas adventní máme jemu otevřít své srdce. „Je tu hodina, abychom už ze spánku procitli“ (Řím. 13, 11). — Třetí příchod se stane, když nás přijde Pán Ježíš soudit hned po smrti a v soudný den. Na to se máme v adventě připravit „neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte!“ (Luk. 12, 40.)

Adventní neděle jsou čtyři. Vhodně připadá v adventě 8. prosince zasvěcený svátek Neposkvrněného početí Panny Marie, která jako krásná „Hvězda jitřní“ zasvitla lidem před východem slunce — Ježíše Krista.

„*Připravte cestu Páně!*“ (Mat. 3, 3.) — V adventě se modlíáme více než jindy, a to zvláště radostný růženec, společně doma. I ve všední dny chodíváme na mši svatou. Ta se slouží časně zrána ještě za tmy a říkáme jí roráty, protože začíná slovem „rorate“. „Vyros nebe Spasitele!“ (Iz. 45, 8.) — Svátek svatého Mikuláše, 6. prosince, vybízí všechny k milosrdné lásce k jiným. — Fialová barva mešního roucha v neděli vybízí: „Čiňte pokání!“ (Mat. 3, 2.) — Po třetí neděli adventní jsou Suché dni zimní. Hlučné zábavy jsou katolíkům v adventě zapovězeny. Církev zve všechny věřící k svatě zpovědi a k svatému přijímání. „Kdyby Kristus v Betlémě tisíckrát se narodil, ale nezrodil se v duši tvé, pak spásu svou jsi zahodil!“ Děti chystají k vánocům „betlem“. Co si umíníš pro dobu adventní?

Štědrý den. — Na Štědrý den je přísný půst, abychom se kajícností připravovali na Hod Boží vánoční. Říkáme Štědrý den, poněvadž si připomínáme, jak štědrý byl k nám Otec nebeský, že nám poslal svého Syna na svět, aby se stal člověkem a nás vykoupil. Proto i lidé jsou si štědrí navzájem a dávají si dárky, zvláště rodiče

dětem. V rodině bývá také štedrá večere u vánočního stromku s „betlemem“. Začíná společnou modlitbou a končí vánočními koledami.

Svátek Narození Páně neboli Hod Boží vánoční se světi 25. prosince. Služby Boží začínají již velmi časně ráno, někde o půlnoci, poněvadž Pán Ježíš se narodil v noci. Z radosti a na oslavu narození Páně slouží se v každém kostele trojí mše svatá. První „andělská“, druhá „pastýřská“ a třetí „slavná“. Od svátku Narození Páně se zpívají v kostele a doma krásné vánoční koledy.

Svátky povánoční: Svatého Štěpána, prvomučedníka, svátek zdobrovolněný (26. prosince), svatého Jana, Miláčka Páně (27. prosince) a svatých Neviňátek betlemských (28. prosince). Vzpomínej a čti ke každému z těch dnů v Biblických dějinách. — V poslední den občanského roku (31. prosince), o svátku svatého papeže Silvestra, konají se k večeru děkovné bohoslužby. Projíždí v duchu minulý rok a najdeš mnoho, zač bys měl Bohu poděkovat a zač jej odprosit. — Na Nový rok (1. ledna) je zasvěcený svátek „Obřezání Páně“. Dne 2. ledna je svátek Jména Ježíš. Začni ve jménu Páně. Snad je to poslední rok tvého života na zemi.

Svátek Zjevení Páně, lidovým názvem „svatých tří králů“, se světi 6. ledna jako zasvěcený na oslavu, že novorozený Vykupitel se zjevil zvláštní hvězdou mudrcům a hlasem Boha Otce po svém pokřtění. Za prvních dob křesťanských se toho dne uděloval dospělým slavně svatý křest. Proto se v předvečer světila křestní voda. Dosud se světi v onen svatvečer voda k žehnutí, kadidlo a křída. — Svěcenou křídou se píše na dveře příbytku nápis tříkrálový K + M + B s letopočtem, aby nás Bůh na přímluvu svatých mudrců ochránil od zlého.

Dne 2. února, čtyřicátý po Hodu Božím vánočním, je svátek dobrovolně svěcený. Jmenuje se Obětování Páně, na památku, že Pán Ježíš byl podle předpisu zákona v chrámě Bohu představen neboli obětován. — Jmenuje se také Očišťování Panny Marie, na památku, že Panna Maria přinesla tehdy předepsanou oběť očistnou. Také říkáme tomu dni svátek Hromnic, protože se světi svíce zvané „hromnice“. Světi se na památku, že Simeon nazval Pána Ježíše světlem k osvícení národů. S rozžatými svícemi se koná průvod kolem kostela. Kromě toho se rozžihá svěcená svíce, když katolický křesťan umírá, když leží mrtev v rakvi a při bouřce s hromobitím. Proto se říká i té svíci „hromnice“. „Já jsem světlo světa“, řekl Pán Ježíš, „kdo mne následuje, nechodí ve tmě, nýbrž bude mít světlo života“ (Jan 8, 12).

100. DOBA VELIKONOČNÍ

Příprava vzdálená — začíná neděli zvanou Devítník, neboť je to devátá neděle před Hodem Božím velikonočním. Poněvadž je to před dobou svatopostní, říká se této době předpostí, světským názvem „masopust“ a třem jejím posledním dnům „ostatky“. V ty dny bývá po 40 hodin smírná pobožnost před vystavenou svátostí oltářní. Začlys měl Pána Ježíše nejvíce odprosit?

Příprava bližší začíná Popeleční středou, která je prvním dnem doby svatopostní. V kostele světi kněz popel ze spálených ratolestí loňské Květné neděle, tímto popelem dělá věřícím na čele kříž a říká při tom: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se vrátíš.“ Tento svatý obřad se jmenuje „popelce“. Popelcem Církev připomíná: „Musíš umřít, č.ñ tedy zavčas pokání!“

Doba svatopostní je čas od Popeleční středy do svátků velikonočních. Trvá celkem 46 dní. Z těch je šest neděl a 40 dní všedních. Po první neděli svatopostní jsou Suché dny jarní. K pokání nás vede Církev tím, že doporučuje půst na památku čtyřiceti dnů, které ztrávil Pán Ježíš na poušti. Uvádí nám živě na paměť umučení Páně (nad hlavním oltářem bývá obraz trpícího Vykupitele), zapovídá věřícím hluchné, zvláště veřejné taneční zábavy a koná služby Boží, zejména nedělní mši svatou, v rouchu kajicné fialové barvy.

V době svatopostní máme činit pokání. To znamená: Máme zanechat hříchů, z nich se očistit a za ně si ukládat tresty. Máme chodit do kostela pokud možno i ve všední dny. Ukládáme si oběti, sebezapírání, konáme skutky milosrdné, modlíme se bolestný růženec pokud možno doma společně, chočíme na křížovou cestu a postní kázání. Také se připravíme dobře k velikonoční svaté zpovědi a svatému přijímání. Nejkrásnější slavnost vzkříšení s Pánem Ježíšem v duši! — Co si uložíš za pokání pro dobu svatopostní?

Příprava nejbližší začíná Svatým týdnem. — „Svatý týden“ se říká poslednímu týdnu doby svatopostní. První den Svatého týdne je Květná neděle. Jmenuje se Květná, protože se světi kvetoucí ratolesti (u nás květy jívové „kočičky“) na památku slavného vjezdu Páně do Jerusalema. — S posvěcenými ratolestmi se koná v chrámové prostora průvod. To jako bychom provázeli Pána Ježíše při jeho slavném vjezdu do Jerusalema. Nebe nám otevřel Pán Ježíš svou smrtí na kříži. Na památku toho se otvírají ke konci průvodu dveře kostela, když kněz zaklepe na dveře třikrát křížem. Ve Svatém týdnu se čte část evangelia o umučení Páně neboli pašije: Na Květnou neděli, v úterý, ve středu a v pátek. — Nejpamátnější dny Svatého týdne jsou: Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílá sobota.

Zelený čtvrtek je památný den poslední večere a smrtelné úzkosti Páně. Církev se raduje z ustanovení svátosti oltářní, ale nemůže se radovat úplně, protože Pán Ježíš brzy potom začal své poslední utrpení. Proto je mše svatá jen z počátku slavná. Při Gloria se slavnostně odzvoni a potom zvony mlčí až do Gloria Bílé soboty. Slouží se mše svatá toliko jediná. Ostatní kněží jdou s druhými věřícími ke stolu Páně. — Po mši svaté zůstane svatostánek pootevřen, prázdný a oltář se odstrojí na památku, že Pán Ježíš při svém umučení všechno za nás obětoval a byl ode všech opuštěn. S Ním se modli, k Němu v tyto svaté dny přicházej a o Jeho utrpení zbožně uvažuj, rozjímej!

Velký pátek je památný den smrti Páně. Proto je oltář bez světla a bez ozdob. Kněz v obřadním rouchu barvy černé se klade tváří k zemi na stupně oltáře. Potom čte pašije. Nato se modlí za všechny lidi a stavy. Modliteb je devět. Pak odhaluje kříž, zastřený černou rouškou a zpívá při tom: „Ejhle, dřevo kříže, na němž pněl světa Spasitel“, klade kříž na černou podušku a uctívá jej trojím pokleknutím a políbením. — Toho dne se mše svatá neslouží. Kněz jen přijímá svatou hostii, na Zelený čtvrtek proměněnou. V monstranci, zahalené bílým závojem, zanese kněz nejsvětější svátost na postranní oltář, jenž představuje Boží hrob. — Uctivej políbením svatý kříž a navštěvuj svátostného Spasitele v Božím hrobě.

Bílá sobota je památný den odpočinku Páně v hrobě a slávy jeho v předpekli. Za prvních dob křesťanských byly služby Boží až večer a konal se při nich slavný křest dospělých. Ti byli potom oblečeni v bílé roucho. Odtud pochází název „Bílá“ sobota. Většinou se ty služby Boží konají hned ráno. — Církev se chystá radostně oslavit vzkříšení Páně. Kněz světi nový oheň, zanícený jiskrou z křemene. V kostele světi svíci velikonoční a zasazuje do ní pět ozdobných zrn kadidla na památku oslavených ran Páně. Potom světi křestní vodu se zajímavými obřady, jež končí litanii ke všem svatým. Pak je mše svatá s Gloria. Při Gloria se opět rozezvučí zvony, načež se po prvé ozve radostné Aleluja, to je Chvalte Pána! Místo v neděli časně z rána se koná v sobotu před večerem slavnost vzkříšení Páně. „Vstal jest této chvíle.“ — Ráno dej si posvětit vodu k žehnání, navštiv Pána Ježíše v Božím hrobě a potom před večerem se účastni svátostného „Vzkříšení“.

Boží hod velikonoční. — „Veliká noc“ Starého Zákona byla slavena na památku té noci, kdy Izraelští vyšli z Egypta a byli vysvobozeni z otroctví svých utlačovatelů. Velikou noc novozákonní posvětil Pán Ježíš tím, že slavně vstal z mrtvých. Je to největší a nejslavnější svátek celého roku. Dobrovolně světi věřící i velikonoční pondělí. Po velikonocích je šest neděl. Od neděle Vzkříšení se

ozývá při službách Božích a v kněžských hodinkách „Aleluja“. U oltáře hořívá při slavné mši svaté po čtyřicet dní svíce velikonoční, jež představuje vzkříšeného Pána Ježíše. Místo modlitby „Anděl Páně“ pozdravujeme Rodičku Boží třikrát denně chvalozpěvem „Raduj se nebes Královno!“ — Církev opět a opět vybízí věřící k velikonoční svaté zpovědi a svatému přijímání. „Probud' se, ty spáči, a povstaň z mrtvých, a osvíti tě Kristus!“ (Efes. 5, 14).

Křížové dni. — Čtyřicátý den po neděli Vzkříšení ve čtvrtek je zasvěcený svátek Nanebevstoupení Páně. Ve dny předtím, zvané „křížové“, se konají někde prosebné průvody do polí. Jako bychom provázeli Pána Ježíše, než odejde do nebe, přednášíme mu při tom své záležitosti a potřeby. Ty jsou vyjádřeny v litanii ke všem svatým. Prosebný den na vyprošení úrody je také na svátek svatého Marka 25. dubna. Jdeme do pole, abychom při pohledu na obilí se vroucněji modlili: „Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil.“ Pohled pak vzhůru k nebi vybízí: „Hleďte to, co je shůry, kde Kristus sedí na pravici Boží! Usilujte o to, co je shůry, ne o to, co je na zemi!“ (Kol. 3, 1).

101. DOBA SVATODUŠNÍ

Po nanebevstoupení Páně připravovali se apoštolé s ostatními učedníky a s Pannou Marií, Matkou Boží, po devět dní na seslání Ducha svatého. To si připomínáme zvláště devátý den po tomto svátku, v sobotu. Za prvních dob křesťanských býval v noci nato slavný křest dospělých. Na památku toho se světi podnes v sobotu ráno před Svatým Duchem křestní voda podobně jako na Bílou sobotu.

Hod Boží svatodušní se světi v neděli, desátý den po svátku Nanebevstoupení Páně, na památku, že Pán Ježíš seslal Ducha svatého. Mešní roucho je barvy červené, protože Duch svatý se tehdy zjevil v podobě ohnivých jazyků. V chrámě biskupském se ve dny kolem toho svátku uděluje svaté bířmování. V den seslání Ducha svatého působili apoštolé ponejprv místo Pána Ježíše a začala Církev. Chvála Bohu! Jsem také údem svaté, apoštolské Církeve. Slibuji znovu, že budu věrným vyznavačem a bojovníkem Páně. Přijď, Duchu svatý, osvět, osilni a posvět' mne! — Pondělí svatodušní světi věřící dobrovolně jako svátek zasvěcený. — Potom následují neděle po svatém Duchu. Bývá jich 24—28. První je zasvěcena Nejsvětější Trojici, kdy u nás končí doba pro velikonoční svaté přijímání. Ne-

spokoj se však jen s tím, že jsi vykonal své velikonoční svaté přijímání, k němuž každý katolík je vázán pod těžkým hřichem, ale přistupuj k svatému přijímání co nejčastěji.

Svátek Božího Těla se slaví jako zasvěcený ve čtvrtek po neděli Nejsvětější Trojice, na oslavu Pána Ježíše, přítomného ve svátosti oltářní. Po mši svaté je slavnostní průvod, jenž se zastavuje u čtyř oltářů. Průvod Božího Těla se koná proto, abychom vyznali svou víru, že Pán Ježíš je ve svaté hostii přítomen, abychom mu slavně poděkovali, že mezi námi osobně přebývá, a konečně, abychom jej společně odprosili za urážky, kterých se mu ve svátosti oltářní, bohužel, dostává. Mimo to chceme uctivým doprovodem vyprosit Boží požehnání pro sebe a pro zemskou úrodu. Pojd'te, klaňme se jemu! V pátek, osmý den po svátku Božího Těla, je svátek Božského Srdce Páně. Ježíši tichý, srdce pokorného, učiň mé srdce podle srdce svého!

Z kalendáře letního. — Dne 24. června je svátek Narození svatého Jana Křtitele. — Dne 29. června je zasvěcený svátek svatých apoštolů Petra a Pavla, kteří v jeden den skonalí smrtí mučednickou roku 67. — Dne 2. července je svátek Nevstívení Panny Marie. — Dne 5. července je svatých apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje, na Moravě zasvěcený. Svatý Cyril zemřel roku 867 v Římě a svatý Metoděj zemřel roku 885 na Velehradě. „Jazykem rodným Boží chválu pěli, mateřskou řečí knihy svaté psali, získali láskou Kristu národ celý, život nám na vše věky zachovali.“ — Dne 15. srpna je zasvěcený svátek Nanebevzetí Panny Marie. — Dne 22. srpna je svátek Neposkvrněného Srdce Panny Marie. — Dne 8. září světi věřící dobrovolně Narození Panny Marie jako svátek zasvěcený. Po 14. září (Povýšení svatého kříže) jsou Suché dni podzimní.

Z kalendáře podzimního. — Dne 28. září je svátek svatého Václava, který zemřel roku 929. „Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám i budoucím!“ Tento svátek je v Čechách zasvěcený. — Měsíc říjen je zasvěcen Panně Marii, Královně posvátného růžence. — Dne 2. října je svátek Andělů strážných. Třetí neděle v říjnu je v našich krajích svátek Posvěcení chrámu, na vděčnou památku, že náš kostel byl posvěcen a stal se příbytkem Božím. Poslední neděle v říjnu je svátek Krista Krále. — Dne 1. listopadu je zasvěcený svátek Všech svatých na počest všech svatých v nebi, ať jsou podle jména světu známi nebo neznámi. — První všední den nato je Památka dušiček, abychom s účinnou láskou pamatovali na ty, „kteří nás předešli se znamením víry“ a trpí v očistci. — Poslední neděle po Svatém Duchu se čte evangelium o konci světa a posledním soudu.

102. MODLITBY

1. Znamení kříže.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

2. Modlitba Páně.

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neuvod' nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen.

3. Pozdravení andělské.

Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

4. Apoštolské vyznání víry.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny. Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest. Sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. Odtud přijde soudit živé i mrtvé. Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchův odpuštění, těla vzkříšení a život věčný. Amen.

5. Desatero Božích přikázání.

1. V jednoho Boha věřiti budeš. 2. Nevezmeš jména Božího nadarmo. 3. Pomni, abys den sváteční světil. 4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi. 5. Nezabiješ. 6. Nesesmilníš. 7. Nepokradeš. 8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému. 9. Nepožádáš manželky bližního svého. 10. Aniž požádáš statku jeho.

6. Patero přikázání církevních.

1. Svět zasvěcené svátky. 2. Buď v neděle a zasvěcené svátky zbožně na celé mši svaté. 3. Zachovávej ustanovené posty. 4. Zpovídej se aspoň jednou za rok a přijmi svátost oltářní aspoň v čas velikonoční. 5. Zdrž se v zapovězený čas veřejných tanečních zábav.

7. Anděle Boží.

Anděle Boží, strážce můj, rač vždycky být ochránce můj. Mne vždycky veď a napravuj, ke všemu dobrému mě vzbuzuj. Ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj. Tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dávám. A v tom svatém obcování ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně, chválím Boha ustavičně. Amen.

8. Zdrávas Královno.

Zdrávas Královno, matko milosrdenství, živote sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K tobě voláme vyhnání synové Evy, k tobě vzdycháme, lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči a Ježíše, požehnaný plod života svého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladvá Panno Maria! Oroduj za nás svatá Boží Rodičko, abychom hodni byli zaslíbení Kristových!

9. Pod ochranu tvou.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko. Nezamítej v potřebách proseb našich, ale od všeho nebezpečení vysvobď nás vždycky, slavná a požehnaná Panno, paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše. Se Synem svým rač nás smířiti, Synu svému rač nás poroučeti, k Synu svému rač nás přivésti. Oroduj za nás svatá Boží Rodičko, abychom hodni byli zaslíbení Kristových!

10. Anděl Páně.

Anděl Páně zvěstoval Marii, a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas Maria . . . I řekla Maria: „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ Zdrávas Maria . . . A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Zdrávas Maria . . . Oroduj za nás svatá Boží Rodičko, abychom hodni byli zaslíbení Kristových. Modleme se: Milost svou, prosíme, Pane, rač v myslí naše vlíti, abychom, kteří jsme andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého poznali, skrze umučení a kříž jeho k slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

11. Raduj se nebes Královno. (Od velikonoce do svátku nejsvětější Trojice.)

Raduj se nebes Královno, aleluja! Neb ten, jehož jsi nosila, aleluja, vstal z mrtvých, jak předpověděl, aleluja! Oroduj za nás u Boha, aleluja! Raduj se a plesej Panno Maria, aleluja! Neboť

vstal Pán vskutku, aleluja! Modleme se: Bože, jenž jsi zmrtvýchvstáním Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista, svět oblažil, dej, prosíme, abychom skrze jeho Rodičku, Pannu Marii, dosáhli radosti života věčného. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

12. Vzbuzení dobrého úmyslu (při ranní modlitbě).

Cokoli dnes budu myslet a mluvit, cokoli činit a trpět, obětuji, Bože, ke cti a chvále tvé. Také chci dnes získat všechny mně možné odpustky. Tobě chci já sloužit bez ustání, ty mně k tomu dej své požehnání. — Dobrý úmysl můžeš vzbudit také krátce: Pane Ježíši, s tebou a pro tebe!

13. K večernímu zpytování svědomí, s krátkým vzbuzením dokonalé lítosti, s duchovním svatým přijímáním a s modlitbou za šťastnou smrt.

Pane Ježíši, byl jsi dnes se mnou spokojen s tím, co jsem myslel, mluvil a činil? . . . (Zpytování svědomí) . . . Pane Ježíši, já tě miluji, svých hříchů lituji a polepšení slibuji, zvláště že . . . (Umíníš si, v čem se chceš nejvíce polepšit) . . . Otvírám ti srdce své. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvět mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a živ mne k životu věčnému. Amen . . . Svatý Josefe, vypros mi šťastnou hodinu smrti.

14. Vzbuzení tří božských ctností.

Víra.

Věřím a vyznávám všechno, cos ty, Bože, pravdomluvný, zjevil a skrze Církev neomylnou mi k věření předkládáš. V této víře chci žít a zemřít. Bože, rozmnož víru mou!

Naděje.

Doufám v tebe, Bože můj, že mi hříchy odpustíš, svou milost mi udělíš a na věky mne spasíš, protože jsi všemohoucí a dobrotivý, milosrdný a věrný. V této naději chci žít a zemřít. Bože, posilni naději mou!

Láska.

Bože můj, tys nejdokonalejší, a proto hoden lásky největší. Od tebe mám všechno dobré. Tys mě stvořil, vykoupil a posvětil. Ty o mne ustavičně otcovsky pečuješ.

Miluji tě nade všechno.
Tobě chci věrně sloužit
a raději všeho se vzdát,
než tebe hříchem ztratit.
V této lásce chci žít a zemřít.
Bože, rozněcuj lásku mou!

15. Modlitba k Duchu svatému před zpytováním svědomí.

Duchu svatý, osvět a posiluj mě,
abych své hříchy náležitě poznal,
srdečně jich litoval,
upřímně se z nich vyzpovídal
a opravdu se polepšil. Amen.

16. Modlitba lítosti.

Svatý Bože, hříšné trestáš činy,
trestů tvých se hrozím za své viny.
Dobré všechno dostávám z tvé ruky,
podstoupil jsi za mne kříže muky.
Nebe otevřels mi smrtí svou,
a já zlobou splácím lásku tvou.
Hříchů je mi z hloubi srdce líto,
polepším se, svatě slibuji to.

Lítost můžeš vzbudit také krátce:

Pane Ježíši, já tě miluji,
svých hříchů lituji.
Buď milostiv mně hříšnému.

17. Modlitby k hlavním částem mše svaté.

K obětování.

Otče nebeský! Přijmi od nás svaté dary, které ti tu s knězem přinášíme. Také obětujeme ti sami sebe. Tobě chceme sloužit bez ustání, ty nám k tomu dej své požehnání.

K proměňování (pozdvihování).

Pán můj a Bůh můj! Pane Ježíši, s tebou jsem ukřižován. — V tebe věřím, v tebe doufám, tebe nade všechno miluji! Amen

Pán můj a Bůh můj! Pane Ježíši, s tebou chci se modlit, pracovat, trpět a umírat. — Tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem živ i mrtev. Amen!

K přijímání.

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko řekni slovo a uzdravena bude duše má. (Třikrát.) Otvírám ti srdce své. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvěť mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mne, přijď ke mně, Pane Ježíši, a živ mne k životu věčnému. Amen.

18. Tajemství růžence.

Růženec radostný: 1. Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala. 2. S kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila. 3. Kterého jsi, Panno, v Betlemě porodila. 4. Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala. 5. Kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

Růženec bolestný: 1. Který se pro nás krví potil. 2. Který pro nás bičován byl. 3. Který pro nás trním korunován byl. 4. Který pro nás těžký kříž nesl. 5. Který pro nás ukřižován byl.

Růženec slavný: 1. Který z mrtvých vstal. 2. Který na nebe vstoupil. 3. Který Ducha svatého seslal. 4. Který tě, Panno, na nebe vzal. 5. Který tě, Panno, na nebi korunoval.

19. Obnova křestního slibu.

Děkuji ti, Bože můj, že se mi dostalo svatého křtu. Odříkám se znova zlého ducha i všech skutků jeho i veškeré nádhery jeho. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země. Věřím i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho. Věřím i v Ducha svatého. Věřím všechno, čemu učí svatá Církev katolická. V této víře chci žít a zemřít. Trojjediný Bože, tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.

20. Modlitba při příchodu do kostela a při odchodu.

Při příchodu: Ježíši, v tebe věřím, v tebe doufám, tebe nade všechno miluji. Amen.

Při odchodu: Ježíši, tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.

POKOJ TOBĚ!

OBSAH

Kniha posvátná	5
--------------------------	---

ČÁST PRVNÍ

Věť v pravdy Boží

1. Náš věčný cíl: nebe	6
2. Boží pravdy — zjevení Boží	7
3. Kdo je Bůh	9
4. Jaký je Bůh	10
5. Bůh — nejvyšší spravedlivý, dobrotivý a milosrdný	11
6. Bůh je trojjediný	12
7. Bůh svět stvořil, udržuje a řídí	14
8. Buď vůle tvá	14
9. Andělé	15
10. Jsem člověk, obraz Boží	16
11. První lidé a jejich pád do otroctví hříchu	17
12. Bůh se smiloval a slíbil Vykupitele	18
13. Kdo je slíbeným Vykupitelem	19
14. Skrytý život Páně	21
15. Veřejný život Páně	23
16. Umučení Páně	23
17. Ježíš Kristus vstal z mrtvých	24
18. Ježíš Kristus vstoupil na nebesa	26
19. Věřím v Ducha svatého	27
20. Založení a počátky Církve	28
21. Nástupcové apoštolů	30
22. Znaky jediné a pravé Církve Ježíše Krista	31
23. Církev Ježíše Krista je svatá	32
24. Církev Ježíše Krista je obecná neboli katolická a apoštolská	33
25. Úkol Církve	34
26. Povinnosti k Církvi katolické	35
27. Věřím v obcování svatých	36
28. Uctívání a vzývání svatých	37
29. Smrt a soud soukromý	38
30. Církevní pohřeb, hrob a hřbitov	40
31. Očistec	42
32. Peklo	43
33. Nebe	44
34. Soudný den	45

ČÁST DRUHÁ

Žij v milosti posvěcujících

35. Milost Boží	48
36. Milost posvěcujících	49
37. Milost pomáhajících	50
38. Svátosti a svátostiny	51
39. Křest — svátost znovuzrození pro nebe	53
40. Křest je svátost nejpotřebnější	54
41. Biřmování — svátost posilnění ve víře	56
42. Příprava k biřmování	57
43. Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní	58
44. Ve svátosti oltářní je přítomen Pán Ježíš	60
45. Oběť Nového Zákona	61
46. Užítky mše svaté	62
47. Hlavní části mše svaté	64
48. Mešní obřady: Přípravná část mše svaté, neboli mše svatá křtěnců (katechumenů)	65
49. Mešní obřady: Hlavní části mše svaté, neboli mše svatá věřících	66
50. Svaté přijímání	70
51. Příprava na svaté přijímání	71
52. Pokání — svátost Božího milosrdenství	72
53. Zpytování svědomí	74
54. Bez lítosti není odpuštění	75
55. Lítost dokonalá a nedokonalá	76
56. Opravdové předsevzetí	77
57. Vyznání hříchů — zpověď	78
58. Dostiučinění	79
59. Odpustky	80
60. Poslední pomazání — posila pro nemocné	81
61. Svěcení kněžstva	83
62. Svátost stavu manželského	85
63. Svátostné manželství je nerozlučitelné	86
64. Příprava na šťastné manželství	87
65. Modlitba	89
66. Modleme se správně	90
67. Kdy a zač se máme modlit	91
68. Otče náš — Zdravas Maria	93

ČÁST TŘETÍ

Plň zákon Boží

69. Přirozený a zjevený zákon Boží	95
70. V jednoho Boha věřití budeš	97
71. Jak máme věřit ve svaté pravdy	98
72. Hříchy proti víře	99
73. Doufej v Boha	100
74. Miluj Boha	101
75. Bohu patří úcta nejvyšší	102
76. Nevezmeš jména Božího nadarmo	104
77. Přísaha a slib	105
78. Pomni, abys den sváteční světil	106
79. Cti otce svého i matku svou	108
80. Poslouchej státní úřady	109
81. Miluj bližního svého	110
82. Milosrdné skutky	112
83. Milujte nepřátele své	113
84. Nezabiješ	114
85. Běda světu pro pohoršení	116
86. Nesesmilníš — Nepožádáš manželky bližního svého	117
87. Zachovej si vždy mravní čistotu	119
88. Nepokradeš — Aniž požádáš statku jeho	121
89. Nepromluvíš křivého svědectví	123
90. Církevní přikázání	124
91. Církevní posty	126
92. Povinnosti stavu a povolání	128
93. Pokušení	129
94. Těžký hřích a jiné druhy hříchů	130
95. Dobré skutky	133
96. Ctnosti	135
97. Následuj Pána Ježíše, nejkrásnější vzor všech ctností	137
98. Buď s Pánem Bohem	138
99. Proživej rok s Církví — Doba vánoční	139
100. Doba velikonoční	142
101. Doba svatodušní	144
102. Modlitby	146

KATECHISMUS KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

Napsal Th Dr František Tomášek

Obálka a grafická úprava V. Janský

Vydala Česká katolická Charita v Ústředním církevním nakladatelství
v Praze roku 1955.

Redaktor edice Charita prof. P. Jos. Beneš.

Z nové sazby písmem Ideal vytiskl Knihkisk, n. p., základní závod 01,
Praha III. Papír 61/86. AA 12, VA 12,3.

61.884/55/SV1. — D - 08514. — 02 - 60.

První vydání.

Brož. Kčs 9,—